

vergadering **23**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 21 februari 2018

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	7
VERONTSCHULDIGINGEN	7
INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN	7
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Rob Beenders, Bruno Tobback en Joris Vandenbroucke betreffende de beslissing om de Vlaamse energielening te hervormen door de doelgroep te beperken tot Vlamingen die recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming – 1489 (2017-2018) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	7
VOORSTEL VAN DECREET van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Bart Nevens, Valerie Taeldeman en Wilfried Vandaele houdende wijziging van artikel 5.1.4, eerste lid, van het Energiedecreet, wat de preventie, detectie, vaststelling en bestraffing van energiefraude betreft – 1475 (2017-2018) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	8
ACTUELE VRAAG van Lode Ceyskens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de regularisatievergunning voor het in regel stellen van oude bouwvovertredingen ACTUELE VRAAG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de bijzondere regularisatievergunning	8
ACTUELE VRAAG van Karl Vanlouwe aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het toezicht op de Vlaamse Gemeenschapscommissie, naar aanleiding van de subsidiëring van een Brusselse nepuniversiteit	13
ACTUELE VRAAG van Cathy Coudyser aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de aanhoudende commotie omtrent de Toporovski-kunstcollectie en het beperken van de imagoschade voor de Vlaamse musea	16
ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de samenwerking met Oxfam en andere ngo's, naar aanleiding van de recente schandalen	19
ACTUELE VRAAG van Rik Daems aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het investeringspact van premier Charles Michel	
ACTUELE VRAAG van Peter Van Rompuy aan de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de medewerking van de Vlaamse Regering aan het investeringspact	21
ACTUELE VRAAG van Björn Rzoska aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de aanpak van gevaarlijke verkeerspunten (zwarte punten)	27
ACTUELE VRAAG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toenemende problematiek van agressie binnen jeugdinstellingen	31

ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het falende beleid inzake tienerpooiers	
ACTUELE VRAAG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het falende beleid voor de slachtoffers van tienerpooiers	
ACTUELE VRAAG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpak van tienerpooiers	
ACTUELE VRAAG van Martine Taelman aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de kritiek van Child Focus op de behandeling van slachtoffers van tienerpooiers	36
ACTUELE VRAAG van Bart Van Malderen aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de toekomst van de dienstencheques in Vlaanderen	
ACTUELE VRAAG van Emmily Talpe aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de toeleiding van werkzoekenden naar de dienstenchequesector	
ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de moeilijke toeleiding naar vacatures in de dienstenchequesector	
ACTUELE VRAAG van Miranda Van Eetvelde aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de doelstelling van het dienstenchequesysteem	43
ACTUELE VRAAG van Dirk de Kort aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het aantrekken van de geplande Umicore-batterijenfabriek naar Vlaanderen	51
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	54
ONTWERP VAN DECREET houdende wijziging van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond, wat betreft de waarborgregeling voor het opsporen en winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond – 1445 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	54
Artikelsgewijze bespreking	60

VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET van Wouter Vanbesien houdende de organisatie van volksraadplegingen in het Vlaamse Gewest – 749 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 5	
VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET van Tom Van Grieken, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Guy D'haeseleer, Ortwin Depoortere en Anke Van dermeersch houdende instelling van een Vlaamse volksraadpleging – 838 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 4	
VOORSTEL VAN DECREET van Wouter Vanbesien betreffende de invoering van een procedure voor het geven van toegang aan burgers tot de parlementaire besluitvorming via een adviserend deliberatief proces – 917 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 4	
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Willem-Frederik Schiltz, Paul Cordy, Peter Van Rompuy, Marius Meremans, Katrien Partyka en Matthias Diependaele betreffende burgerparticipatie – 1385 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2	
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Willem-Frederik Schiltz, Paul Cordy, Katrien Partyka, Marius Meremans, Peter Van Rompuy en Matthias Diependaele betreffende het stimuleren van burgerbetrokkenheid op het lokale beleidsniveau – 1386 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	60
VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET van Wouter Vanbesien houdende de organisatie van volksraadplegingen in het Vlaamse Gewest – 749 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 5	
Artikelsgewijze bespreking	72
VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET van Tom Van Grieken, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Guy D'haeseleer, Ortwin Depoortere en Anke Van dermeersch houdende instelling van een Vlaamse volksraadpleging – 838 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 4	
Artikelsgewijze bespreking	72
VOORSTEL VAN DECREET van Wouter Vanbesien betreffende de invoering van een procedure voor het geven van toegang aan burgers tot de parlementaire besluitvorming via een adviserend deliberatief proces – 917 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 4	
Artikelsgewijze bespreking	73
MOTIE van Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Joris Vandenbroucke en Björn Rzoska tot onderzoek door het Rekenhof naar het beheer van het Agentschap Integratie en Inburgering – 1462 (2017-2018) – Nr. 1	
Bespreking	73
VOORSTEL VAN DECREET van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Bart Nevens, Valerie Taeldeman en Wilfried Vandaele houdende wijziging van artikel 5.1.4, eerste lid, van het Energiedecreet, wat de preventie, detectie, vaststelling en bestraffing van energiefraude betreft – 1475 (2017-2018) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	78
Algemene bespreking	78
Artikelsgewijze bespreking	79

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Rob Beenders, Bruno Tobback en Joris Vandenbroucke betreffende de beslissing om de Vlaamse energielening te hervormen door de doelgroep te beperken tot Vlamingen die recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming – 1489 (2017-2018) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	79
ONTWERP VAN DECREET houdende wijziging van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond, wat betreft de waarborgregeling voor het opsporen en winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond – 1445 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	80
VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET van Wouter Vanbesien houdende de organisatie van volksraadplegingen in het Vlaamse Gewest – 749 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 5 Aangehouden stemmings Hoofdelijke stemming	80 81
VOORSTEL VAN DECREET van Wouter Vanbesien betreffende de invoering van een procedure voor het geven van toegang aan burgers tot de parlementaire besluitvorming via een adviserend deliberatief proces – 917 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 4 Hoofdelijke stemming	82
VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET van Tom Van Grieken, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Guy D'haeseleer, Ortwin Depoortere en Anke Van dermeersch houdende instelling van een Vlaamse volksraadpleging – 838 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 4 Hoofdelijke stemming	82
VOORSTEL VAN DECREET van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Bart Nevens, Valerie Taeldeman en Wilfried Vandaele houdende wijziging van artikel 5.1.4, eerste lid, van het Energiedecreet, wat de preventie, detectie, vaststelling en bestraffing van energiefraude betreft – 1475 (2017-2018) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	83
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Willem-Frederik Schiltz, Paul Cordy, Peter Van Rompuy, Marius Meremans, Katrien Partyka en Matthias Diependaele betreffende burgerparticipatie – 1385 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	83
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Willem-Frederik Schiltz, Paul Cordy, Katrien Partyka, Marius Meremans, Peter Van Rompuy en Matthias Diependaele betreffende het stimuleren van burgerbetrokkenheid op het lokale beleidsniveau – 1386 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	83
MOTIE van Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Joris Vandenbroucke en Björn Rzoska tot onderzoek door het Rekenhof naar het beheer van het Agentschap Integratie en Inburgering – 1462 (2017-2018) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	84
MEDEDELINGEN VAN DE VOORZITTER	84

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	84
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	86
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	86

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Jan Peumans

– *De vergadering wordt geopend om 14.01 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Jan Durnez, Marino Keulen, Lieve Maes, Mercedes Van Volcem, Herman Wynants: ambtsverplichtingen;

Jenne De Potter, Danielle Godderis-T'Jonck, Freya Saeys: familieverplichtingen;

Imade Annouri, Yamila Idrissi, Orry Van de Wauwer, Daniëlle Vanwesenbeeck: gezondheidsredenen.

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 60/18)

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Rob Beenders, Bruno Tobback en Joris Vandenbroucke betreffende de beslissing om de Vlaamse energielening te hervormen door de doelgroep te beperken tot Vlamingen die recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming
– 1489 (2017-2018) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Joris Vandenbroucke bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Voorzitter, wij vragen de spoedbehandeling van een voorstel van resolutie van Rob Beenders, Bruno Tobback en mezelf betreffende de beslissing om de Vlaamse energielening te hervormen door de doelgroep te beperken tot Vlamingen die recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming. Dat voorstel van resolutie is reeds een tweetal dagen geleden digitaal ingediend. Ik neem aan dat het kan worden verspreid.

De voorzitter: Ik stel voor dat we ons straks over dit voorstel tot spoedbehandeling uitspreken.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN DECREET van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Bart Nevens, Valerie Taeldeman en Wilfried Vandaele houdende wijziging van artikel 5.1.4, eerste lid, van het Energiedecreet, wat de preventie, detectie, vaststelling en bestraffing van energiefraude betreft
– 1475 (2017-2018) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Willem-Frederik Schiltz bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, wij zouden de spoedbehandeling willen vragen van het voorstel van decreet houdende wijziging van het Energiedecreet met betrekking tot energiefraude. Het gaat hier om het parlementair document nr. 1475, dat is ingediend op 8 februari.

De voorzitter: Ik stel voor dat we ons straks over dit voorstel tot spoedbehandeling uitspreken.

Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Lode Ceyssens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de regularisatievergunning voor het in regel stellen van oude bouwovertradingen

ACTUELE VRAAG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de bijzondere regularisatievergunning

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): In De Morgen van afgelopen vrijdag las ik: 'Minister Schauvliege zoekt oplossing voor bouw misdrijven.' Wie het artikel verder las, zag een belangrijke nuance aan die titel, want het gaat allerm minst over een totale amnestieregel voor alle bouw misdrijven.

Bouw misdrijven zijn van alle tijden, maar minder van deze tijd dan van vroeger. Er wordt meer gehandhaafd; gemeentes nemen mee hun verantwoordelijkheid onder het kader dat u hebt aangereikt; mensen zijn meer gesensibiliseerd en bewust van het feit dat als ze een bouw misdrijf begaan, ze daar heel lang mee opgezadeld zitten; er is de sociale controle op bouw misdrijven. Er worden minder bouw misdrijven gepleegd, maar in deze tijd komen natuurlijk de fouten uit het verleden bovendrijven. Bij een woning die aan een grondige renovatie toe is, bij een woning die geërfd wordt en die de kinderen willen verkopen, gebeurt het meermaals dat er bouw misdrijven boven komen.

Zijn die bouw misdrijven begaan en heeft de overheid nagelaten op te treden, of was de overheid onwetend, dan zijn die bouw misdrijven, indien ze meer dan tien jaar geleden zijn gebeurd, ondertussen verjaard en zitten we dus eigenlijk in een grijze zone. Als burger denkt men dan al vaak: 'Laat ons maar niets meer doen en de situatie behouden zoals ze vandaag is. Dan hebben we er verder geen problemen meer rond. Een nieuwe bouwvergunning zal moeilijk zijn vermits we met een oude bouwovertrading zitten.' Dat heeft gevolgen: het patrimonium wordt niet opgewaardeerd en dergelijke meer.

Het is goed dat er eens grondig nagedacht wordt over die grijze zone, over hoe dat in de toekomst kan worden aangepakt. Mijn concrete vraag is: minister, hoe zou u dit concreet willen aanpakken?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, dit weekend zagen we in de pers inderdaad een aankondiging dat u een aantal oude bouwovertradingen wilt regulariseren, met een bijzondere regularisatievergunning. Wij kunnen erin komen dat in een beperkt aantal gevallen van kleine overtradingen die de overheid al die tijd heeft gedoogd, we een oplossing zoeken voor de gevallen waarin mensen bij een aankoop of een erfenis worden geconfronteerd met problemen die bijna onoplosbaar zijn. Ik heb toch een paar kanttekeningen.

Ten eerste, het gaat – uiteraard, zou ik bijna zeggen – om gevallen waarvoor men via een normale regularisatie geen oplossingen kan bieden. Het zijn dus echte overtradingen, waarvoor men inderdaad via een bijzondere procedure naar een oplossing zou moeten zoeken.

Ten tweede, het kan natuurlijk niet de bedoeling zijn dat we mensen die wetens en willens een bouwovertrading hebben begaan, nu gaan belonen. Dat zou een slecht signaal zijn aan al die mensen die zich wel al die jaren netjes aan de voorschriften hebben gehouden. Minister, het minste dat we dus kunnen verwachten, is dat u zich in uw vergevingsgezindheid beperkt tot een aantal gevallen, tot kleinere zaken, en dat u minstens een soort vergoeding vraagt in die gevallen waar u een bijzondere regularisatie toekent. U hebt daar in de pers ook over gesproken. U stelt zo'n vergoeding min of meer in het vooruitzicht. Hoe ziet u dat concreet, het vragen van een vergoeding bij het gunnen van die bijzondere regularisatie?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, geachte leden, iedereen kent wel erfgenamen die plotseling een huis erven waaraan dan een bouw misdrijf blijkt vast te hangen. Ze kunnen daar geen vergunning voor krijgen, en ook geen regularisatie, maar het gebouw staat er wel, en dat geeft enorm veel rechtsonzekerheid. In 2014 is de handhaving op de omgevingsvergunning hier in het parlement ook goedgekeurd. Toen stond heel uitdrukkelijk in de memorie van toelichting dat er een oplossing moet worden gezocht voor het historisch passief, zoals men dat noemt, dus heel oude bouw misdrijven waar de overheid niet tegen heeft opgetreden, maar die er wel zijn en waarvoor op dit moment geen vergunning kan worden gekregen. Ze staan er echter wel, en er kan niet meer tegen worden opgetreden. We hebben dan in uitvoering daarvan een grondige studie besteld. Het is die studie die nu op tafel ligt. Alles werd mooi in kaart gebracht. Het gaat over heel veel zaken in Vlaanderen. Er zijn een aantal steekproeven gebeurd. Er blijkt ook dat je heel veel mogelijkheden kunt uitwerken of bedenken om dat op te lossen. Die studie gaf eigenlijk 36 verschillende pistes om dat op te lossen, en 2 daarvan zijn verder uitgewerkt. De eerste was een legaliteitsattest, de tweede een bijzondere regularisatievergunning.

Het nadeel van het eerste is dat het eigenlijk een soort algemene amnestie is. Ik ben daartegen, omdat mensen die willens en wetens een aantal heel flagrante inbreuken hebben begaan, volgens mij inderdaad geen vergunning kunnen krijgen. Het nadeel van dat attest is ook dat, als men aan een aantal voorwaarden voldoet, die vergunning sowieso moet worden verstrekt, dat er eigenlijk geen toets meer is. Het voordeel van een bijzondere regularisatievergunning is dat de vergunningverlenende overheid zelf nog kan gaan bekijken of het in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening. De gemeente kan dus bijvoorbeeld zelf beoordelen of het in een bepaald geval al dan niet verantwoord

is om die vergunning te verstrekken. Daarom vind ik dat die tweede piste van een bijzondere nieuwe regularisatievergunning de beste piste is, want daar komt ook de toets van de goede ruimtelijke ordening bij kijken.

Ik heb daar ook nog iets aan toegevoegd. We zijn dat nu ook verder aan het uitwerken. Dat is een soort informele, voorafgaande toets. Je kunt immers wel heel de procedure opstarten, maar als je vooraf niet weet bij je gemeentebestuur welke richting dat uitgaat, dan kan dat eigenlijk ook wel een maat voor niets zijn.

Mijnheer Vandaele, omdat ik ook wel vind dat je niet zomaar kunt belonen voor iets dat in het verleden illegaal is gebeurd, heb ik inderdaad voorgesteld dat, als men die vergunning krijgt, daar ook een vergoeding voor moet worden betaald. Ik heb dat ook niet zomaar uitgevonden. Dat bestaat vandaag al, in de handhaving. In de handhaving kan men vandaag al zo'n meerwaardevergoeding opleggen. De bestuurlijke overheid zegt dan: oké, betaal een bedrag en nadien kun je een regularisatie krijgen. Het zal dus in die zin zijn dat we verder zullen uitwerken, samen met die bijzondere vergunning, dat er ook een meerwaarde zal worden betaald wanneer die vergunning wordt verleend. De studie is er. Dat wordt nu verder uitgewerkt. Op die manier zullen we dan ook alle details verder vormgeven. Ik denk echter dat iedereen het erover eens is, en dat stond ook in de memorie van toelichting van wat hier is goedgekeurd, dat we ter zake naar een oplossing moeten gaan. Wat ik daar natuurlijk uit leer, is dat je vooral goed en streng en snel moet handhaven in de toekomst. Dat doen we ook. Er zijn nu ook veel meer mogelijkheden qua bestuurlijke handhaving.

Heel belangrijk is dat er ook een informatieplicht is opgelegd. Als je vandaag een huis koopt, dan is de notaris verplicht om aan de kopers ook mee te geven dat daar eventueel een stedenbouwkundig misdrijf aan vasthangt. Op die manier heb je ook veel minder onschuldige kopers dan je in het verleden had.

Dus, in de toekomst zal er striktere, strengere en snellere handhaving zijn. We zullen wel een mogelijkheid creëren om het historisch passief op een redelijke manier op te lossen.

Lode Ceyssens (CD&V): Minister, het is goed dat u nog eens uitvoerig beklemtoont dat het niet gaat over een algemene amnestiemaatregel. Het beoordelen van de ruimtelijke draagkracht zal een hele evenwichtsoefening zijn. Misschien is het ook nuttig om na te denken over onze bestaande instellingen, of er eventueel ondersteuning kan worden geboden aan gemeentebesturen. Vandaag hebben we bijvoorbeeld een Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid die een advies geeft over een herstellvordering.

Minister, u hebt het over de informele toets. Dat is heel belangrijk. Alles valt of staat daarmee. Waarschijnlijk zal men zich daarover niet bevragen als men bevreesd is iets in gang te zetten dat alles terug naar boven brengt. Hoe kunt u op dat vlak de discretie verzekeren?

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, in een aantal gevallen zal de afweging inderdaad een positief gevolg hebben en zal de bijzondere regularisatievergunning worden uitgereikt. In een aantal andere gevallen zal de afweging negatief zijn. Als blijkt dat die vergunning er niet kan komen, dus dat dat bouwwerk illegaal blijft, hoe gaat u daar dan mee om? Wat gebeurt er dan? U zegt wel dat u de mogelijkheid van een soort voorafgaande toets zult bieden. Oké, maar als uit die toets blijkt dat die vergunning er niet kan komen, wat doet u dan? Gedooft de overheid dan verder? Zeggen we dan: 'U kunt geen vergunning krijgen, maar we gaan het verder gedogen'? Of zegt u – ik neem aan van niet, want dan zou u waarschijnlijk die voorafgaande toets niet gebruiken – dat men dat moet afbreken?

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Minister, ik vind het zeer goed dat er eindelijk een oplossing wordt gezocht voor die zeer oude bouwmisdrijven van meer dan tien en vijftien jaar oud. Ik vraag me wel af waarom dit niet werd opgenomen in het ontwerp van Instrumentendecreet, dat nog maar pas op 12 januari 2018 door de Vlaamse Regering is goedgekeurd. Misschien kan dit bijkomende instrument er later in worden opgenomen.

In het verleden heb ik al meerdere vragen gesteld over dit historisch passief, over een oplossing voor die oude bouwmisdrijven. Op 20 juni 2017 werd daarover al een studie opgeleverd. Die studie resulteerde in 36 oplossingsvoorstellen, waarvan er 2 werden geselecteerd, het legaliteitsattest en de bijzondere regularisatievergunning.

Minister, u kiest nu resoluut voor de bijzondere regularisatievergunning, terwijl de onderzoekers zelf heel duidelijk hebben gesteld dat zij een voorkeur hadden voor de legaliteitsattesten, al is het voor de administratieve vereenvoudiging. Dat is waar burgers heel snel nood aan hebben, aan rechtszekerheid en dit op een eenvoudige, simpele manier.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, ik wil u en uw collega's erop wijzen dat bouwmisdrijven die tien tot vijftien jaar oud zijn, zeer oude overtredingen noemen eigenlijk de grootst mogelijke onzin is. De discussie over het feit dat je een vergunning moet hebben om iets te bouwen met de actuele heisa daarover, loopt al ongeveer twintig jaar. Wie de voorbije tien jaar nog heeft gebouwd zonder vergunning, dat is geen kwestie van niet weten, maar van niet willen weten. Dat zijn dus geen zeer oude bouwmisdrijven. Over dertig jaar geleden kunnen we nog discussiëren, maar in het recente verleden – tien, vijftien jaar geleden – wist men goed genoeg dat er vergunningen moeten zijn. Ik heb meer dan genoeg beelden gezien van afbraakprocedures.

Ik ben het ermee eens dat men bepaalde toestanden niet eeuwig moet laten aanslepen, maar ik roep toch op om niet de overtreders te belonen en degenen die de regels hebben gevolgd, te bestraffen. Minister, ik ben blij dat u zou kiezen voor een vergunningensysteem, maar ik roep u wel op om alleen maar te vergunnen wat volgens de huidige regels kan worden vergund en ook te maken dat er een correcte meerwaarde en een boete voor de overtredingen wordt gegeven. Niemand kon in de voorbije tien, vijftien jaar nog zeggen dat hij niet wist dat hij een vergunning moest hebben om gelijk wat te bouwen in Vlaanderen: die discussie is al heel lang aan de gang.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Minister, het was een bericht dat op zijn minst zeer interessant was. Ik dacht: allee, een regularisatie? Dat roept natuurlijk ook direct een aantal vragen op. Er moet nog veel informatie ingewonnen worden, zoals u daarnet ook hebt gezegd. Ik vraag me twee dingen af. De Codex Ruimtelijke Ordening maakt een onderscheid tussen inbreuken en misdrijven. Gaat het over die twee elementen, inbreuken en misdrijven?

Een overheid kan wel zeggen 'dit gaan we regulariseren', maar u hebt er duidelijk bij gezegd dat burens geen nadeel mogen ondervinden en dat zij bezwaar kunnen indienen. Welke rechtsgrond hebben zij dan om bezwaar in te dienen?

Minister Joke Schauvliege: Collega's, we zijn, voor alle duidelijkheid, niet over één nacht ijs gegaan. Het is niet zo dat er plots iets uit de lucht komt gevallen.

Het is een grondige studie, en ik raad iedereen aan om die eens te lezen. Die is ook redelijk hevig en stevig, collega Peeters. Dat vraagt ook wel wat studiewerk, om te kijken hoe we daar het best mee omgaan.

Het is ook heel opvallend dat de studie tot de conclusie komt dat er heel veel van die oude bouw misdrijven zijn en dat het eigenlijk heel wijdverspreid zit. Men heeft ook de voor- en nadelen daarvan allemaal opgelijst. Als je die studie bekijkt, denk ik dat je op basis van al die elementen maar tot één echte conclusie van redelijke oplossing kunt komen, en dat lijkt mij die bijzondere regularisatievergunning. Het voordeel daarvan is ten eerste de inspraak. Collega Pira verwijst er ook naar. Voor mij is dat belangrijk. Het is eigenlijk een soort vergunningsprocedure die we gaan uitwerken. Dat zal uiteraard ook in die uitwerking komen hoe dat specifiek gebeurt, collega Pira. Maar het voordeel van zo'n vergunning die je doorloopt, is dat er ook inspraak kan zijn en dat er dus ook een openbaar onderzoek is.

Het andere voordeel is dat er ook een lokale toets kan zijn, dat de lokale besturen maar al te goed weten waar ze eventueel zo'n vergunning kunnen verlenen en waar dat absoluut niet aangewezen is en volledig in strijd met de goede ruimtelijke ordening.

Uiteraard, collega Ceyssens, zijn wij graag bereid om expertise die er is op tal van vlakken of inzake advisering, vanuit de andere overheden en vanuit Vlaanderen ter beschikking te stellen van die lokale besturen.

En of dat nu in het Instrumentendecreet komt of in de codex: we zijn dat nu verder aan het finaliseren. Die opdracht is gegeven aan onze diensten. Ik denk dat het in beide zal moeten komen. Er zal een stuk in het Instrumentendecreet moeten komen, en ik denk dat de vergunning op zich het best in de codex zelf zal worden uitgewerkt, omdat het een bijzondere procedure is.

Ik wil herhalen dat het hier niet gaat over een algemene amnestie van mensen die zomaar de regelgeving naast zich neergelegd hebben. Het is iets wat wij meeslepen, collega Tobback. In het verleden heeft de overheid zelf nagelaten om snel op te treden tegen bepaalde inbreuken en misdrijven. Het gaat over beide, collega Pira. De overheid heeft stilgezeten of heeft nagelaten om het verder op te volgen. In sommige gevallen is er een pv opgemaakt, maar is er verder niets mee gebeurd. Daarom – dat staat ook zo in die studie – is het voor die gevallen waar de overheid nagelaten heeft om snel en efficiënt op te treden, logisch dat je zoekt naar een mogelijke oplossing. Niet alles zal geregulariseerd worden. Als er grote, flagrante inbreuken of misdrijven zijn die je niet kunt regulariseren, dan zal dat ook niet gebeuren. Maar ik denk dat we toch heel wat mensen meer rechtszekerheid kunnen geven, en op die manier schoon schip maken met wat in het verleden fout is gelopen. Op die manier kunnen we onze ruimtelijke ordening een stukje op orde zetten en ook naar de toekomst kijken, samen met ons Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, onze nieuwe codex, ons Instrumentendecreet en natuurlijk ook de handhaving, die nu veel strikter en sneller zal gebeuren.

Collega Vandaele, wat gebeurt er met de vergunningen die niet worden gehonoreerd? Dat blijft de situatie zoals vandaag. Het blijft een stuk van een gebouw of een gebouw dat niet vergund is. Dat blijft inderdaad gedoogd, want het is de schuld van de overheid destijds dat het niet is afgebroken of dat er niet tegen is opgetreden. Wat dat betreft, blijft dat iets wat een minderwaarde geeft aan wie daar eigenaar van is. Maar dat betekent ook dat er niet direct tegen kan worden opgetreden.

Ik vind de informele voorafgaande toetsing heel belangrijk. We zullen dat ook goed uitwerken, collega Ceyssens, zodat daar ook de garantie is dat dat niet misbruikt wordt en dat daar niet op een of andere manier iets fouts aan

gekoppeld wordt. Ook dat zal goed bewaakt moeten worden in het uitschrijven van deze verdere regeling.

Collega's, het is een grondige studie die eigenlijk maar tot één conclusie kan leiden, en dat is: werken aan een bijzondere regularisatievergunning, om een aantal van die zaken van dat historisch passief, die eigenlijk in overeenstemming zijn met de goede ruimtelijke ordening, als ik het zo mag formuleren, toch te gaan regulariseren en daar een vergunning aan te geven, zodat er meer rechtszekerheid is voor de eigenaars, die vaak ook het gebouw geërfd hebben of gekocht hebben zonder te weten dat er een bouw misdrijf op zat.

Lode Ceyssens (CD&V): Mijnheer Tobback, ik ben het met u oneens en eens. Ik ben het met u oneens als u zegt dat dat allemaal moet worden geregulariseerd binnen de krijtlijnen van de huidige Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, want dan heeft de bijzondere regularisatieprocedure geen enkele zin en dan kunnen die dingen vandaag gewoon geregulariseerd worden. Ik denk dat het goed is dat men kijkt naar de context die er was op het moment dat het bouw misdrijf begaan werd en dat het heel belangrijk is om naar de ruimtelijke draagkracht te kijken en naar de inspraak.

Ik ben het met u eens als u zegt dat wanneer het gaat over tien tot vijftien jaar geleden, het geen oude bouw misdrijven zijn. Daarover ben ik het helemaal met u eens. Ik ben mijn betoog begonnen met te zeggen dat die bouw misdrijven dikwijls vandaag boven komen drijven omdat het gaat over gebouwen die aan renovatie toe zijn, die geërfd worden en dergelijke meer. Maar dat historisch passief, beste collega's, moeten we vroeg of laat durven vastpakken. We hebben vandaag een handhavingsbeleid, maar dat historisch passief blijven we als een rugzak meeslepen, tenzij we dat vandaag vastpakken en durven bekijken.

Wilfried Vandaele (N-VA): Besluit: voor een beperkt aantal gevallen ga ik ermee akkoord om daar een oplossing voor te zoeken. Maar wat we absoluut willen vermijden, minister, is dat de mensen die altijd netjes volgens de regels hebben gewerkt, nu het gevoel zouden krijgen dat ze dom zijn geweest want zij hebben niet bijgebouwd omdat ze wisten dat het niet mocht, en dat wie het wel heeft gedaan, wordt geregulariseerd. Ik wil er echt voor pleiten dat daar naar wordt gekeken.

U wijst naar de gemeenten, de lokale overheden. Het kan dat zij daar een rol in moeten spelen, maar ik vraag me af of de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid daar geen taak moet opnemen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Karl Vanlouwe aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het toezicht op de Vlaamse Gemeenschapscommissie, naar aanleiding van de subsidiëring van een Brusselse nepuniversiteit

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Voorzitter, ik heb een blad papier mee, maar daar staan heel wat namen en bedragen op.

Minister, we hebben al heel veel gediscussieerd over het College van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) waar u in beide gevallen lid van bent. U bent een waarnemend lid. Het is inderdaad een sui generis structuur: u hebt dus ook een soort controle- en voogdijbevoegdheid op deze vereniging.

Wat blijkt er nu? Het VGC-college, en meer bepaald Brussels minister Smet, heeft vorig jaar vierhonderd verenigingen een subsidie toegekend in het kader van het sociaal-cultureel werk. De voorwaarden die in de verordening staan, zijn: Nederlandstalige activiteiten en vooral actief zijn in Brussel.

Wanneer we die lijst van ongeveer vierhonderd verenigingen bekijken, dan zien we heel wat klassieke sociaal-culturele verenigingen, zoals het Davidsfonds en het Willemsfonds, die bijzonder goed werk doen. We zien er ook minder gekende. Maar als je het in detail bekijkt, dan zie je onder meer ook de 'Université Européenne de Bruxelles'. Dat blijkt helemaal geen universiteit te zijn, maar eerder een islamitische leerschool, mogelijk een Koranschool, die niet eens een universiteit is. Ondertussen hebben ze de naam moeten wijzigen in 'instituut'. Dat is gelinkt aan een salafistische beweging, het 'Moslimbroederschap van Turkije', dat onze westerse democratie afwijst. Uw collega, Pascal Smet, en het college waar u lid van bent, heeft daar een subsidie aan verleend.

Minister, mijn vraag aan u is: wat is uw standpunt als waarnemend lid van dat VGC-college? Wat is de voogdij die u hebt? Ik zei daarstraks dat u lid bent, maar dat u tegelijkertijd de voogdij hebt. Waarom hebt u nooit het initiatief genomen om die beslissing te vernietigen?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Inderdaad, ik hou algemeen administratief toezicht op de beslissingen van het College van de VGC. Dat wil zeggen dat de beslissingen van het College van de VGC in overeenstemming moeten zijn met de geldende wetten en regels van dit land en met het algemeen belang.

In dit geval gaat het over een collegelidbesluit. Het is dus nooit geagendeerd op dat college en dat hoefde ook niet volgens het delegatiebesluit binnen het College van de VGC, en is met andere woorden de graad van toezicht op een besluit van het college of een besluit van een collegelid niet helemaal hetzelfde.

Ten gronde deel ik wel uw bezorgdheid. Ik zal collegelid Smet zeker formeel aanspreken over de totstandkoming van de toekenning van die subsidie. Want zelfs al gaat het maar over een op de vierhonderd verenigingen en maar over een bedrag van 500 euro, het is toch belangrijk te weten of de VGC, en in dit geval dan het bevoegde collegelid, de beslissing met kennis van zaken heeft genomen. Dat wil ik inderdaad verder nagaan.

Karl Vanlouwe (N-VA): Dank u, minister. U zegt dat het inderdaad de beslissing is van één collegelid. U zetelt in dat College. Ik neem aan dat daarover wordt gesproken, ook al is dat, in het kader van een delegatiebesluit, een bevoegdheid van u, minister. Maar het verwondert mij toch wel dat er heel wat – hoe zal ik het zeggen – bijna bevriende verenigingen een bepaalde subsidie krijgen.

We mogen het ook niet minimaliseren door te zeggen dat het maar over 500 euro gaat. Ik heb het opgesteld: met één pennentrek werd 430.000 euro aan sociocultureel werk vergoed, gesubsidieerd. En dat voor een kleine 400 verenigingen. Ik heb ze allemaal geanalyseerd. Met sommige heb ik geen enkel probleem omdat ik denk dat ze een zeer goede werking hebben in Brussel. Het gaat om heel wat kleinschalige en ook grotere initiatieven. Maar ik vraag mij af of de Association des Réfugiés Latino-Américains et des Caraïbes inderdaad onder de toepassing van dit socioculturele werk voor Nederlandstaligen in Brussel valt. Hetzelfde geldt voor de Association Islamique et Culturelle de Belgique, en de Unie van Turkse Verenigingen, waarvan sommige niet eens een zetel, mogelijk zelfs geen werkingsgebied hebben in Brussel.

Minister, het moet erop neerkomen dat sociocultureel werk met subsidies van de VGC, waarbij de VGC voor de helft wordt gesubsidieerd door Vlaanderen, zich inzet voor het Vlaamse socioculturele werk in Brussel.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, mijn invalshoek is niet het toezicht. Ik wil de problematiek wel even bekijken met een onderwijsbril.

Minister, u zult uiteraard weten dat de minister van Onderwijs, die trouwens wordt gesteund door de federale minister van Arbeid en de hele commissie Onderwijs die daar al meerdere keren over heeft gediscussieerd, fel tekeergaat tegen de zogenaamde nepuniversiteiten. Een instelling die niet op de witte lijst staat en die beweert diploma's te kunnen uitreiken, is in strijd met de regelgeving. Zij zijn trouwens door de betrokken minister daarvan reeds per aangetekend schrijven in kennis gesteld. Ik vind het dan ook onwijs dat een dergelijke instelling van wie dan ook overheid subsidies ontvangt.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Collega's, het gaat over een nepuniversiteit die gelinkt is aan de Turkse fundamentalistische organisatie Milli Görüs. Mijnheer Vanlouwe, u stelt daar terecht kritische vragen over. Maar ik zou tegelijkertijd ook een verzoek tot u willen richten. Niet zozeer tot de minister maar tot u, omdat u ook een minister hebt die bevoegd is voor de problematiek van Milli Görüs: de vier moskeeën in Vlaanderen die erkend worden door de Vlaamse Regering, onder andere door toenmalig bevoegd minister Geert Bourgeois, en die behoren tot het Milli Görüs-netwerk. Deze moskeeën krijgen jaarlijks meer dan 100.000 euro Vlaams belastinggeld aan subsidies. Wanneer u hier terecht vragen stelt over het Milli Görüs-netwerk, dat noch in Brussel noch in Vlaanderen thuishoort, dan vraag ik u om consequent te zijn en om net zoals ik dat in het verleden heb gedaan aan uw minister te vragen om de erkenning van die vier moskeeën in Vlaanderen – in Antwerpen, Mol, Heusden-Zolder en Gent – in te trekken.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, ik ga ervan uit dat de VGC de oefening zal maken om te bekijken waar dit is kunnen gebeuren en hoe ze haar procedures zal moeten aanpassen, zodat dergelijke fouten zich niet herhalen. Ik ben het er namelijk mee eens dat die subsidie niet kan.

In de kranten hebben veel verschillende versies van hetzelfde verhaal gestaan. Op een gegeven moment stond er ook in dat er een subsidie van de Vlaamse overheid was. Minister, ik ga ervan uit dat dat niet zo was, maar ik wil het u toch nog gevraagd hebben: heeft de Vlaamse Regering op de een of andere manier aan deze organisaties subsidies verleend? Of was het een foutje dat in de media is binnengeslopen?

Minister Sven Gatz: Dit is een belangrijke vraag. De Vlaamse overheid geeft geen subsidies aan deze vereniging.

Mijnheer De Meyer, het is inderdaad een nepuniversiteit, in die zin dat ze deze titel niet mag gebruiken. Blijkbaar heeft ze haar titel nu gewijzigd of moeten wijzigen. Ik heb uw punt begrepen: het zou niet gemogen hebben onder die wettelijke bepaling.

Mijnheer Vanlouwe, er zijn ook in de Vlaamse Regering bepaalde dossiers die vanaf een bepaalde omvang en een bepaald bedrag collegiaal worden besloten. Ze staan op de agenda van de ministerraad. Er zijn ook een aantal delegaties

naar de ministers gekomen. Dat geldt dus ook voor het College van de VGC. Die beslissing is met andere woorden niet op het College van de VGC besproken, maar dat moest ook niet.

Het toezicht is van een andere diepte en van een andere graad en van een andere sterkte naarmate die beslissingen collectief worden genomen en onder het reguliere toezicht vallen, of naarmate die door individuele, in dit geval collegeden, worden genomen. Bij ons kunnen het ministers zijn. Ik vergelijk het met de discussies die we geregeld hebben over hoe we de VGC moeten behandelen: als een Vlaams-Brusselse gemeente in Brussel of niet? Ook niet elke individuele beslissing van elke individuele gemeente wordt op dezelfde manier administratief getoetst, naargelang van het strategische en het financiële gewicht.

Dit gezegd zijnde: u hebt uw punt gemaakt, en ik deel uw bezorgdheid. Ik herhaal dat ik formeel met het collegelid dat de beslissing heeft genomen contact zal opnemen als toezichthoudende overheid om verdere toelichting te vragen en desnoods de gepaste maatregelen te nemen. Ik heb ook begrepen dat het bevoegde collegelid, de heer Smet, dit ook zelf aan het doen is. Daar rijst toch de vraag, los van het administratieve voorgedijtoezicht, of die dossiers wel aan de basis administratief voldoende getoetst worden. Daar begint het, natuurlijk.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik denk dat een betere screening aan de bron een goede zaak zou zijn. We hebben nu een voorbeeld aangehaald. Ik denk echter dat er tussen die vierhonderd verenigingen nog wel wat meer kaf van het koren kan worden gescheiden. De vraag is wat bijdraagt tot een beter Vlaams sociaal-cultureel netwerk in Brussel.

Ik hoop dat u naar de VGC zult blijven gaan en met uw collega's zult blijven overleggen. U weet dat het absoluut onaanvaardbaar is dat dergelijke beslissingen worden genomen om subsidies te verlenen aan islamitische fundamentalistische leerscholen die de titel van universiteit gebruiken en eigenlijk misbruiken. Ik hoop dat u de screening mee zult helpen doorvoeren, dat u minister Smet hierover zult aanspreken en dat dit in de toekomst niet meer zal gebeuren. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Cathy Coudyser aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de aanhoudende commotie omtrent de Toporovski-kunstcollectie en het beperken van de imagoschade voor de Vlaamse musea

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister, u hebt het gehad over het stoppen van het circus, over een coup de théâtre, over een deconfiture en over een saga. We kunnen het ook een soap noemen, maar het is natuurlijk pijnlijk voor de museumwereld en voor Vlaanderen. Onze imagoschade is en blijft groot. We hebben vijf weken lang rondjes gedraaid en we zijn terug bij af.

De twijfelachtige collectie bevindt zich opnieuw bij de eigenaar. Eigenlijk hadden we dat vanaf de eerste dag moeten doen. Op dat ogenblik wisten we het natuurlijk niet, maar we keken wel met lede ogen naar de stad Gent en naar het museum zelf. Zodra de commotie is begonnen, hebben zij geen enkel initiatief genomen. U hebt dan uw verantwoordelijkheid als minister van Cultuur genomen om een oplossing te zoeken.

Er is een expertencommissie aangesteld om de authenticiteit van de werken na te gaan, maar al gauw is deze commissie niet enkel aangesteld om de

authenticiteit van de werken te onderzoeken, maar ook om na te gaan of de procedures goed zijn gevolgd en vooral om na te gaan welke lessen we hieruit kunnen trekken om dergelijke situaties in de toekomst te vermijden.

Het resultaat is dat we de authenticiteit van de werken vandaag nog niet kennen. Ik vond het al vreemd dat de expertencommissie al bij de aanstelling verklaarde dat de authenticiteit met 50.000 euro en een zeer beperkte tijd eigenlijk niet helemaal kon worden onderzocht. Enkele weken geleden heeft mijn fractie verklaard dat dit geen opdracht van de Vlaamse Regering is, maar dat de eigenaars dit moeten bewijzen. Vandaag kennen we de authenticiteit nog niet.

Twee, of de procedures nu gevolgd zijn, weten we eigenlijk niet. Zowel de stad Gent als u beweert nog altijd dat alle procedures daarin wel gevolgd zijn. Maar – en dat is mijn vraag, minister – hoe zullen we nu lessen trekken om zulke zaken in de toekomst te vermijden en ervoor te zorgen dat de reputatieschade aan Vlaanderen zich niet meer kan herhalen?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Ik heb inderdaad geprobeerd een constructieve scheidsrechtersrol op te nemen met de aanstelling van een expertencommissie die de authenticiteit materiaaltechnisch mee zou onderzoeken en die de procedure gevolgd door het museum van Gent ook onder de loep zou nemen, om zo lessen te trekken voor de toekomst.

Ik heb midden januari wel degelijk een wat ik als principiële en onvoorwaardelijke toezegging om mee te werken heb begrepen, gekregen, zowel van het museum van Gent als van de verzamelaar. Maar kort geleden werd dat herroepen door advocatenbrieven met allerlei bijkomende voorwaarden. Goed, dat kent u.

Uw vraag is pertinent. Ik zal nu geen bijzondere commissies van welke aard dan ook nog aanstellen. Dat is ook niet nodig, omdat de ICOM-code (International Council of Museums), de deontologische code die ertoe moet leiden dat musea de juiste voorzorgen nemen, bij bruikleen, maar zeker ook bij verwerving van nieuwe werken, moet worden toegepast. Dat is een zelfreguleringscode op internationaal vlak. En daarom zal ik formeel vragen aan het museumoverleg – al neem ik aan dat er daarover intern al een aantal gesprekken zullen hebben plaatsgevonden – om, naar aanleiding van wat er in Gent is gebeurd, mij een advies te geven van hoe wij dergelijke zaken in de toekomst kunnen vermijden.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik denk dat dat inderdaad de vraag is die ons moet wakker houden. We moeten lessen trekken uit deze case – en dat ging de expertencommissie of het onderzoek ook doen. We moeten onderzoeken hoe wij als Vlaanderen heel snel op de bal kunnen spelen en onze verantwoordelijkheid kunnen nemen.

Het lijkt me een goede suggestie om dat initiatief te nemen en het museumoverleg te laten bekijken hoe we in de toekomst kort op de bal kunnen spelen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

U bent de enige die verstand heeft van kunst. (*Rumoer. Opmerkingen*)

Bart Caron (Groen): Nee hoor, de heer Landuyt kent er nog meer van dan ik. Echt waar, voorzitter. (*Opmerkingen van Renaat Landuyt*)

Minister, ik denk dat u de enige beslissing hebt genomen die u kon nemen in dezen. Maar ik vind dat het toch een zaak is die in de toekomst absoluut moet worden vermeden. Niet alleen de reputatie van het museum is in het geding –

dat is nog het minste –, maar ook de kwaliteit van hoe we met museale collecties en kunstcollecties in het algemeen omgaan.

Het is anderzijds zeer te betreuren – maar daar kunt u niets aan doen – dat die musea meegelokt zijn in die val. Want ik kan niet anders dan donkere vermoedens te hebben over de praktijk. Ik betreur het dat er geen opheldering is gekomen over de authenticiteit van de werken en over de procedure via dewelke zij in het museum zijn gekomen. Dat betreur ik echt. Ik hoop dat de museale wereld daar in de toekomst lessen uit trekt. Ik hoop dat er op een of andere manier een beter maatschappelijk debat kan zijn over dit soort problematieken.

Er zijn deskundigen en experts genoeg. Dat bewijst voor mij dat de musea veel meer met elkaar moeten spreken en dat ze veel meer onderlinge expertise moeten uitwisselen om dit soort farces te vermijden.

De voorzitter: De heer Landuyt heeft het woord.

Renaat Landuyt (sp.a): Voorzitter, waarde collega's, minister, ik begrijp dat u blij bent dat u bijna af bent van dat circus. Ik begrijp ook dat u zich op een bepaald moment moreel verantwoordelijk hebt gevoeld. U bent er eigenlijk een beetje ingelopen: een etentje en dan een paar suggesties. Men heeft, op zijn zachtst uitgedrukt, misbruik gemaakt van uw autoriteit.

Ik begrijp verder en juich ook toe dat de stad Gent afstand heeft genomen van de huur en dat men ook heeft opgelegd dat men daar van af moet stappen. Alleen is de vraag nu: volstaat het om dit circus zo snel mogelijk te vergeten of zijn we inderdaad bereid om te leren en er in de toekomst iets aan te doen?

Ik begrijp dat u een beroep doet op de solidariteit tussen de musea en hen laat adviseren wat er zou moeten gebeuren, maar ik denk dat de morele verantwoordelijkheid van u en uw collega's nog een beetje verder gaat. We staan immers aan de vooravond van een groot project rond de Vlaamse Meesters. We moeten de faam van onze musea verder kunnen verdedigen. We moeten die schade kunnen wegvegen. We zullen toch wel iets moeten doen, iets dat meer is dan gewoon een advies vragen aan de andere musea.

Minister Sven Gatz: Aan de ene kant willen we inderdaad zo snel mogelijk van deze zaak af om de reputatieschade te beperken. Hoe langer we erover blijven praten – maar er mogen gerust vragen over worden gesteld, mevrouw Coudyser, daar heb ik het niet over – hoe minder dat zal lukken. Aan de andere kant moeten we ons ook afvragen welke lessen we hieruit kunnen trekken.

De reputatieschade is er. Ik kan die niet meteen inschatten of berekenen in detail. Zelfs als we voorzorgsmaatregelen nemen voor de toekomst, kunnen we dat niet volledig uitsluiten. Ik heb u deze zomer nog gezegd dat op een grote Modiglianitentoonstelling in Genua een meerderheid van de werken niet echt bleken te zijn. In Düsseldorf hing een groot werk van Malevich dat achteraf ook niet echt bleek te zijn. Hier om de hoek bij BOZAR was er discussie over een Mondriaan tijdens een Doesburgtentoonstelling. Het gebeurt vaker dan we denken. Reputatieschade gaat gelukkig ook weer weg.

Ik ben het niet met u eens, mijnheer Landuyt, dat het 'maar' een advies van het Museumoverleg hoeft te zijn en dat we dan kunnen overgaan tot de orde van de dag. Ik denk dat we moeten kijken of de ICOM-regels – die zijn toch wel van een zeker niveau en vereisen een grote mate van zelfregulering, dat is nu eenmaal zo in de artistieke sector – voldoende sterk zijn om dit soort dingen te doen. Daarbij maak ik het onderscheid tussen verwerving van stukken waar de ICOM-regels zeer streng zijn en bruikleen van stukken waar ze iets minder streng zijn. In

bepaalde gevallen zou men die kunnen aanscherpen – ik zeg: zou, want dat advies laat ik over aan de Museumoverleg.

Neen, ik wil het niet onder de mat vegen. Ik wil de nodige contacten en/of discussies onderhouden als u dat wilt. U zult mij daar zeker aan herinneren op het juiste tijdstip in de commissie Cultuur, om te kijken welke conclusies hieruit kunnen en moeten worden getrokken.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister, ik denk ook dat we van die zaak af zijn. We moeten deze case in alle rust als voorbeeld nemen om onze lessen te trekken. We moeten er met een aantal mensen over kunnen spreken. Moeten we de regelgeving bijsturen? Moet Vlaanderen daarvoor een of ander controle-mechanisme opzetten?

We moeten dat de nodige tijd geven. We zullen dat inderdaad opvolgen en u daar in de commissie verder vragen over stellen.

De reputatieschade van Vlaanderen is er. Nu de zaak gesloten is, kan de rust hopelijk terugkeren. Ik denk dat het soms goed is om heel snel signalen te geven dat Vlaanderen in de museumwereld wel te vertrouwen is. Ik kijk daarvoor naar u: zijn daar mogelijkheden voor, in het kader van ons project rond Vlaamse Meesters? We moeten het buitenland geruststellen en een quick win vinden.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de samenwerking met Oxfam en andere ngo's, naar aanleiding van de recente schandalen

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, minister-president, het schandaal met betrekking tot seksuele wanpraktijken door medewerkers van Oxfam en andere ngo's neemt steeds grotere proporties aan. Eerst raakte bekend dat medewerkers van Oxfam zich ten tijde van de hulpmissie in Haïti in 2010, toen dat land getroffen werd door een zware aardbeving, bezondigd hebben aan allerlei seksuele wanpraktijken. De feiten werden jarenlang in de doofpot gestopt. Erger nog, wie de feiten aan het licht wou brengen, werd geïntimideerd of zelfs bedreigd.

Intussen blijkt dat de toestanden in Haïti geen geïsoleerd incident waren. Er zijn ook al tientallen andere meldingen binnengekomen waarbij Oxfammedewerkers beticht worden van seksueel grensoverschrijdend gedrag ten aanzien van andere medewerkers of mensen in de regio waar ze hulp aan zouden moeten bieden.

Ook een andere organisatie, een andere ngo, Artsen Zonder Grenzen, is intussen met gelijkaardige feiten in het nieuws gekomen.

We zijn in het Vlaams Parlement al enige tijd bezig met praktijken aan het licht te brengen of in elk geval te bediscussiëren die vallen onder grensoverschrijdend gedrag, in de sport, in de cultuursector en dergelijke. Toen was de verontwaardiging altijd groot en stonden de vraagstellers hier in een rijtje aan te schuiven. Maar nu het gaat over leden van blijkbaar een zogenaamde progressieve vereniging blijft het hier wel heel erg stil in het parlement en sta ik hier zelfs als enige vragen te stellen.

Minister-president, u weet dat de Vlaamse Regering talrijke ngo's subsidieert, waaronder Oxfam. Dat gebeurde de voorbije jaren met projecten in onder andere Mozambique en Niger, maar dat gebeurde ook door de toenmalige Vlaamse

Regering in 2010 in Haïti waar de hele heisa mee is gestart. Welke initiatieven neemt u ten aanzien van de samenwerking met Oxfam en andere ngo's in het licht van de praktijken die nu aan het licht zijn gekomen?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Janssens, ik wil er in de eerste plaats op wijzen dat de feiten die zijn gebeurd en de feiten die worden toegeschreven aan Oxfam Great Britain, niet alleen totaal onaanvaardbaar zijn, maar – wat mij betreft – ook haaks staan op de humanitaire missie, op de ethische verwachtingen die je mag koesteren ten aanzien van een organisatie die zich opstelt als een ngo die humanitaire missies onderneemt in het zuiden van de wereld.

Dit gezegd zijnde, worden de feiten toegeschreven aan Oxfam Groot-Brittannië. Anderzijds is het zo dat wij – dat weet u – geen structurele subsidiëring verstrekken aan Oxfam Solidariteit, aan Oxfam België. We hebben dat tweemaal gedaan in de recente tijd, zoals u aanhaalde in uw vraag, voor Niger en voor Mozambique. Ik heb me geïnformeerd op het terrein. Die noodhulp is gecoördineerd aangewend door Oxfam Nederland en niet door Oxfam Groot-Brittannië.

Ik heb ook contact gehad met Oxfam. De algemeen secretaris van Oxfam Solidariteit heeft mij een brief gestuurd. Ik lees hem niet helemaal voor, maar citeer een stuk: "Zodra Oxfam België in 2011 op de hoogte werd gebracht dat een aantal medewerkers van Oxfam Great Britain in Haïti wegens zware fouten waren ontslagen, hebben we een intern onderzoek gelanceerd om te garanderen dat er geen enkele betrekking was op het fonds van de Belgische overheid, hetgeen werd bevestigd. Zelf heeft Oxfam een grondige evaluatie doorgevoerd en hebben we een aantal maatregelen genomen om seksueel wangedrag en misbruik te voorkomen." Hij somt een aantal maatregelen op die ik binnen dit korte tijdsbestek niet zal voorlezen, maar ik kan de brief bezorgen, als u dat wilt.

Oxfam komt eerstdaags bij mij op het kabinet om een en ander te bespreken en om te zien of de 'code of conduct' die bestaat – dat is er een van het Internationale Rode Kruis – moet worden aangescherpt. Nog eens, ik ga er eigenlijk van uit dat je voor die organisaties niet nog eens bijkomende garanties moet vragen, maar het is in deze omstandigheden wel wenselijk om dat te doen. Normaal mag je ervan uitgaan dat daar de ethische regels zouden worden nageleefd, dat die mensen zich gedragen zoals het hoort.

Ik zal in alle geval de samenwerking met Oxfam niet stopzetten. De mensen die de regels hebben overtreden, moeten op de strengst mogelijke manier worden aangepakt, en waar er strafrechtelijke feiten zijn gebeurd, moeten zij ook worden vervolgd. Maar ik wil de vele idealisten en de vele vrijwilligers die betrokken zijn bij die organisaties, niet treffen met een algemene sanctie. *(Applaus bij de meerderheid)*

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister-president, de toestanden die aan het licht zijn gekomen en waaruit blijkt dat die wijdverbreid zijn binnen de organisatie, zijn niet alleen te betreuren maar totaal onaanvaardbaar en schandalig.

In het licht daarvan hebben andere landen gepaste maatregelen genomen. Ik verwijs naar het Verenigd Koninkrijk waar de regering heeft gezegd dat ze geen nieuwe subsidies meer zal geven aan dergelijke organisatie. Ik verwijs ook naar Zwitserland, dat zelfs de geldkraan volledig heeft dichtgedraaid omdat ze met dergelijke organisatie in eerste instantie niets meer te maken willen hebben. Ze moeten eerst volledige klaarheid geven over wat er zich allemaal heeft

afgespeeld en welke maatregelen men neemt om de interne controle aan te scherpen. Ik ben het daarmee eens.

Ik zou aan deze Vlaamse Regering willen vragen dat we, tot wanneer we volledige klaarheid hebben over de situaties die zich hebben afgespeeld en tot wanneer we volledig zicht hebben op de interne controleprocedures die men moet verbeteren, de subsidiëring aan Oxfam minstens tijdelijk opschorten. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

Minister-president Geert Bourgeois: Ik heb al geanticipeerd op de vraag die ik mocht verwachten. Ik heb al gezegd dat ik de samenwerking met Oxfam niet zal stopzetten. Ik voeg eraan toe dat we geen structurele subsidiëring geven; dat zou eventueel een andere situatie zijn waarbij we echt tussentijds moeten evalueren.

Oxfam komt naar het kabinet. Ik ga het intern onderzoek dat ze hebben gevoerd, opvragen. Ik ga nog eens vragen of er voldoende garanties zijn binnen de organisatie dat ethische codes worden nageleefd, dat er een 'code of conduct' wordt opgelegd, maar ik ga ngo's die aan noodhulp doen, ngo's die samenwerken met het Zuiden niet in hun algemeenheid straffen vanwege het feit dat er rotte appels zijn in de organisatie die, ik herhaal, moeten worden aangepakt, die als ze strafrechtelijke feiten hebben gepleegd, ook moet worden vervolgd, maar we gaan de samenwerking met ngo's – en ik voer straks een open gesprek met de heer Declerck daarover – daaromtrent niet stopzetten.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister-president, het gaat om machts-misbruik van hulpverleners die mensen die ze zouden moeten helpen, seksueel hebben misbruikt. Toestanden die blijkbaar wijdverspreid zijn binnen de organisatie, niet alleen in Haïti, maar ook in Europa. Ik vraag me dan af hoe de collega's in dit parlement zich nog geloofwaardig willen uiten in de Commissie Grensoverschrijdend Gedrag wanneer het gaat over wantoestanden, seksuele wantoestanden, in de sport, in de cultuursector, in de media als ze zich hier blijkbaar in stilzwijgen hullen wanneer het gaat over wantoestanden gepleegd door hulpverleners in het buitenland. Ik vind dat totaal onaanvaardbaar en ik zou willen eisen dat we de rapporten die u gaat opvragen, ook in het parlement ter inzage krijgen en dat we die zullen bespreken in de commissie en dat daar te gepasten tijde de nodige conclusies zullen uit worden getrokken. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Rik Daems aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het investeringspact van premier Charles Michel

ACTUELE VRAAG van Peter Van Rompuy aan de heer Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de medewerking van de Vlaamse Regering aan het investeringspact

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

Rik Daems (Open Vld): Voorzitter, minister-president, collega's, investeringen zijn belangrijk. We weten van het Planbureau dat 1 procent van het nationaal inkomen mee investeren binnen de vijf jaar tijd tot 1,2 procent meer groei oplevert. Het is dus een belangrijke zaak.

België in zijn totaliteit hinkt wat achter, als je de statistieken mag geloven, inzake investeringen. We lopen wel voorop inzake uitgaven voor gezondheidszorg

en onderwijs. Waarschijnlijk is dat ook wel de reden waarom we in Vlaanderen en in België het beste onderwijssysteem en de beste gezondheidszorgen hebben. Dat is de positieve kant.

Vandaag kondigt de premier een investeringspact aan van 60 miljard euro. We weten allemaal dat het gros van de investeringen op gewestelijk vlak gebeuren. Mijn vraag is heel duidelijk: wat is het aandeel dat in het investeringspact aan bod komt voor Vlaanderen? Wat is de impact die wij kunnen hebben op het maken van dat investeringspact, zeker wetende dat we in dit parlement een oefening maken om een decreet te maken om alternatieve financiering mogelijk te maken om uitgerekend ons investeringsgehalte ingrijpend te verhogen?

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Minister-president, ons land heeft een van de laagste investeringsgraden in Europa. De oorzaak daarvan is terug te vinden in de jaren 80 toen we de besparingsoperatie in grote mate hebben afgewenteld door een aantal investeringen uit te stellen en eigenlijk niet meer uit te voeren. De voorbije jaren zijn we erin geslaagd dat percentage wat op te krikken, maar de gevolgen van die lage investeringen zijn vandaag nog altijd zichtbaar. Denk maar aan de zinkgaten, de gebrekkige rioleringen of aan de belabberde staat van een aantal tunnels.

Ons land heeft dus nood aan een nieuwe investeringsgolf om de infrastructuur te moderniseren. De premier heeft vandaag een nieuw plan aangekondigd in de Kamer. Zoals collega Daems terecht heeft gezegd, moet de belangrijkste bulk van die investeringen natuurlijk komen van de deelstaten en de lokale besturen, en daarvoor zijn wij bevoegd.

Minister-president, wat is uw reactie op de voorstellen die de premier heeft gedaan? Hoe staat u ten aanzien van de investeringsnorm, waar u zelf ook al over hebt gesproken en waarvan de premier zegt dat hij daarvoor openstaat en waarvoor CD&V deze week ook een concreet voorstel heeft ingediend in dit parlement?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik deel uw analyse. We hebben al diverse keren kunnen spreken over de situatie van de publieke investeringen die inderdaad in dit land achteruit zijn gegaan vanaf de eerste besparingen. Onder de regeringen-Martens werd er telkens bespaard op investeringen en zijn de lopende uitgaven, zoals de heer Daems zei, blijven stijgen. Dat betekent dat van 5 procent van het bnp, dat ging naar publieke investeringen, we in de jaren 90 zelfs onder 2 procent zijn gezakt. Nu zitten we opnieuw wat hoger en zwelt de roep om publieke investeringen te doen aan, ten eerste omdat we er veel nodig hebben en ten tweede omdat ze ook goed zijn voor de economie.

Straks is het inderdaad bijna een jaar geleden dat premier Michel dat investeringspact heeft aangekondigd. Wij hebben van meet af aan gezegd dat we daaraan willen meewerken maar dat we in eerste instantie zouden willen dat we met een gezamenlijke taal, met een gezamenlijke vraag naar de Europese Commissie zouden gaan. Wij willen in eerste instantie van Vlaamse zijde kunnen afschrijven, wat ook de Nationale Bank vraagt, maar dat wordt niet toegestaan. We hebben dan ook een aanpassing gevraagd van de investeringsclausule.

Wat de premier vandaag heeft aangekondigd in de Kamer, stemt overeen met wat we gisteren op de interkabinettenwerkgroep hebben besproken, het komt overeen met wat wij van Vlaamse kant hebben gevraagd, namelijk dat er op jaarbasis 0,5 procent zou mogen worden afgeweken van het budgettaire traject.

Uiteraard – dat voegen we eraan toe – zullen we ook aan de Europese Commissie moeten zeggen: mits de nodige hervormingen worden uitgevoerd. Dat kan niet zijn om budgettaire laksheid te promoten. Dat stemt me tevreden. Ik denk dat we daarmee het grote dossier dat we beogen, Oosterweel, kunnen aanpakken. Dat is 0,14 à 0,15 procent van het bnp.

Daarnaast hebben we gezegd dat elk op zijn bevoegdheden actie moet ondernemen. Op federaal niveau is er inderdaad een kleine publieke investering, slechts 10 procent van de publieke investeringen. 90 procent komt van de deelstaten en de lokale besturen. Als we aan de federale investeringen denken, dan denken we in eerste instantie aan het spoor. Er is nu een spoorplan.

We hebben ook gezegd om samen te werken daar waar we overlappende, gemengde of gedeelde bevoegdheden hebben. Ik denk dan aan mobiliteit, digitalisering, energie, maar elk van de deelstaten, elk van de entiteiten moet zijn verantwoordelijkheid nemen. Wij doen dat ook, wij hebben niet gewacht. U weet dat onze begroting een zeer grote investeringstrein bevat, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) heeft daar een compliment voor gegeven. De uitgaven voor investeringen stijgen deze begroting met iets meer dan 5,6 procent. De lopende uitgaven stijgen slechts met 1,9 procent. Er is dit jaar echt een omslag gemaakt richting meer publieke investeringen.

Daarmee is het werk niet af. Vandaar dat ik heb gezegd dat we allicht moeten gaan, en ik had het over een volgende regeerperiode, naar een investeringsnorm zodat we die investeringen ook optrekken en ervan uitgaan dat het cijfer stelselmatig stijgt. Dat zal een werk zijn van langere adem: we kunnen niet in één jaar goedmaken wat gedurende enkele decennia fout is gelopen. Dit is ook een opgave voor de volgende regering.

In dat investeringspact moeten ook impulsen zitten voor de privésector. Dat is zeer belangrijk. Daarom is het ook goed dat het comité van wijzen onder leiding van Michel Delbaere mee de pen houdt. Er zijn al een aantal maatregelen genomen in verband met de competitiviteit en vennootschapsbelasting. Ik denk nog aan een aantal andere maatregelen voor de privésector.

Mijnheer Daems, ik heb nota genomen van wat is voorgesteld in het Uitgebreid Bureau en in de commissie Alternatieve Financiering. Als ik het tussentijds rapport van Michel Delbaere goed heb gelezen, dan staat daar ook in dat er moet worden gezocht naar andere vormen van financiering. Ik zal u een aantal interessante suggesties bezorgen, en in de eerste plaats ook aan Michel Delbaere en aan de premier.

Ik wil er ook nog eens op wijzen dat het probleem niet een tekort aan financiering is. Dat was enkele jaren geleden wel het geval. Denk aan de vragen die men stelde of Oosterweel wel gefinancierd zou geraken. Vandaag is dat niet zo. Lokale besturen en wij hebben geen problemen om geld te vinden op de markt, zelfs nog altijd aan lage rentes en op lange termijn. Mijn zoektocht gaat niet in eerste instantie naar alternatieve vormen want men blijft altijd onder de Europese budgettaire regels. Dat is voor ons land de grote uitdaging met het nog altijd weliswaar gelukkig slinkende federale begrotingstekort maar ook met de grote staatsschuld. Vandaar ons pleidooi om met budget in evenwicht te mogen afschrijven, wat niet toegelaten wordt. We gaan er nu met zijn allen achter staan, de federale overheid en de deelstaten, dat die investeringsclausule kan worden veranderd zodat we die marge kunnen krijgen op het budgettaire traject.

Rik Daems (Open Vld): Als je een privébedrijf bent en je doet een investering, dan moet je ze afschrijven; als je een publieke investering doet, dan mag je ze niet afschrijven. Begrijp je wie begrijp je kan, maar goed. De werkzaamheden inzake alternatieve financiering gaan niet zozeer over het alternatief zoeken van

geld, want er is geld voldoende, maar dat we eigenlijk een kader creëren waarbinnen het is toegestaan dat we meer investeren dan we vandaag mogen. Dat is uitgerekend de investeringsclausule waar u naar verwijst. In die zin zou ik het op prijs stellen dat u de gezamenlijke oefening van heel het parlement meeneemt in het debat naar de premier, opdat hij het effectief op de tafel van de Europese instanties zou leggen, wat wij vanuit het parlement overigens ook gaan doen. Het is nu eenmaal toch wel al te gek dat de middelen voorhanden zijn, maar dat we door regels beperkt worden om te kunnen investeren. Door te investeren kunnen we economische groei creëren, kunnen we jobs creëren. Zoals we allemaal weten, is een goede job nog altijd de beste sociale bescherming. Eigenlijk is dat toch aberrant. U kunt, neem ik aan, op heel het parlement rekenen om u daarin te steunen.

Laatste bemerking: ik vind wel dat de premier toch iets meer aandacht mag geven aan de gewestelijke inbreng in heel dat investeringspact, want het is niet alleen het investeringspact van de heer Michel, het is uiteindelijk ook het investeringspact van Vlaanderen, Wallonië, Brussel en noem maar op. De heer Michel is een liberaal, en misschien ga ik op mijn donder krijgen, maar een kleine bijschaving van de communicatie in die zin zou toch wel mogen. (*Applaus bij Open Vld*)

Peter Van Rompuy (CD&V): Het is goed te horen dat er nauw samengewerkt wordt op de verschillende niveaus om dit vooruit te doen gaan. Ik ben ook blij dat de zaak in een stroomversnelling gekomen is. Dat er in Wallonië een nieuwe regering is gekomen, is daar, denk ik, niet vreemd aan. Ik stel opnieuw vast dat als de PS er niet bij is, het toch wel ietsje gemakkelijker gaat, zelfs als het gaat over investeringen.

De premier heeft ook gezegd dat hij een aantal zaken de volgende maanden in een stroomversnelling zal brengen. Hij gaat een aantal werkgroepen bijeenbrengen rond thema's die ook Vlaamse materie aangaan. Hij heeft ook gezegd dat hij een investeringsfonds zal lanceren. Dat is toch wel een bevoegdheid die in belangrijke mate Vlaams is. Mijn vraag is: wat zal de komende maanden de samenwerking en de betrokkenheid zijn van Vlaanderen bij de verdere uitrol van het investeringspact? We zijn natuurlijk de belangrijkste speler als het gaat over investeringen.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): We hebben hierover van gedachten gewisseld bij de begrotingsbesprekingen. Ik kan de collega's bevestigen: de koffie op uw kabinet is fair trade en is lekker. U weet dat we een zeer grote voorstander zijn van die publieke investeringen. Wij hebben op dat vlak ook een investeringsplan op tafel gelegd. Ik vind het een goede zaak dat een en ander nu eindelijk in versnelling geraakt. Ik vind het hoopvol nieuws dat u ook een gezamenlijk standpunt hebt kunnen afspreken met de federale collega's over de spelregels ten aanzien van Europa. Daar zit inderdaad de sleutel. Het zal een werk van lange adem worden, maar het belangrijkste is dat er nu ook een gemeenschappelijk standpunt is.

Ik wil inpikken op de vraag van de heer Van Rompuy. Wat gaat de rol zijn van de Vlaamse Regering in heel de ontwikkeling van het investeringspact? Ook ik vind – en ik ben wel voor dynamische communicatie – dat het lijkt alsof het enkel een federaal project is, terwijl we weten dat heel wat van de investeringen op regionaal niveau komen. Het lijkt me dus interessant en nodig dat ook de ministers-presidenten het project mee op het getouw zetten om zo een investeringspact af te spreken.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Ik sluit me met zeer veel plezier aan bij de Vlaamse reflex van alle vorige sprekers. De verdienste van het investeringspact dat vandaag is aangekondigd is voornamelijk dat de deelstaten gewezen worden op hun verantwoordelijkheid om meer te gaan investeren. Nu, Vlaanderen doet dat al. Wij hebben de ommezwaai gemaakt in 2014, in deze legislatuur. Volgens de cijfers van de Nationale Bank hadden we in 2014 ongeveer 20 procent van alle investeringen die in België werden gedaan en in 2019 zou dat naar 24,8 procent gaan, dus dan stijgt ons aandeel binnen de Belgische investeringen met 5 procent. Als Vlaanderen moeten we die stevige tred aanhouden.

Mijnheer Daems, ik heb ook de commissie over de privaat-publieke samenwerking (pps) van dichtbij opgevolgd. We zaten daar heel hard op dezelfde lijn. Nu, ik hoorde u daarnet zeggen: we moeten naar een systeem gaan waarbij we meer mogen investeren, meer kunnen investeren dan we nu doen. Ik heb in die commissie in elk geval heel goed begrepen dat niemand er voorstander van was om te gaan debudgetteren, op welke manier dan ook. Ik heb begrepen dat dat zeker niet de bedoeling was en dat de alternatieve financiering wel degelijk ging in de richting die de minister-president aangaf.

Wat die afwijking betreft die wordt gevraagd aan de Europese Unie, denk ik dat we daar inderdaad zeer voorzichtig mee moeten zijn. Het moet daadwerkelijk gaan om eenmalige strategische investeringen op lange termijn. Het kan niet de bedoeling zijn dat daar courante investeringen in worden gestoken door Brussel en Wallonië, want dan gaan we het deksel op de neus krijgen bij de Europese Unie, wat Vlaanderen zeer slecht zou uitkomen.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): De analyse en de vaststellingen worden gemeenschappelijk gedeeld, denk ik. De overheidsinvesteringen zijn nu te laag. Er zijn extra overheidsinvesteringen nodig. Dat is onbetwistbaar. Dat staat vast. Daarom lijkt het me ook belangrijk, zoals de minister-president zegt, dat we één gezamenlijk standpunt kunnen innemen tegenover Europa met betrekking tot de afschrijvingen. Daar zijn we allemaal vragende partij voor, want dat zou ons veel vooruit helpen. Het lijkt me echter ook belangrijk dat men geen perceptiepolitiek voert. Zoals een commentator vandaag al heeft gezegd, het gaat er niet om een aantal zaken te recyclen en dat dan een pact te noemen. Er is eigenlijk echt wel nood aan bijkomende investeringen, waarvoor we allemaal vragende partij zijn, en niet aan begrotingstrucjes, zoals de heer Diependaele zelf ook aangeeft. Wij hebben ook een toekomstbegroting ingediend. U kunt daar inspiratie halen: hoe we dat doen met onze hervormingsagenda.

Mijn vraag gaat in dezelfde richting als die van de beide collega's. Er is ook aangekondigd dat er een fonds komt van 150 miljoen euro, too little, too late wat mij betreft, voor het opkrikken van infrastructuur. Minister-president, hoe is Vlaanderen, dat toch bevoegd is voor heel veel infrastructuur, daar concreet bij betrokken, en hoe kadert u dat bedrag van 150 miljoen euro in uw investeringsshift?

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, er zijn nog een heel aantal punten ingebracht. Mijnheer Daems, ik zal dus twee zaken meenemen naar de premier. Er zijn de voorstellen die u hebt geformuleerd en waarvan ik begrijp dat dat inderdaad binnen de budgettaire orthodoxie is, zoals we die vooropstellen. Ik herhaal echter nog eens dat het probleem niet is dat we geld te kort hebben. Ook zal ik hem de suggestie meegeven dat hij zijn communicatie moet bijschaven, zoals u het hebt uitgedrukt, van liberaal tot liberaal.

Wat de betrokkenheid van Vlaanderen betreft, wil ik nog eens duidelijk zeggen dat we van meet af aan hebben gezegd te zullen meewerken daar waar het een

meerwaarde biedt om samen te werken. Dat is in de eerste plaats om uit één mond te spreken bij de Europese Commissie. Dat schijnt nu gelukt te zijn, maar ik ben het eens met de heer Diependaele: het moet gaan om grote, eenmalige, groeibevorderende, duurzame investeringen. Het kan niet dienen, en ik maak er nu een karikatuur van, om een rotonde aan te leggen of een fietspad te plaatsen. We denken dat Oosterweel daar een voorbeeld van is. Ik denk ook dat Vlaanderen perfect aan zijn trekken kan komen met de suggestie die we gisteren hebben gedaan, met name een afwijking op het groeipad, op het budgettaire pad, van 0,5 procent. Oosterweel is ongeveer 0,14 of 0,15 procent van het Belgische bnp.

We hebben dus gezegd te zullen samenwerken waar dat loont, waar dat zinvol is. Dat heeft collega Weyts, die net binnen is, al gedaan. Met betrekking tot de spoorinvesteringen zijn er samenwerkingsverbanden ontstaan. Ik zie andere domeinen. Ik heb ze ook opgesomd. Voor de rest vind ik dat elk voor eigen deur moet vegen. We hebben ook niet gewacht. Het is goed dat we niet hebben gewacht. We hebben een investeringsbegroting gemaakt in 2018, waarvan de SERV zegt dat er een significant verschil is. De investeringsuitgaven groeien met 5,6 procent, de andere lopende uitgaven slechts met 1,9 procent, en ik rond af. Elk moet ter zake dus zelf zijn werk doen. Als de premier nu zegt werkgroepen te zullen maken voor de investeringen door de deelstaten die geen raakpunten hebben met het federale, dan zie ik daar eigenlijk geen meerwaarde van in. Wij doen wat we moeten doen. We delen onze cijfers mee.

Mijnheer Van Rompuy, ik heb ook nog geen zicht op wat dat infrastructuurfonds zou kunnen zijn. Ik weet dat er wordt gespeeld met de gedachte om federaal een privaat investeringsfonds op te richten, waar grotere tickets aan 'upscales' zouden kunnen worden gegeven dan deze die nu bijvoorbeeld door ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) kunnen worden gegeven. Dat is iets anders. Dat is voor de privésector. Als het echter gaat over de financiering van Vlaams-Vlaamse projecten, wil ik toch wel zien wat de voorstellen precies zijn, omdat wij mans genoeg zijn om zelf voor onze financiering in te staan. Maar goed, ik zal luisteren. Ik heb daar geen enkel voorstel van gekregen. Dat is ook niet in interkabinettenwerkgroepen geweest. Dat is dus nieuws voor mij, net als voor u. Ik heb ook de berichten gelezen van 16 februari. Voor de rest heb ik daar nog geen teksten over.

Wat ik wel ga vragen, is dat er een afstemming komt met betrekking tot de statistieken, de cijfers. Ik ga binnenkort naar de Nationale Bank. Ik ga vragen dat de Nationale Bank data geeft die ook betrekking hebben op de deelstaten, dat het Planbureau dat evenzeer doet. Ik heb vanmorgen samengezeten met de SERV, die cijfers hanteert over de investeringen die niet noodzakelijk dezelfde zijn als deze die onze eigen Vlaamse Statistische Autoriteit hanteert. Er is ook een flou artistique, zoals ik in de commissie heb gezegd: er zijn onverdeelde uitgaven inzake onderzoek en ontwikkeling die niet toewijsbaar of imputeerbaar zijn aan een van de entiteiten.

De cijfers die ik heb van onze Vlaamse Statistische Autoriteit, tonen dat de Vlaamse overheid van het Vlaamse bnp 2,08 procent publieke investeringen doet. Dat is een goed cijfer. De provincies en gemeenten samen staan in voor 1,2 procent. Dat betekent dat je in Vlaanderen aan 3,3 procent zit van ons bnp, en dat is dan nog zonder de intercommunales gerekend, zonder het eventuele aandeel van de federale overheid op het Vlaamse Gewest.

Ik wil wel eens goede cijfers hebben. Er zijn cijfers die aanduiden – daar is iedereen het over eens – dat we van 5 procent gezakt zijn naar een lager niveau. Ik heb het aanvoelen dat we ten opzichte van het aandeel van Vlaanderen in het bnp een goede opwaartse beweging aan het maken zijn. Het probleem is dat

niemand dezelfde cijfers hanteert of van dezelfde data vertrekt. Het is tijd dat we afstemmen met het Planbureau, met de Nationale Bank, met de SERV en met onze eigen Vlaamse Statistische Autoriteit. Als ik bijvoorbeeld cijfers vraag over de intercommunales, dan is er niemand die daar een zicht op heeft. Ik kan me indenken dat die ook nogal wat publieke investeringen doen. Wel, die moeten mee worden opgeteld bij de gemeenten en de provincies. Dat lijkt mij een punt om af te spreken in het totale investeringspact om te komen tot eenduidige cijfers, die we dan verder kunnen hanteren om te monitoren en te bekijken welke richting we uitgaan.

Rik Daems (Open Vld): Minister-president, ik ben blij dat mijn Vlaamse reflex wordt gezien, want het is een investeringsreflex. Als u naar de premier gaat en naar de werkgroepen, dan wil ik wel eens meegaan om onze alternatieve financiering uit te leggen. *(Opmerkingen van minister-president Geert Bourgeois)*

Het sleutelwoord hier is toch wel synergie. We zitten met verschillende entiteiten, we moeten met één woord naar buiten komen in Europa. We moeten ook in België samenwerken. Die synergieën vinden tussen de deelstaten, de federale overheid en de lokale overheden lijkt mij essentieel om tot effectieve en efficiënte investeringen te komen. Het sleutelwoord in de hele oefening van het investeringspact is uiteindelijk: samenwerkingsfederalisme. Dat is wat we moeten doen, u hebt het ook aangegeven en ik dank u daarvoor. *(Applaus bij Open Vld)*

Peter Van Rompuy (CD&V): Minister-president, als we willen dat ook de privésector instapt en investeringen doet, moet die zeker kunnen zijn dat de beloftes die de overheden doen, ook worden gehouden. Daarom ben ik begonnen met te zeggen dat ik een voorstel heb ingediend voor het invoeren van investeringsnormen. Ik hoorde dat u al uitgebreid cijferwerk hebt gedaan in de regering. Ik hoop dat we in deze legislatuur nog zouden kunnen komen tot zo'n investeringsnorm, dat we die decretaal kunnen vastleggen zodat we de privésector echt kunnen overtuigen om mee te stappen in een nieuwe investeringsgolf om ons land verder te moderniseren. *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Björn Rzoska aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de aanpak van gevaarlijke verkeerspunten (zwarte punten)

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, collega's, minister, het is altijd een spijtige zaak dat we in de politiek een debat moeten voeren over een incident met een jonge persoon voor wie kamerbreed heel wat empathie bestaat, zeker op het moment dat die persoon het leven verliest omdat er een aantal zaken fout lopen.

Gisteren hebt u aangekondigd daar niet ongevoelig voor te zijn. Uiteraard niet, maar ondertussen slepen een aantal van die zwarte punten om allerlei redenen al meer dan 15, 16 jaar aan. In 2016 hebt u gezegd dat van de 810 punten die op die lijst stonden, er nog 22 overblijven, en dat u 50 miljoen euro extra gaat investeren om die tegen eind 2016 af te werken.

Gisteren bleek dat er nog een aantal punten op staan en kondigt u opnieuw 20 miljoen euro extra aan om die punten weg te werken. Die 50 miljoen euro extra heeft blijkbaar toch niet voor de versnelling gezorgd die u toen hebt aangekondigd. Hoe gaan we ervoor zorgen dat we ook die laatste zwarte punten veel sneller kunnen wegwerken om in de toekomst te vermijden dat er nog meer

verkeersslachtoffers vallen? Dat wordt niet alleen kamerbreed in het parlement, maar ook hierbuiten gevraagd.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb inderdaad pas gisteren gereageerd. Maandag werden er, heel snel na het ongeval, door sommigen al conclusies getrokken en werd er met een beschuldigende vinger in een bepaalde richting gewezen. Ik heb aan mijn administratie gevraagd wat in dat dossier de concrete oorzaak is van het feit dat een en ander op zich heeft laten wachten. Het bleek heel concreet om een dispuut te gaan tussen de stad Gent en mijn administratie – nog los van wie het daar bij het juiste eind heeft.

Ik heb ook duidelijk gezegd dat wij zullen blijven doorgaan om aan een versneld tempo zo veel mogelijk verkeersonveilige situaties aan te pakken in heel Vlaanderen, en trouwens niet alleen de zwarte punten waarover het hier vandaag gaat. En we doen dat op drie niveaus. Ten eerste: er bestaat inderdaad een historische lijst van 809 zwarte punten in Vlaanderen. Die lijst dateert al van 2002. Dat is een statische lijst. Die is ondertussen niet gewijzigd. Er zijn ondertussen bijna 790 punten afgewerkt. Daar is bijna een miljard euro in geïnvesteerd. Er zijn nog 22 resterende dossiers. Dat zijn niet toevallig de laatste loodjes, want die zijn heel complex en er hangt ook een prijskaartje aan vast. Daarom heb ik in 2016 gezegd dat ik daar 50 miljoen euro extra voor vrijmaak. Ik heb natuurlijk niet gezegd dat die zwarte punten onmiddellijk in 2016 zouden zijn afgewerkt. Ik ken de materie genoeg om te weten dat het niet zo is dat je 50 miljoen euro uit de schuif haalt en dat het dan onmiddellijk gerealiseerd is, maar we hebben er wel 50 miljoen euro extra uit gehaald. Van die lijst van 22 dossiers zijn er 5 momenteel in uitvoering. 1 project daarvan kost alleen al 20 miljoen euro, namelijk de fly-over in Mechelen. Daarom heb ik gezegd dat ik nog 20 miljoen euro extra zou moeten uittrekken om die lijst volledig te kunnen afwerken.

Van de lijst van 809 gaan we dus de resterende 22 afwerken. Er zijn er 5 momenteel in uitvoering. 9 worden dit jaar aanbesteed. De rest zit in een ontwerpfase en/of in een onteigeningsfase. Want dat is dikwijls het probleem: als je vaststelt en oplist waarom die dossiers blijven liggen, zijn het dikwijls discussies over onteigeningen en/of discussies met de lokale stad of gemeente.

Het tweede deel van ons investeringsplan is: per jaar 350 kruispunten in Vlaanderen aanpakken. Hoe kunnen we zorgen voor meer verkeersveiligheid en betere doorstroming, met misschien kleinere maatregelen? Daarvoor heb ik het budget ook verdubbeld. Daar zitten we op 10 miljoen euro. Dat is de tweede trap.

De derde trap van het investeringsverhaal in verkeersveiligheid is dat we sinds 2016 werken met een dynamische lijst van zogenaamde zwarte punten. We doen dat op basis van de meest recente verkeersongevallencijfers. We passen die lijst jaarlijks aan. We werken dus niet meer met een lijst die eigenlijk al achttien jaar oud is en niet meer relevant is, want ondertussen is de realiteit gewijzigd, zijn er andere verkeersstromen ontstaan, zijn sommige punten niet meer verkeersveilig en andere veel verkeersonveiliger. Daarom werken we sinds 2016 met een dynamische lijst van zwarte punten, op basis van zo recent mogelijke verkeersongevallencijfers. We geven die ook zo maximaal mogelijk een vertaalslag in het investeringsplan. Voor die dynamische lijst van zwarte punten alleen heb ik nog eens 45 miljoen euro per jaar uitgetrokken.

Dat is een totaliteit van een serieus budget. Natuurlijk is het zo dat na elk menselijk drama de conclusie altijd is dat het te weinig en te laat is. En dat is juist. Die conclusie is altijd juist, ook al kun je niet bij voorbaat zeggen: hadden we die investering gedaan, was dat ongeval dan vermeden? Ik weet het niet. Niemand weet dat. Je kunt dat niet zeggen. Maar we doen wel het maximaal

mogelijke, met historische investeringsbedragen en met maximaal mogelijke krachten. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, u weet dat ik dit dossier van zeer dichtbij opvolg. En af en toe raak ik wat in de war door uw communicatie. Ik heb u in oktober 2015 in de commissie dezelfde vraag gesteld. Toen u aankondigde dat u die lijst van 809 zwarte punten wou afwerken, heb ik u gevraagd waarvoor u die 50 miljoen euro allemaal zou gebruiken. U hebt toen geantwoord, op 8 oktober 2015: "We hebben een lijst van 809 gevaarlijke punten. Die wordt afgewerkt. De timing daarvoor is volgend jaar."

Als ik dat aan u vraag en u zegt tegen mij 'eind 2016', dan mag ik er toch van uitgaan dat dat antwoord klopt?

Ik ben blij dat u uw toon wat mildert. Ik moet eerlijk zeggen dat wat betreft de communicatie van het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV) en uw communicatie gisteren, waarbij u het zelfs had over verzet van de lokale besturen, er weinig sprake is van verzet als ik vandaag de kranten lees. Al die mensen op het terrein zijn bondgenoten om zo snel mogelijk onveilige situaties weg te werken.

Ze geven ook aan dat ze een stap verder gaan. Ze zijn ook constructief, want het gaat uiteraard ook over mensen uit hun gemeenten. Zij stellen voor om op die punten in afwachting van definitieve oplossingen tijdelijke maatregelen te nemen. U kunt dan wel zeggen dat u werkt met een dynamische lijst en niet meer met een statische lijst, maar de punten die op die zwarte lijst stonden en niet zijn afgewerkt, blijken de dag van vandaag nog altijd zwarte punten te zijn. Dus stel ik opnieuw mijn vraag. U hebt heel wat budget. U gooit er nog eens extra budget tegen aan. Zeer goed, maar de cruciale vraag is hoe we ervoor kunnen zorgen dat we versneld die zwarte punten kunnen aanpakken. Versneld. (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Voorzitter, collega's, ik denk dat deze minister, net zoals zijn collega's in de rest van het land die met openbare werken en mobiliteit bezig zijn, gefocust is op verkeersveiligheid en op het naar beneden halen van het aantal verkeersslachtoffers. Ik denk dat we dat in dit halfroond niet in vraag moeten stellen. Deze minister werkt die lijst van zwarte punten versneld af, de lijst die ook door zijn voorgangers goed werd behandeld en goed werd afgewerkt. Ik denk dat we ons werk wel doen.

Collega Rzoska, ik ben blij dat u het bent die de vraag stelt, want ik ken u persoonlijk als een goede collega, maar we moeten er ons als beleidsmakers altijd voor hoeden om individuele feiten te gebruiken om ze naar het groter geheel te tillen. Collega Rzoska, als u het hebt over de aanval van deze minister op de lokale beleidsmakers, dan wil ik u toch een klein voorbeeld meegeven om u te duiden dat die menselijke factor altijd speelt. Uw voormalige collega Dirk Peeters sloot een hele gemeente af voor vrachtwagen, en toch hadden wij in die gemeente een dodelijk ongeval te betreuren, een identiek ongeval als dat van deze week. Ik zou er vooral op willen wijzen dat, ja, de minister en, ja, AWV hun werk goed ten uitvoer moeten brengen, maar er zal altijd nog een menselijke factor zijn.

De voorzitter: De heer de Kort heeft het woord.

Dirk de Kort (CD&V): Minister, we weten allemaal dat u deze legislatuur bijkomende middelen vrijmaakt om te investeren, ook voor de aanpak van de gevaarlijke punten. Er is kamerbreed een consensus over om daar verder in te

investeren. Maar wat mij verontrust, is dat er een stijgend aandeel is van fietsers in het aantal zwaargewonde en dodelijke verkeersslachtoffers. Van 2005, toen we nog zaten op een percentage van 18,4, zitten we nu aan een percentage van 28,7. Minister, kan vanuit het STOP-principe (stappen, trappen, openbaar vervoer, privévervoer) er werk worden gemaakt van de prioritering en het maken van keuzes voor werken in het kader van verkeersveiligheid? Hoe wilt u het spectaculair gegroeide aantal fietsdoden en zwaargewonden uit die ongevallenstatistieken weghalen en dat getal terugdringen?

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, de Fietsersbond en collega Rzoska hebben een punt, namelijk dat het moeilijk valt uit te leggen dat men er niet in slaagt om een kruispunt dat al zestien jaar geboekstaafd staat als een levensgevaarlijk kruispunt voor fietsers, veiliger te maken. Minister, ik denk dat het heel wijs is om hier niet in te gaan op de anekdotiek in Gent, maar er is wel de vaststelling dat er op verschillende plaatsen in Vlaanderen dergelijke punten bestaan waar al jaren gewacht wordt op ingrepen.

Het zal wel zijn dat er procedures zijn en juridische problemen, en dat er overleg moet worden gepleegd met lokale besturen, maar het zijn wel allemaal kruispunten van AWW. AWW beheert die kruispunten en heeft de regie. Minister, u hebt vandaag in de kranten gezegd dat er resoluter en doortastender moet worden opgetreden. U hebt al tweemaal extra middelen aangekondigd, en ook een dynamische lijst. Ik denk dat het inderdaad tijd is voor meer dynamiek op het terrein zelf.

Ik wil eindigen met een constructief voorstel, in aanwezigheid van de voorzitter van de commissie Openbare Werken. Ik stel voor dat we AWW uitnodigen naar onze commissie om met hen eens diepgaand van gedachten te wisselen over hoe we sneller, beter en efficiënter die gevaarlijke punten in Vlaanderen kunnen aanpakken. (*Applaus bij sp.a en Groen*)

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb in mijn eerste antwoord getracht duidelijk te maken hoe we aan een versneld investeringstempo werken aan het verkeersveiliger maken van verschillende punten. Wat ik op dat vlak niet hebt belicht, is dat ik, zoals ik gisteren ook heb gezegd, inderdaad wens dat men bij de administratie resoluut doorgaat. Er is een terughoudendheid, die ik volledig begrijp, waarbij men op het vlak van de onteigeningen probeert tot een consensus te komen. Daardoor slepen dossiers eindeloos aan. Daar moet men iets doortastender en resoluter zijn.

Dat geldt ook voor de contacten met de lokale gemeenten. Ik begrijp volkomen dat men tracht om in een volledige consensus te werken met de betrokken stad of gemeente, maar soms komt daar een einde aan. Dan moet je resoluter doorduwen. Dit ligt ook vaak aan de grondslag van het uitstel van investeringen.

De administratie heeft ook een grote terughoudendheid bij het minste dat er zelfs maar wordt gedreigd met een juridische procedure. Dan deinst men al snel terug en zegt men: 'Oei, we gaan onze werkzaamheden stilleggen want er komt een juridische procedure.' Ook daar vraag ik om resoluter door te duwen. Ik weet wel dat het uit goede wil is, maar als je meteen je 'schup' laat staan zodra er ook maar gedreigd wordt met een juridische procedure of als er één wordt gevoerd, dan komen we niet tot 'schuppen' toe. Daarom vraag ik aan de administratie om resoluter en doortastender op te treden.

Dan nog een tweede element. Voor alle duidelijkheid, de cijfers zijn wat ze zijn. We hebben een krachtadig Vlaams verkeersveiligheidsplan uitgetekend, met

doortastende maatregelen. Wie mij een gebrek aan daadkracht verwijt, kan ik toch eens verwijzen naar alle kritiek die er is geweest toen het ging over de verlaging van de maximumsnelheid op de gewestwegen van 90 tot 70 kilometer per uur, over de hervorming van de rijopleiding, die mij ook ongelooflijk populair heeft gemaakt, over de invoering van de trajectcontroles en het grotere aantal camera's dat er nog bij zal komen. Maar dat heeft wel zijn effect gehad. In 2014 hadden we 400 verkeersdoden. In 2016 konden we een daling van het aantal verkeersdoden met 15 procent noteren. In de eerste negen maanden van het voorbije jaar was er daarbovenop nog eens een daling met 20 procent. Dat is de weg waarop we resoluut zullen blijven doorgaan, met meer middelen dan ooit, maar ook met meer daadkracht dan ooit. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, al de punten van de hervorming die u daar opsomt en waarop u kritiek hebt gehad, zijn altijd gesteund geweest, ik denk zelfs kamerbreed. Daar zit dus geen probleem. Het probleem zit er hem in dat je inderdaad met extra middelen niet altijd een versnelling teweegbrengt. Het is kamerbreed duidelijk, en ook hier buiten is het zo: men aanvaardt dat niet meer. Ik zeg niet dat dit uw persoonlijke verantwoordelijkheid is. Maar als we die omslag willen maken, zullen we inderdaad doortastender moeten optreden.

De heer Vandenbroucke heeft een constructief voorstel gedaan. Ik zal er ook een doen. Vandaag lees ik in de kranten dat dit voor al die lokale bestuurders ook een prioriteit is en dat zij voorstellen hebben om tijdelijke maatregelen te nemen, in afwachting van een definitieve oplossing. Er bestaat zoiets als een tasforce 'Doorstroming' bij De Lijn. Ik stel voor dat er een tasforce 'Zwarte punten' komt bij AWV, waarbij de lokale bestuurders worden betrokken en waarin we de volgende maanden de knopen doorhakken die moeten worden doorgehakt, zodat we tenminste die lijst van de 809 punten, waarvan er nog 22 overblijven, zo snel mogelijk gerealiseerd kunnen zien. Het is onaanvaardbaar dat er door toedoen van allerlei administratieve vertragingen nog meer slachtoffers vallen. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de toenemende problematiek van agressie binnen jeugdinstituten

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Voorzitter, de instellingen van de Broeders van Liefde voeren actie rond de boodschap 'Goede zorg is veilige zorg'. Zij zien in hun instellingen steeds meer arbeidsongevallen die het gevolg zijn van agressie. Vorig jaar ging het om meer dan de helft van de gerapporteerde arbeidsongevallen, en dan zijn er nog al die incidenten die ook met agressie te maken hebben, maar die niet hebben geleid tot een aan de verzekering aangegeven letsel.

Die agressie is soms handicapspecifiek, heeft soms te maken met de context waarin de kinderen zijn opgegroeid of zich nog altijd bevinden of ligt het aan de complexere maatschappij, maar het heeft ook en zeker iets te maken met het personeelstekort in de instellingen. De multifunctionele centra (MFC's) draaien al jarenlang op 80 tot 85 procent van de personeelsnorm. Dat betekent dat in een instelling 30 mensen te weinig aan het werk zijn.

Voor de jongeren maakt dat een zeer groot verschil. Preventief betekent dit dat er minder incidenten zijn indien wordt gewerkt in kleinere groepen en met voldoende begeleiders. Indien er een incident is, is het dan ook gemakkelijker

voor de begeleiders om in te grijpen, een kind op tijd rust te bieden of andere jongeren bij andere begeleiders te plaatsen.

Eigenlijk is de vraag zeer eenvoudig. De Broeders van Liefde vragen niet het einde van de wereld of heel gekke zaken. Ze verwijzen naar de besparing die lang geleden is doorgevoerd en die volgens mij in 2010 gedeeltelijk is weggewerkt. Toen is beloofd dat dit verder zou gaan en dat opnieuw in de richting van 100 procent zou worden geëvolueerd.

Minister, zou u die besparing kunnen terugdraaien, al is het in een aantal stappen en al doet u daar meerdere jaren over? Wanneer zult u de eerste stap van 80 procent in de richting van 100 procent zetten om veilige zorg te bieden? (*Applaus bij sp.a en bij Groen*)

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, de thematiek van de agressie in onze samenleving was de voorbije dagen bijna niet uit de media te houden. Het ging om De Lijn, VDAB, het onderwijs en inderdaad ook het signaal van onze voorzieningen. We kunnen hier niet omheen. De actie waarmee de medewerkers van de voorzieningen van de Broeders van Liefde dat signaal geven, loopt nog tot juni 2018.

Mevrouw Van den Bossche, ik kan u alvast meedelen dat we ondertussen, samen met het kabinet van minister Crevits, al tweemaal met de werkgevers en de betrokken vertegenwoordigers van het personeel rond de tafel hebben gezeten om na te gaan welke mogelijkheden we zien om op hun zorgen en vragen te antwoorden. Dat zal wellicht een mix zijn van een aantal aspecten, waaronder uiteraard de samenstelling van de leefgroepen, de infrastructuur, het personeelsbeleid en de vorming met betrekking tot agressie. Dat zijn onderdelen van wat we hierop als reactie moeten kunnen formuleren.

Die gesprekken lopen nog en zullen uiteraard moeten worden geconcretiseerd. Wat het thema van agressie en vorming betreft, hebben de partners dat punt op de agenda geplaatst van de intersectorale onderhandelingen van het VIA-akkoord. Een aantal zaken zijn lopende.

Wat concreet de personeelsnormen in de voorzieningen in de sector van de minderjarige gehandicapten betreft, zijn sinds de omschakeling naar de MFC's een aantal zaken gebeurd. Als we naar de recente geschiedenis kijken, is er een aantal jaren geleden voor het eerst een belangrijke financiële injectie gekomen. We hebben de werking omgezet van een uitgavenfinanciering voor reële personeelsuitgaven naar personeelspunten. We hebben die punten dan gealigneerd op de toegelaten uitgaven. Dat was een belangrijke budgettaire stap. We hebben de instellingen veel autonomie gegeven om met die personeelspunten aan de slag te gaan. De vraag is of we geen gesprek moeten voeren over de vraag of we dit niet moeten focussen op de capaciteit en de concentratie van medewerkers in die onderdelen van de voorzieningen die voor de heel complexe zorgvragen kunnen worden uitgerust.

Zoals we gisteren nog in de commissie hebben besproken, hebben we eind vorig jaar beslist de omzetting van niet-benutte personeelspunten in werkingsmiddelen terug te schroeven of minder mogelijk te maken. We willen er precies voor zorgen dat dit geen verkeerd effect kan hebben.

Dat is gebeurd in het recente verleden. Wat we nu doen, is de plaatsen en ook de personeelsomkadering voor de plaatsen voor jongeren met gedrags- en emotionele stoornissen specifiek verhogen.

We hebben het hier al eens besproken: we zullen de capaciteit of de personeelsnorm van de voorzieningen die omgaan met jongeren met gedrags- en

emotionele stoornissen – en daar zitten er natuurlijk een aantal tussen van de Broeders van Liefde – verhogen, bovenop de versterking die we een aantal jaren geleden hebben gedaan. We zullen ook nieuwe plaatsen creëren – we zijn daar volop mee bezig –, dat wil zeggen bestaande plaatsen in personeelsnormen optrekken, verhogen tot 100 procent, dus de hele norm, de hele kwestie daarin oplossen, en daarbovenop nog een stukje, zoals dat voor de bestaande GES+-plaatsen (gedrags- en emotionele stoornis) ook zal gebeuren. Die beweging is dus bezig en moeten we in de loop van het jaar ook kunnen rondmaken.

Er is daarnaast ook al een aantal maanden een werkgroep aan de slag rond het thema verblijf op zichzelf in de jeugdhulp, om wat breder te gaan dan de gehandicaptensector. Ook daar zullen we uiteraard bekijken wat er moet worden gezegd rond de diverse thema's die ik in de inleiding heb beschreven.

Ik heb nog één concreet laatste punt. Het is duidelijk dat, naast opleiding, vorming, personeelsbeleid en personeelsnormen er ook een kwestie van infrastructuur en aanpassing van infrastructuur is, ook vanuit het perspectief van risico's op agressie.

Ik kan u alvast zeggen dat in de loop van de maand maart het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) een oproep zal doen naar die voorzieningen om suggesties te doen van kleine infrastructuurwerken die kunnen helpen als het gaat over veiligheidsissues. We zullen vanuit het VIPA met een geëigend subsidiesysteem een impuls geven aan het verbeteren van de infrastructuur van onze voorzieningen, precies om ook op dit punt een aantal noden snel te kunnen oplossen.

Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

U haalt drie elementen aan. Wat vorming betreft, denk ik dat de mensen weten hoe zij die agressie kunnen beheersen, ze hebben er ook bewust voor gekozen om in die instellingen te gaan werken. Ze zijn gewoon met te weinig.

U zegt dat ook infrastructurele aanpassingen kunnen helpen. Zeer zeker. Wanneer je in kleinere leefgroepen werkt, is het natuurlijk zo dat het gebouw zich daartoe moet kunnen lenen. Het is heel goed nieuws dat het VIPA daarvoor een aangepast programma zou maken.

Maar wanneer u die personeelsnorm optrekt naar 100 procent voor de kinderen met een GES-profiel, vergeet u dan niet dat er ook kinderen zijn met een handicap, een andere groep kinderen, die zich agressief toont en dat dat rechtstreeks te maken kan hebben met die handicap, zonder dat zij een GES-profiel hebben, maar dat ook zij datzelfde gedrag laten zien. En laat u alstublieft de instellingen die hen opvangen niet in de kou staan, laat hen niet werken met die 80 à 85 procent personeelsleden, want dat zou onbehoorlijk zijn.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, minister, ik zou graag inzoomen op twee deelaspecten waarom agressie ontstaat. Soms is dat omdat er een veel te grote leefgroep is waarin die kinderen met GES-problematiek opgroeien. Wij hebben gesuggereerd om naar een veel kleinschaligere opvang te gaan in gezinshuizen, waar je vier kinderen in een gezinscontext kunt opvangen. We hebben daarover binnenkort een hoorzitting in dit Vlaams Parlement. Voor een aantal kinderen kan dat een oplossing betekenen.

Er is ook een problematiek van agressie omdat er te veel verhuisbewegingen zijn tussen verschillende instellingen. Dat maakt kinderen ook onzeker.

Minister, wij denken dat het nodig is om een soort begeleidingsplicht 2.0 in te voeren. In artikel 30 van het decreet Integrale Jeugdhulp staat dat het de opdracht is van alle betrokkenen om de continuïteit van de zorg te garanderen. Maar als iedereen verantwoordelijk is, minister, dan is eigenlijk niemand dat in de praktijk. Dat is een beetje zoals in een lawine, waarin geen enkel sneeuwvlokje zich ooit verantwoordelijk heeft gevoeld.

Minister, ik ben ervan overtuigd dat, als we voorzieningen de vrijheid geven om de jongeren op te nemen, we hen moeten verplichten om ook het engagement aan te gaan om hen te blijven opvolgen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Vanuit CD&V onderschrijven we vanzelfsprekend dat er een beleid moet worden gevoerd rond agressie, niet alleen in de jeugdhulp, maar in alle sectoren. En dat vraagt een aanpak vanuit een eenvormige visie, vanuit de verschillende agentschappen en beleidsdomeinen. De minister heeft daarnet al een heel aantal maatregelen toegelicht.

Nu, in plaats van in te zoomen op het concrete probleem van de actie, wil ik even verder naar de toekomst van onze jeugdhulp kijken. In de communicatie rond deze actie die het Vlaams Welzijnsverbond verspreidde, werd de vraag gesteld: wat hebben onze jongeren nodig? De zorgzame samenleving wordt uitdrukkelijk vooropgesteld. Hoe gaan we om met onze jongeren?

Minister, we weten dat er vraag is naar een longitudinaal onderzoek naar het traject van jongeren in de jeugdhulp. Ik ben er zeker van dat we daar ook nog veel uit zouden kunnen leren. Wat is de stand van zaken?

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, het stond een paar dagen geleden heel treffend in Het Nieuwsblad: u hebt aan uw kabinet geen deurbel, enkel een alarmbel. Als de mensen in deze voorzieningen staken, is dat inderdaad een alarmkreet. Het zijn mensen die met hart en ziel, met passie, hun job doen en niet zomaar hun werk neerleggen, niet zomaar acties voeren.

We hebben nu die van de Broeders van Liefde, met een duidelijke vraag naar kleinere leefgroepen en meer personeel. We hebben in de vorige plenaire nog gediscussieerd over acties van de gemeenschapsinstellingen met gelijkaardige vragen; er is te weinig omkadering, te weinig personeel. Het is iets dat we continu weer horen in de jeugdhulp en in de zorg voor mensen met een handicap. Er is expertise, er is capaciteit, er is goesting om te werken met die gasten, maar er is personeel nodig. Er moeten genoeg mensen zijn op die werkvloer. Gaat u een structurele maatregel nemen voor heel die sector zodat kan gebeuren wat moet gebeuren? Gaat u de jongeren kwalitatieve zorg geven?

Minister Jo Vandeuren: Collega's, het is niet toevallig dat op mijn suggestie – durf ik hopen – de commissie volgende week een gedachtewisseling organiseert over de manier waarop we in onze samenleving moeten omgaan met jongeren met gedrags- en emotionele stoornissen, en hoe we de opvang moeten organiseren. Ik heb het al bij herhaling gezegd: we zijn druk in overleg en in voorbereiding voor de volgende jaren, en niet alleen op de korte termijn. Ik heb u een paar dingen geschetst voor dit jaar, maar ook wat de middellange termijn betreft. Ik ben er fundamenteel van overtuigd dat dat een heel belangrijk debat is.

We hebben gisteren in onze gedachtewisseling – u hebt er toen ook op gealludeerd – gewezen op het thema dat mevrouw Van den Bossche aanhaalt. We kunnen natuurlijk al die kokers apart blijven bekijken. We hebben de

personen met een beperking, daarnaast hebben we een categorie van jongeren die dezelfde uitdaging vormen voor onze hulpverleners maar zonder etiket 'gehandicapt'. Ik ben ervan overtuigd dat we daar echt naar een ander concept moeten gaan. Een aantal thema's zullen, ook inzake personeelsnormen, daar zeker aan bod komen.

Op het ogenblik dat vorige maandag het decreet rond residentiële capaciteit werd geformuleerd, stond in de krant een artikel over wetenschappelijk onderzoek aan de KU Leuven om te zeggen dat we precies meer moeten investeren in de context, in de thuissituatie, in de relatie met de ouders. Vlaanderen gaat dit en volgend jaar massaal investeren in de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp, precies omdat we ervan overtuigd zijn dat het een en-en-verhaal zal zijn en dat we niet mogen focussen op één aspect. Integendeel, de shift naar vroegdetectie en -interventie, investeren in een context en kracht van het netwerk, is een heel belangrijke aangelegenheid.

Ik ben het dan ook met een aantal beschouwingen eens. Ik geef u aan wat we op zeer korte termijn zullen doen in die instellingen die zich engageren om met jongeren met gedrags- en emotionele stoornissen aan de slag te gaan.

Mijnheer Parys, de kwestie van die jongeren met gedrags- en emotionele stoornissen complexe zorgvragen is vaak: wie neemt het engagement om daar de verblijfplaats voor te willen zijn? Je moet voor die jongeren trajecten organiseren. Er moet time-out mogelijk zijn. Er is een psychiatrische component – outreachend of tijdelijk in een voorziening – voor nodig. De vraag is vaak zeer fundamenteel. Welke voorziening wil daar de thuis voor zijn? Dat is een belangrijk onderdeel van de manier waarop we daar de volgende tijd gaan naar kijken. We moeten alle mogelijke competenties integreren, maar de vraag is: in welke voorziening gaan we kunnen blijven investeren en versterken om die verblijfsverantwoordelijkheid te nemen?

We hebben een oproep gedaan om nieuwe partners te vinden om onze capaciteit voor jongeren met gedrags- en emotionele stoornissen uit breiden. Gelukkig hebben we in Vlaanderen nog een aantal voorzieningen bereid gevonden om dat te doen. Het zijn die voorzieningen die we nu natuurlijk in eerste instantie naar personeelsnormen en effectief gaan versterken.

Freya Van den Bossche (sp.a): Minister, ik vond u op een aantal domeinen helder. Dat is al erg veel en ik ben daar blij om. *(Opmerkingen van minister Jo Vandeurzen)*

Dat is echt waar. Ik heb een aantal echte antwoorden gekregen.

U zult bij het VIPA geld vrijmaken voor die kleine infrastructurele ingrepen. Ik ben daar blij mee. Voor een aantal instellingen die in uw GES+-verhaal stappen, zult u de personeelsnorm volledig invullen. Dat is goed nieuws. Maar vergeet niet zij die al kinderen opvangen en waar het erg moeilijk gaat en die het met 80 of 85 procent van de mensen moeten doen. Dat is een smeekbede van onze kant. We zullen u daar nog een beetje mee moeten achtervolgen, begrijp ik. Een belangrijke reden om dat te doen, minister, is niet enkel omdat het het personeel het water aan de lippen staat maar ook voor de ouders. Er zijn steeds meer kinderen die geen plek meer vinden in een voorziening of op een school omdat ze agressie laten zien. Ze gaan dan weg uit ons vizier en keren terug naar de ouders, zonder school, zonder opvang, en zij moeten het zien op te lossen. Ook dat zijn drama's. Onze verantwoordelijkheid mag niet stoppen daar waar de instelling de deur sluit. Om te vermijden dat die deuren sluiten, moet u voorzien in voldoende personeel. *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het falende beleid inzake tienerpooiers

ACTUELE VRAAG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het falende beleid voor de slachtoffers van tienerpooiers

ACTUELE VRAAG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpak van tienerpooiers

ACTUELE VRAAG van Martine Taelman aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de kritiek van Child Focus op de behandeling van slachtoffers van tienerpooiers

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, minister, ik wil graag Child Focus citeren. Ze waren dit weekend bijzonder duidelijk in een aantal artikels: "De strijd tegen tienerpooiers in ons land faalt." Ze zeggen verder dat "u het fenomeen van tienerpooiers helemaal verkeerd aanpakt". Ten slotte zeggen ze dat "cijfers bewijzen dat de huidige aanpak niet deugt". Samengevat noemt Child Focus "tienerpooierschap in Vlaanderen een soep en uw aanpak een vork". Tot goede resultaten, minister, leidt zoiets zelden.

Bent u het eens met Child Focus?

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Een meisje van 16 wordt verliefd op een gast die een paar jaar ouder is. Hij geeft haar aandacht, affectie en cadeaus. Hij verleidt haar. Helaas niet met de juiste bedoelingen, integendeel, met heel foute bedoelingen. Hij overtuigt haar tot seks met hem, met vrienden, tot prostitutie, tot verkrachtingen. Het is een praktijk die op georganiseerde schaal gebeurt in ons land.

Minister, u hebt vorig jaar besloten om dit walgelijke monster in de ogen te kijken. U hebt een studie laten doen en een actieplan opgezet. We hebben u daar vanuit Groen een pluim voor gegeven omdat dat nodig en moedig was. Tegelijkertijd hebben we toen ook gewezen op een aantal hiaten in uw actieplan. U volgde een aantal voorstellen van Child Focus niet, bijvoorbeeld een apart opvanghuis voor die meisjes, afgezonderd, los van die wereld.

We hebben hier verschillende debatten over gehad. We zijn nu een jaar verder. Vandaag zegt Child Focus dat er veel is gebeurd, maar dat de aanpak niet voldoende is. Onze strijd tegen die tienerpooiers slaagt niet. Wat er nodig is, volgens hen, is meer centralisatie van politie, van justitie, van de aanpak en een apart opvanghuis, los van de gemeenschapsinstellingen, los van de bewoonde wereld, zodat de meisjes worden losgerukt van die aantrekking, van die afhankelijkheid van die gasten, van die pooiers, van die criminelen en zodat we echt aan de slag kunnen gaan om die meisjes uit hun klauwen te lossen.

Zult u uw beleid in de strijd tegen tienerpooiers over een andere boeg gooien? Zult u zo'n apart opvanghuis oprichten?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Minister, wat mij is opgevallen in de communicatie van Child Focus, is niet enkel dat er 40 nieuwe meisjes zijn gevonden die

slachtoffer zijn geworden van een tienerpooier, maar ook dat die 39 andere meisjes van het jaar ervoor nog steeds in het circuit zitten.

Dat toont natuurlijk aan dat de aanpak faalt. Enerzijds bij justitie en politie: die tienerpooiers kunnen rustig voortdoen. Er is een groot probleem. Anderzijds lijkt ook de zorg die Vlaanderen de slachtoffers biedt, onvoldoende want zij raken maar niet uit de klauwen van die tienerpooiers.

Child Focus schuift twee belangrijke maatregelen naar voren die volgens mij allebei haalbaar zijn. Een gaat over de communicatie: een centraal meldpunt zodat, als een meisje vlucht in West-Vlaanderen en toekomt in Antwerpen, men dat zowel in West-Vlaanderen als in Antwerpen weet, meer nog, ook in Nederland want deze problematiek gaat vaak de grens over. De eerste vraag is eenvoudig te realiseren.

De tweede vraag: een vluchthuis, een plek erg afgelegen waar die meisjes specifieke zorgen krijgen. Wat zien we nu? Dat ze in gemeenschapsinstellingen andere kwetsbare meisjes ronselen om, wanneer die buiten gaan, ook voor die tienerpooiers aan de slag te gaan. Ze maken zelf nieuwe slachtoffers. We moeten ze lostrekken van die andere kwetsbare meisjes, in een aparte omgeving zetten, en maandenlang laten afkicken, zoals Child Focus het noemt, en hun op die manier een nieuwe kans geven en een nieuwe start.

Minister, zult u, voor uw deel van de verantwoordelijkheid, zorgen voor de communicatie via het centrale meldpunt en zult u zorgen voor aparte opvang in een vluchthuis, specifiek voor deze slachtoffers?

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Martine Taelman (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, het fenomeen van de tienerpooiers is een van de meest verwerpelijke fenomenen dat zich spijtig genoeg ook bij ons voordoet. Wij hechten daar heel veel belang aan – ook u, minister, er is al verwezen naar het actieplan dat vorig jaar is besproken – en dat blijkt ook uit het feit dat wij dat al regelmatig hebben besproken.

De collega's hebben er al naar verwezen. Child Focus komt nu opnieuw met een studie en vraagt twee dingen: het gecentraliseerd meldpunt waar alle informatie samenkomt die dan beschikbaar is voor zowel politie, hulpverleners als mensen die er nood aan hebben, en een aangepaste locatie zodat de slachtoffers afgezonderd kunnen zitten en aangepaste hulp kunnen krijgen zodat het risico klein is dat zij opnieuw in aanraking komen met de daders.

Minister, wat is uw reactie op de beschuldigingen van Child Focus?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, voor alle duidelijkheid, ik heb dat zeker niet geïnterpreteerd als beschuldigingen en ik vind de teneur van hoe dit allemaal wordt geframed, echt niet gelukkig.

Enige tijd geleden – trouwens ook op suggestie van enkele collega's uit het parlement – is Vlaanderen de eerste geweest om in dit land aan te geven dat men een geïntegreerd plan wou in de strijd tegen het fenomeen van wat men toen nog 'loverboys' noemde en die we nu beter 'criminelen' noemen die zich schuldig maken aan vormen van mensenhandel. We hebben toen een plan gemaakt. We hebben eerst aan Child Focus gevraagd om in kaart te brengen hoe we dat fenomeen in Vlaanderen moesten inschatten. Op basis daarvan, en met de medewerking van Child Focus uiteraard, hebben wij een actieplan gemaakt.

Dat actieplan bestond uit vier grote stukken. Als je nu, iets meer dan anderhalf jaar later, terugkijkt, mag je zeggen dat dat zo goed als geïmplementeerd is. Er was een stuk rond preventie, waar we het nu niet over gaan hebben. Er waren flyers bij die naar die mensen moesten gaan die die signalen misschien konden herkennen; er was de website. Er was een stuk rond het aanbod, de hulpverlening, waarover ik straks nog iets meer ga zeggen. Er was een stuk rond 'prosecution', vervolging en het gerechtelijke aspect waar een pleidooi werd gehouden om de kwalificatie 'mensenhandel' beter te gebruiken. Dat is uitgevoerd. Het fenomeen is geïntegreerd in de integrale kadernota 'veiligheid'. Er zijn in het college van procureurs-generaal afspraken gemaakt. Ook in de interdepartementale aanpak van mensenhandel is het fenomeen ingebracht. De afstemming tussen jeugdparketmagistraten en de referentiemagistraten mensenhandel zijn federaal ook mee opgenomen. Er zijn dus, wat dat betreft, dingen gebeurd. Het vierde advies was dat er veel meer afspraken, integratie en samenwerking moest komen. Een van de dingen om dat laatste op het Vlaamse niveau waar te maken, is de oprichting van een stuurgroep die in maart bijeenkomt. Die stuurgroep is geïnstalleerd om de opvolging van het actieplan mee te realiseren.

Ik ga ervan uit dat de bedenkingen over de bijsturingen, nu we anderhalf jaar verder zijn, daar uiteraard ter sprake kunnen komen. Daarvoor dient die stuurgroep ook. En we zullen uiteraard ook nagaan hoe we vanuit de Vlaamse Gemeenschap mee onze verantwoordelijkheid kunnen nemen.

Ik lees ook veel zaken die te maken hebben met de coördinatie. Dan neem ik aan dat iedereen beseft dat dit betekent dat op het niveau van het openbaar ministerie en de politie misschien een aantal zaken moeten gebeuren.

Child Focus spreekt ook over het land, dus ook over Wallonië en Brussel, neem ik aan. Er zijn een aantal aspecten waarvoor ik absoluut bereid ben te bekijken welk traject wij hebben afgelegd in grote consensus en na te gaan wat daar beter kan. Ik kan me voorstellen dat men vanuit de ervaring op het terrein overtuigd kan zijn dat het beter kan. Ik wil dat best aanvaarden en daar mee mijn schouders onder zetten, maar wat ik niet zal doen, is nu de indruk wekken dat we nog geen weg hebben afgelegd.

Wat het luik hulpverlening betreft, hebben we ons toen in het parlement geëngageerd om het private aanbod extra te versterken om juist voor deze slachtoffers adequate en geïndividualiseerde hulpverlening mogelijk te maken met psychiatrische zorg en alles wat daarbij hoort. De regering heeft met het zoeken naar partners, het aanpassen van regelgeving, het maken van de budgettaire keuzes enzovoort eind november 2017 twee beheersovereenkomsten gesloten met twee voorzieningen die daarvoor extra geld krijgen en die dat aanbod vanaf december/januari hebben uitgerold. Groot is dan ook mijn verbazing dat nu al wordt beoordeeld of dat aanbod al dan niet adequaat is. Bovendien staat in de overeenkomsten die ik ondertekend heb dat dit aanbod ook moet dienen voor onthemingstrajecten voor de betrokken slachtoffers, dat wil zeggen: ver verwijderd van de plaats die de tienerpooiers frequenteren.

Die twee voorzieningen bevestigen mij dat ze zelfs in het buitenland langdurige en middellangdurige onthemingstrajecten voor deze slachtoffers kunnen en zullen organiseren. Ze hebben daar ook de financiering voor gekregen. Het gaat om een concept dat dus wel degelijk in het contract staat dat die twee voorzieningen met onze overheid bindt.

Indien zou blijken dat Payoke of Child Focus vindt dat die onthemingsprojecten met psychiatrische ondersteuning en met Vlaamse begeleiding, op middellange en lange termijn, in binnen- en buitenland, niet beantwoorden aan wat men langdurige verblijven elders in het kader van een ontheming noemt, dan moet

dat in de stuurgroep worden besproken. We zijn nog niet vertrokken met dat concept of er wordt al verteld dat het niet adequaat is. Dat vind ik niet oké.

Ik ben absoluut bereid om de evaluatie in de stuurgroep te beluisteren, anders had ik dat thema niet tot mij getrokken en beslist daarop in te grijpen. Ik ben ook bereid om opnieuw aan de tafel te zitten met de federale overheid om na te gaan wat we nog kunnen doen. Ik neem aan dat het juist is dat er een strakkere coördinatie moet zijn, een beter zicht vanuit de helikopter en een sturing. Ik wil absoluut bekijken hoe wij daaraan kunnen meewerken, maar ik hoop toch ook dat men de intellectuele eerlijkheid heeft om het aanbod waarin wij intussen hebben voorzien – en het gaat dan over 140.000 euro per slachtoffer dat we begeleiden – op zijn merites te beoordelen. Ik hoop dat zij die kritisch zijn ook willen bekijken wat daar intrinsiek mogelijk is. Blijkt dat niet goed te zijn, dan zullen we dat in de stuurgroep kunnen bespreken.

Lorin Parys (N-VA): De kritiek van Child Focus was zeker niet dat u niets doet maar wel dat wat u doet, niet werkt, en dat is toch wel belangrijk. U hebt gezegd dat het plan is geïmplementeerd, maar wat is het effect? Als we dan kijken naar de vier elementen uit dat plan waaronder preventie, dan zeggen zij dat de slachtoffers uit 2017 dezelfde zijn als de slachtoffers uit 2015.

Als het gaat over bescherming, zeggen ze: 'De meisjes lopen weg uit de plekken die wij voor hen hebben gecreëerd.' Als het gaat over vervolging zeggen ze: 'Er zijn tienerpooiers die met een enkelband om gewoon blijven verder werken'. Als het gaat over samenwerking met Justitie en politie en over informatie-uitwisseling, dan is het zo dat als er meisjes weglopen in Antwerpen en in een instelling in West-Vlaanderen terechtkomen, er niet over kan worden gecommuniceerd. Ik ben blij dat u zegt dat u openstaat om een aantal aanpassingen te doen. Mijn vraag aan u is: hoe zult u uw aanpak concreet veranderen om nu al in te gaan op een aantal van de kritieken die Child Focus en Payoke hebben geformuleerd?

Elke Van den Brandt (Groen): Je kunt op een hometrainer heel snel fietsen, maar dat wil niet zeggen dat je vooruitgaat. U werkt hard, u doet veel, er zijn maatregelen genomen, maar de vraag die we vandaag moeten stellen is: is er vooruitgang geboekt? Gaan we vooruit? De kritiek die we geven op het uitblijven van een apart onthaalhuis, slaat niet op die onthemingstrajecten. Die zijn goed, die zijn nodig. En daar moeten we best niet te veel over weten, want het is de essentie ervan dat ze een zekere verborgenheid hebben. Maar de realiteit is dat heel veel van die meisjes vandaag niet in een onthemingstraject komen, maar in gemeenschapsinstellingen, waar zij in een setting komen waar ze samen met daders zitten, waar ze in een setting komen die ze als een sanctie aanvoelen, waar niet altijd de nodige hulp en de psychologische begeleiding is. Niet alle meisjes die vandaag uit die klauwen worden gehaald, krijgen de nodige zorg. Ze komen soms in open voorzieningen, waarvan ze gewoon weglopen. Die gasten, die daders, die pooiers staan hun soms op vrijdag op te wachten aan de uitgang van een voorziening. Momenteel is het niet voldoende en kunnen niet alle meisjes op de beste manier uit die klauwen weggehaald worden. De vraag is wat u extra gaat doen om ervoor te zorgen dat ieder meisje dat we uit de klauwen weghalen, eruit weg blijft.

Freya Van den Bossche (sp.a): De reden waarom Child Focus nu, inderdaad vrij kort nadat een aantal maatregelen zijn genomen, toch aan de alarmbel trekt, is heel eenvoudig: die meisjes die we al kenden in 2015, zijn nu stilaan 17. We hebben nog een aantal maanden de tijd om hen uit de klauwen van die pooiers te krijgen. Want wat gaat u nog doen de dag dat zij 18 worden? Hoe kunnen wij hen helpen, nu en snel, op de meest effectieve manier, om te vermijden dat ze niet meer uit dat circuit geraken, om ervoor te zorgen dat, op het moment dat u nog jeugdhulp kan organiseren, die ook werkelijk helpt. Daarom is het belangrijk

dat u zich niet aangevallen voelt vanwege de inspanningen die u zich hebt getroost. U hebt er inderdaad veel gedaan, maar als wij zien dat dezelfde meisjes slachtoffer blijven, en dat zij stilaan meerderjarig worden, dan moeten we versnellen. Dat staat los van uw inspanningen. Dat is gewoon uw verantwoordelijkheid en uw opdracht. Wij vragen dat u die neemt.

Martine Taelman (Open Vld): Wij zijn natuurlijk altijd grote voorstander geweest van het actieplan en we hebben er ook onze volle medewerking aan verleend. U hebt daar inderdaad uw verantwoordelijkheid genomen, maar dat neemt niet weg dat er altijd nog verbeterpunten mogelijk zijn. Ik wil inzoomen op twee zaken. Ten eerste, u zegt terecht dat het openbaar ministerie een federale aangelegenheid is. Gaat u dan contact opnemen met uw collega, minister Geens, om op de geijkte plaatsen over de oprichting van een centraal meldpunt te spreken? Ten tweede, het is inderdaad te vroeg om resultaten te verwachten van de beheersovereenkomst, maar daarover heb ik wel een concrete vraag: garanderen ze voldoende plaatsen om te vermijden dat de meisjes, de slachtoffers, nog in aanraking komen met de pooiers? Op dit moment is dat wel nog het geval, wat natuurlijk nefast is voor hun herstel.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Natuurlijk is het heel belangrijk dat meisjes die het slachtoffer zijn van tienerpooiers de nodige hulpverlening krijgen en dat er heel kordaat wordt opgetreden tegen daders. Maar ik moet zeggen dat de teneur van de vragen me toch wel een beetje verwondert, want het is nauwelijks twee jaar geleden dat naar aanleiding van een aantal meldingen er hier een aantal actuele vragen werden gesteld, dat de minister een rapport heeft besteld bij Child Focus en dat uit dat rapport een actieplan is afgeleid, gebaseerd op vier pijlers. De implementatie daarvan is dus nog niet lang bezig. Ik denk dat jullie dat allemaal erkennen.

Dus, het is nog wachten op de resultaten daarvan, maar ik denk dat iedereen hier toch wel moet erkennen dat er daadwerkelijk middelen worden geïnvesteerd en dat er momenteel een kordaat beleid wordt uitgezet en geïmplementeerd.

Minister, dan is mijn vraag aan u inderdaad: hoe zal blijvend worden gemonitord wat de resultaten zijn van dat beleid? En nog een andere vraag: op welke manier wordt in de voorzieningen omgegaan met mogelijk ontvluchtingsgedrag? Dat is immers een specifiek risico.

De voorzitter: We stellen altijd maar één vraag volgens het reglement. We kunnen natuurlijk twintig vragen aan de minister stellen. De minister krijgt al zo veel vragen. Eén vraag, dat is het reglement. Anders moet u het reglement veranderen.

De heer Depoortere heeft het woord.

Ortwin Depoortere (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, Child Focus legt inderdaad de nadruk op de gedeelde verantwoordelijkheid. Je hebt de hulpverlening. Dat is een bevoegdheid van u. Je hebt echter ook de aanpak van de daders. Dat is federale bevoegdheid, een bevoegdheid van de minister van Justitie. Child Focus haalt terecht aan dat er bij die daders van heel wat recidivisme sprake is, en vraagt dus ook een hardere aanpak. Alle maatregelen inzake hulpverlening zijn immers eigenlijk dweilen met de kraan open als men niet naar een hardere bestraffing gaat van die daders. Minister, daarom mijn vraag: zult u zeer binnenkort overleg plegen met de minister van Justitie om ook daar een gestroomlijnd beleid te kunnen voeren, waarbij de daders veel harder worden bestraft, niet met een enkelband, maar met een harde straf, zodat recidivisme wordt uitgesloten in deze strijd tegen de tienerpooiers?

Minister Jo Vandeurzen: Nogmaals, ik denk in alle bescheidenheid dat we met ons plan, op advies en suggestie van onder meer Child Focus, stappen hebben gezet, maar ik ben de eerste om te erkennen dat, als je een aantal casussen analyseert en ziet hoe breed het fenomeen is, er zeker punten zijn waarop de aanpak kan en moet verbeteren. Je kunt daar vanuit een helikopter naar kijken, wat Child Focus wellicht beter kan dan de Vlaamse Gemeenschap. We zien bijvoorbeeld dat er onder meer in Antwerpen toch een vrij goede praktijk is ontwikkeld met parket en rechtbanken, met samenwerking. Het kan natuurlijk niet zijn dat dat zich zal beperken tot Antwerpen. Dat moet over heel het land uitgaan. Dat gaat ook niet alleen over de Vlaamse kant daarvan. Er zijn dus ongetwijfeld signalen en overtuigingen ter zake die we ernstig moeten nemen. Daarvoor werd ook een stuurgroep geïnstalleerd, precies om die dingen te kunnen capteren en daar ook, door de aanwezigheid van de betrokkenen, de engagementen te benoemen die moeten worden genomen om het steeds beter te doen. Ik herinner me nog goed dat we toen zelfs op advies van Child Focus moesten suggereren om meer met de kwalificatie 'mensenhandel' te werken, want ook dat was zelfs voor het Openbaar Ministerie op dat moment zeker niet overal evident. We moeten afstemming hebben, en wellicht in een aantal arrondissementen nog beter maken, tussen jeugdmagistraten en de referentiemagistraten mensenhandel.

Er zijn dus zeker zaken te doen. Ik vind het echter niet correct om te doen alsof nu plotseling is vastgesteld dat datgene wat twee jaar geleden werd geadviseerd om te doen, niet deugt. Neen, dat moet voor een stuk zelfs nog zijn implicaties krijgen op het terrein. Ik geef u het voorbeeld van de twee voorzieningen die we met een bijzondere financiering ook hier een bijzondere opdracht hebben gegeven.

Bovendien zal het niet afhangen van de Vlaamse Gemeenschap alleen. Dit moet geïntegreerd worden aangepakt. Er zijn dingen die moeten worden afgesproken, met het Openbaar Ministerie, maar ook met de zetelende magistratuur. Ik hoor sommigen van u maatregelen suggereren die kunnen worden genomen ten opzichte van een minderjarige. Als die minderjarige zich niet vrijwillig onderwerpt aan de jeugdhulp, dan is een gerechtelijke maatregel noodzakelijk, en dan gaat dat tot 18 jaar, in het beste geval. Dat betekent dat ook de problematiek van slachtoffers die meerderjarig worden, een aspect van de zaak is. We moeten dus met die partijen, die we dan ook precies in die stuurgroep hebben samengebracht, aan tafel om uit die ervaringen te leren en te zien wat moet worden bijgestuurd. Dan zullen we daar uiteraard ook de federale overheid op aanspreken. Ik heb uiteraard met de collega bevoegd voor de justitie daarover contact opgenomen, maar we zullen wellicht ook met de Franse Gemeenschap moeten spreken. Child Focus kijkt nu immers naar ons, maar als ik aan Child Focus vraag hoe het dan in de rest van het land zit, dan wordt toch niet gezegd dat dat overal met dezelfde snelheid en dezelfde prioritering zijn beslag krijgt. We moeten dus met iedereen over dat thema spreken. Er mag echter geen misverstand over bestaan. Ik realiseer me het volgende goed. We hebben stappen gezet, we hebben het probleem benoemd, we hebben voorzieningen en capaciteit daarop georiënteerd.

We gaan nu graag met de betrokkenen aan tafel zitten om de ervaringen te delen en te bekijken hoe we kunnen optimaliseren en verbeteren, hoe we het netwerk rond de daders strakker kunnen maken zodat we het risico op dat fenomeen nog beter kunnen aanpakken.

Ten slotte, het is geen gemakkelijk fenomeen. Als ik het allemaal goed lees en begrijp en als ik de getuigenissen hoor, dan klopt het wat sommigen onder u hebben gezegd: je kunt wel in een gemeenschapsinstelling verblijven op beschikking van een rechter – dan heeft de gemeenschap daar niet over beslist –, maar de bereikbaarheid door pooiers die zich voor de deur installeren ... Er zijn

heel veel zaken die hier aan de orde zijn. Voor elke situatie apart moeten we proberen voor het meisje een adequaat traject te vinden. Ik realiseer me zeer goed dat dit een zeer goede, geïntegreerde en gesloten netwerkaanpassing vereist. Er mag geen twijfel bestaan over onze bereidheid om daaraan mee te werken.

Lorin Parys (N-VA): Minister, twee jaar geleden hebt u lof gekregen van alle fracties in het parlement omdat u met een plan bent gekomen. Als vandaag blijkt dat dat plan niet werkt volgens de experts op het terrein, dan moet u bijsturen. Het zal altijd te vroeg zijn, zelfs voor sommige mensen om sommige effecten van de Franse revolutie te beoordelen, maar we mogen niet wachten als we zien dat iets niet werkt, om dat anders aan te pakken.

Minister, het gaat hier om mensenlevens. Luister, pas uw aanpak aan en onderneem actie. U hebt daarvoor de steun van het voltallige parlement. Wij vragen gewoon dat u luisterbereidheid toont en dat u uw aanpak bijstuurt om effect te sorteren op het terrein.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, ik ben blij dat u in uw tweede repliek antwoordt dat u bereid bent om aanpassingen te doen. Ik had het gevoel dat u eerst heel gepikeerd reageerde op de kritiek. Het is kritiek, dat is waar, die niet alleen vanuit het parlement komt, maar ook vanuit Child Focus en Payoke. Als die organisaties, die het actieplan op het terrein uitvoeren en die toch kunnen weten of het goed gaat of niet, het signaal geven dat ze meer centralisatie nodig hebben, dat ze een apart opvanghuis nodig hebben om te zorgen dat die meisjes niet meer naar de gemeenschapsinstellingen gaan, dan moeten we daarnaar luisteren en dan moet daar een antwoord op komen.

Ik herhaal, er zijn stappen gezet, het is positief dat u het monster in de ogen hebt gekeken en een actieplan hebt opgezet, maar we moeten durven kijken naar wat beter kan in het belang van die meisjes. Er kan veel beter. We mogen niet toekijken dat jaar na jaar dezelfde meisjes in dezelfde klauwen in datzelfde netwerk blijven. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

Freya Van den Bossche (sp.a): Minister, u gaat evalueren in een stuurgroep en zo. Ik snap dat wel: iedereen samenzetten, samen handelen. Maar zou u alstublieft de urgentie die we allemaal aanvoelen en die hier ook is, willen overbrengen, waardoor we niet starten met een of andere evaluatie die weer maanden en maanden zal duren tot die meisjes 16, 17 en 18 jaar zijn en uit onze handen vallen. Zou u voor dit thema, omdat we zo weinig tijd hebben om die meisjes te redden, en ondanks de eerdere inspanningen die u hebt gedaan en waarvan u vindt dat u er te weinig waardering voor hebt gekregen, zou u toch willen versnellen en extra willen inzetten op die heel kwetsbare doelgroep en uw deel van dat werk keihard in handen willen nemen, ook al zijn het andere dingen dan voordien die nu worden gevraagd?

Doe dat gewoon, probeer die meisjes uit de klauwen van die pooiers te redden, vraag aan uw federale collega's om ze vast te zetten zodat ze geen nieuwe slachtoffers kunnen maken. Ondanks al uw inspanningen, minister, doe er nog wat bij, want het was onvoldoende. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Martine Taelman (Open Vld): Minister, ik ben blij met uw engagement en ook het engagement van ons hier allemaal dat we de slachtoffers die zichzelf – dat is natuurlijk ook de kern van dit probleem – dikwijls niet zien als slachtoffer, niet loslaten. Ervaringen in het buitenland leren dat soms een heel langdurige begeleiding en opvolging van de slachtoffers nodig is. Gevallen van meisjes van 13, 14 jaar die nu 17 worden en soms jarenlang in de klauwen van die tienerpooiers zitten, lijken niet gered te zijn. De ervaring leert ons dat als we hen niet loslaten en als we blijven aanklampen, dat ze na jaren soms nog op hun pootjes

terecht komen. Dat verdienen ze allemaal. Laat ons allemaal dat engagement blijven nemen voor die slachtoffers. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Bart Van Malderen aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de toekomst van de dienstencheques in Vlaanderen

ACTUELE VRAAG van Emmily Talpe aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de toeleiding van werkzoekenden naar de dienstenchequesector

ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de moeilijke toeleiding naar vacatures in de dienstenchequesector

ACTUELE VRAAG van Miranda Van Eetvelde aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de doelstelling van het dienstenchequesysteem

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, u bent twee jaar bevoegd voor het systeem van de dienstencheques en het valt mij op dat het lijstje met concrete initiatieven eigenlijk bijzonder kort oogt: focus op digitalisering, het afschaffen van de regel om 60 procent van de aanwervingen te doen bij leefloners en werklozen, in bredere zin een doelgroepvorming waardoor de loonkost voor laaggeschoolden is toegenomen. En twee jaar later zie je dan dat de instroom uit werkloosheid afneemt. Twee jaar later zie je dat we ook heel veel dingen niet weten. We weten tot op de dienstencheque hoeveel er elektronisch en op papier gekocht worden, maar van 30 procent van de instromers in de sector weten we niet waar ze vandaan komen. Dat kunnen huisvrouwen zijn die aan de slag gaan, dat kunnen geschorste werklozen zijn, dat kunnen vluchtelingen zijn, of dat kunnen mensen zijn die rechtstreeks uit het buitenland komen.

Dat voedt dan weer de suggestie dat de sector van dienstencheques in plaats van een diverse werkvloer, waar we voor zijn, geworden is tot een gesubsidieerd migratiekanaal, waar we evident tegen zijn. Dat staat dan weer in contrast met een representatieve enquête, waarbij 5 procent van de mensen in de sector zeggen dat ze voordien in het buitenland woonden. Dat is nogal verwarrend, en dat leidt op zijn beurt tot grote polemieken in de kranten tussen professoren. Dat leidt er op zijn beurt toe dat CD&V en Open Vld over elkaar heen rollen om u aan te sporen tot meer actie. En dat leidt dan tot u, die dat allemaal onzin vindt – ik vat een week kranten samen.

Minister, in zo'n belangrijke sector, waar heel veel mensen aan de slag zijn, waar heel veel mensen dienstencheques nodig hebben om de combinatie werk-gezin mogelijk te maken, wordt het tijd om klare wijn te schenken. U bent bevoegd. Bent u bereid om op basis van verbeterde cijfergegevens met alle stakeholders een evaluatie te maken, om met de hand op het hart te kunnen zeggen dat we de 1 miljard euro aan dienstencheques zo efficiënt mogelijk inzetten, namelijk om voor laaggeschoolde Vlamingen een job te creëren?

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, ik heb een beetje een andere insteek. Ik kom terug op het debat dat zich maandag in de pers ontspon over de grote vertegenwoordiging van buitenlandse arbeidskrachten in ons stelsel van

dienstencheques. Er was zelfs een titel in de krant 'Eigen poetshulp eerst', die ook onterecht onze fractie meesleurde in een zogenaamde roep om die jobs als poetshulp exclusief aan Vlaamse werkzoekenden toe te wijzen. Dat is voor alle duidelijkheid niet wat wij vragen. Een job als poetshulp, heeft men een allochtone of autochtone origine, dat is volledig naast de kwestie.

Wat ik wel vaststel, is dat heel wat Vlaamse werkzoekenden aangeven dat ze die job als poetshulp onaantrekkelijk vinden. Ze wijzen ook op de kloof tussen loon en uitkering die te klein is. Uiteraard zitten we dan op het debat van de beperking van de duur van de werkloosheid. Maar ook in Vlaanderen hebt u natuurlijk uw bevoegdheid voor de activering. Het is dan ook logisch dat we van VDAB en van u verwachten dat u die druk op onze werkzoekenden verhoogt, en zeker op de werkonwilligen, absoluut in een tijdperk waarin bedrijven kreunen onder de krapte op de arbeidsmarkt en we vaststellen dat een groot aandeel van onze werkzoekenden wel degelijk in aanmerking komt voor een job als poetshulp.

We moeten ook realistisch zijn. We zullen ook buiten de werkloosheid moeten kijken, zeker als we onze werkzaamheidsgraad van 76 procent willen halen. Ik heb het dan over die stille arbeidsreserve: mensen die nog nooit gewerkt hebben of die gestopt zijn met werken en die geen uitkering genieten. We hebben ook vluchtelingen die niet ingeschreven zijn bij VDAB. We hebben de NEET-jongeren (not in education, employment or training). Die mensen zult u ook moeten opsporen en aanmoedigen om aan de slag te gaan. Daarom is mijn vraag hoe u enerzijds die toeleiding van onze werkzoekenden nog sterker kunt activeren, en hoe u anderzijds die stille arbeidsreserve wakker kunt schudden. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, dit jaar heeft wat mij betreft één constante: elke week staan er in de krant wel sectoren en experts die schreeuwen om hulp van u, vanwege de problemen op onze arbeidsmarkt. De krapte op onze arbeidsmarkt is heel voelbaar in elke sector.

Elke week sta ik hier om u te vragen en aan te moedigen om meer actie te ondernemen. Eigenlijk doet u dat ook in vele gevallen. Maar deze sector is iets speciaals, natuurlijk. De sector van de dienstencheques gaat over 670.000 gebruikers in Vlaanderen vorig jaar. Het zijn dus bijna 700.000 gezinnen die hiervan gebruikmaken om arbeid en gezin te kunnen combineren. Het gaat over bijna 90.000 werknemers in Vlaanderen die daarin aan de slag zijn. Het gaat over 1,3 miljard euro op onze Vlaamse begroting die wij elk jaar opnieuw investeren in deze maatregel.

In deze sector kunnen we dus iets meer verwachten. Die sector doet heel veel. 48 procent van de mensen die werken in de dienstenchequesector, is van allochtone origine. Het is een ideale opstap voor heel veel mensen die actief kunnen en willen worden op onze arbeidsmarkt. Toch stellen we vast dat er nog heel veel mensen blijven hangen, zowel bij de werklozen als bij het recordaantal leefloners, bij de langdurig zieken en bij NEET-jongeren, namelijk doelgroepen die collega Talpe daarnet ook al heeft vermeld.

Er zijn dus nog heel veel stappen te zetten, minister, om de toeleiding naar deze zeer belangrijke sector waar te maken, waarbij we er alles aan moeten doen om de dienstenchequesector te ondersteunen en levendig te houden en ervoor te zorgen dat er voldoende sterke mensen instromen in deze sector. Voor die mensen is dat een ideale opstap richting arbeidsmarkt. Minister, wat zult u extra doen om die toeleiding te verzekeren?

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Voorzitter, minister, de collega's zijn al zeer uitvoerig op de inhoud van de actuele vraag ingegaan. Ik zou graag het jaarrapport 2016 van de dienstencheques erbij halen, dat aantoonst dat het systeem van de dienstencheques groter is dan ooit. Ook toont het aan dat in verschillende lagen van de bevolking met het systeem gewerkt wordt. Het is vooral zeer populair bij dertigers en veertigers, met respectievelijk 18,3 procent en 22,2 procent. Dat toont aan dat het een hulp is voor de mensen die de combinatie van arbeid en gezin willen behouden. Ook blijkt dat heel wat 65-plussers gebruikmaken van het systeem, waardoor hun levenskwaliteit verhoogt.

De laatste dagen is er in heel wat mediakanalen kritiek gekomen, specifiek over de houdbaarheid van het systeem. Ook over de instroom van de buitenlandse werkkrachten kwamen er heel wat vragen.

Ik had een vraag om uitleg gesteld, maar het is een actuele vraag geworden. Ik heb dus een vraag aan u, minister: zijn de vooropgestelde doelstellingen van het systeem behaald?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Collega's, ik begin met de drie doelstellingen te herhalen, want van de heer Van Malderen heb ik er maar één gehoord. Hij heeft alleen gesproken over hoe we de activering kunnen krijgen van de laaggeschoolde en de uitkeringsgerechtigde werklozen. Dat is letterlijk door u gezegd, mijnheer Van Malderen. In uw vraag bracht u alleen dat punt naar voren. Er waren drie doelstellingen. De eerste is ook door mevrouw Van Eetvelde naar voren gebracht, namelijk ervoor zorgen dat werken en gezin beter kunnen worden gecombineerd. De cijfers die collega Van Eetvelde heeft geciteerd, zeggen dat 40 procent van de dertigers en veertigers er echt gebruik van maakt. Ik denk dat het daarom heel goed is dat we in het regeerakkoord hebben geschreven dat we de prijs zouden gelijk houden en de fiscale aftrekbaarheid tijdens deze legislatuur niet zouden aanpakken.

Ik denk dat die twee zaken ook heel belangrijk zijn voor de tweede doelstelling, en dat is dat we zwartwerk zouden tegengaan, ook om voor de mensen die in die sector werken een fiscale, een RSZ- en een pensioenopbouw te kunnen geven. Als je zwartwerkt, heb je dat niet en dan zit je in een illegaal circuit en bouw je geen rechten op. Daar gingen we ook voor zorgen. Daarvoor is het ook belangrijk dat de prijs en de fiscale aftrekbaarheid bewaard blijven.

Een derde element – en nu komen we bij wat de heer van Malderen naar voren bracht – is de activering van de laaggeschoolden. Ik zie dat ongeveer 50 procent van de werknemers laaggeschoold is en dat daarbovenop nog eens 46,2 procent middengeschoold is. Als we nog iets dieper kijken, dan zien we dat die middengeschoolden vaak jongeren zijn. Dat heeft ook te maken met het feit dat vandaag minder mensen laaggeschoold uitstromen uit het onderwijs dan dertig of veertig jaar geleden.

Als we die mensen ook meenemen in de richting van de dienstencheques, is dat een goede zaak.

We gingen er ook voor zorgen dat er meer uitkeringsgerechtigde werklozen aan bod zouden komen. Als je ook de uitkeringsgerechtigde werklozen en de inactieven waarover u, mevrouw Talpe, sprak, kom je aan 60 procent. Dat zijn mensen die een jaar tevoren uitkeringsgerechtigd of inactief waren. Ook die doelstelling bereik je daardoor, en zeker als je de werkzaamheidsgraad wilt verhogen, is dat een goede zaak. Nu nemen we ook de inactieven mee, die een jaar tevoren nergens in de RSZ-cijfers te vinden waren.

En dan is er de krapte. Wat is het grote probleem met de krapte? Dat we te weinig instroom hebben. Dan zijn er professoren die mij voorstelden om de premies van de werkgevers te verhogen. Ik begrijp dat niet goed. Die werkgevers vragen niets liever dan mensen te kunnen aanwerven. Ik moet hun geen premie geven om mensen die ze niet vinden aan te werven. Dat is geen oplossing.

Mijnheer Van Malderen, u zegt dat er te veel buitenlanders zijn in dat systeem. Ten eerste kan ik zeggen dat er geen arbeidskaarten zijn. Ten tweede heb ik de afgelopen dagen met verschillende werkgevers uit de dienstenchequebedrijven contact gehad. Ik hoor dat zij nergens actieve propaganda richten naar het buitenland om buitenlanders naar hier te halen. Zij doen dat niet. Ze zien er te veel problemen mee om daarmee te beginnen. Ook dat brengen we dus niet naar voren. Er is natuurlijk vrij verkeer van werknemers binnen de EU. Er zijn mensen die uit het buitenland van binnen de EU naar Vlaanderen willen komen om er te werken, maar er is geen actieve campagne van werkgevers in de dienstenchequebedrijven om mensen te ronselen in het buitenland. Dat is het dus ook niet.

Laat ons nu kijken naar de cijfers. Mijnheer Bothuyne, u hebt zelf gezegd dat 48 procent van de mensen die werken in een dienstenchequebedrijf van allochtone afkomst is. Ik denk dat men het daarover gehad heeft. Maar ik geloof niet dat er hier iemand is die vindt dat het geen goede zaak is dat die mensen via dienstenchequebedrijven aan het werk zijn en dat ze daar de opstap vinden om in het reguliere circuit aan het werk te zijn. Ik denk dus dat het ook daar geen probleem is dat zij langs daar die weg vinden.

Wat kunnen we dan wel nog doen aan de krapte op de arbeidsmarkt? Soms wordt de suggestie gedaan dat elke werkzoekende in een dienstenchequebedrijf aan het werk kan worden gezet en dat men die mensen daar met een opleiding kan brengen. Van de werkgevers hoor ik de reactie dat dat ook niet juist is. Je moet voor een deel zelfstandig kunnen werken. Je moet een weerbaarheid hebben. En laat ons eerlijk zijn: een aantal van die jobs vragen heel wat fysieke inspanningen. Die fysieke inspanningen kunnen niet zomaar door iedereen worden geleverd. Je hebt een aantal competenties en attitudes nodig om in een dienstenchequebedrijf aan het werk te zijn. Ik kom dus terug bij het probleem dat ze te weinig werknemers vinden.

Wat kunnen we nu doen om de instroom te verhogen? De acties die we in het begin van dit jaar zijn gestart: de screening op competenties en talenten van alle langdurig werklozen de komende twee jaar. Dat zal de instroom naar alle mogelijke jobs, dus ook naar dienstenchequebedrijven, kunnen verhogen. Daar moeten de nodige opleidingen aan worden gekoppeld. Mijnheer Bothuyne, u weet dat deze acties worden ondernomen om ervoor te zorgen dat we in knelpuntopleidingen – en heel wat beroepen in de dienstenchequebedrijven zijn knelpuntopleidingen – een tandje hoger schakelen door in een systeem van derde betaler te organiseren en door met mobiele opleidingen te werken. Die maatregelen zijn dus genomen. Ze moeten nog uitgerold worden, maar ze zijn genomen.

Ook voor de re-integratie van zieken hebben we iets extra's gedaan. Met het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) hebben we de afspraak dat we vierduizend mensen vanuit een langdurige ziekte terug naar de arbeidsmarkt toeleiden.

Ten slotte zijn er de inactieven die vandaag al de weg hebben gevonden naar de dienstenchequebedrijven. Dat zal in de toekomst zeker ook verder werken.

Met de genomen maatregelen kunnen we dus de instroom versterken. Op die manier kunnen we een antwoord bieden aan de problemen die zich vandaag stellen, zoals voorzien is.

Mevrouw Talpe, er zijn natuurlijk nog andere mogelijkheden. U hebt er eentje vermeld, namelijk de beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd. U hebt dat naar voren gebracht, maar dat staat nu niet in een regeerakkoord. Ik ben altijd bereid hierover verder met u van gedachten te wisselen. *(Applaus van Bart Somers)*

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, eerst en vooral is er de vraag waarom wij op de laaggeschoolden focussen. Dat is heel eenvoudig. Net zij hebben het in de rest van de arbeidsmarkt het moeilijkst. Net een van de weinige maatregelen die u als bevoegd minister hebt gemaakt, maakt het voor hen moeilijker om in de sector aan de slag te gaan. We vragen u dan ook om hierop toe te zien en met de hand op het hart te kunnen stellen dat u het bedrag van 1 miljard euro dat u inzet ook op de juiste manier inzet voor diegenen die het het moeilijkst hebben.

Ik vind het onaanvaardbaar dat we van 30 procent van de instromers eenvoudigweg de achtergrond niet kennen. U hebt mijn vraag niet beantwoord. Ik vraag u gewoon om de achtergronden van die mensen uit te splitsen. Zo kunnen we alle andere verhalen voor eens en voor altijd uit de wereld helpen. Wij zijn voor een diverse arbeidsmarkt, maar wij zijn tegen gesubsidieerde migratiekanalen. Het lijkt me logisch dit te doen.

Na zo veel jaren lijkt het me nuttig dit systeem eens tegen het licht te houden en na te gaan wat we kunnen verbeteren. We hebben de bevoegdheid. Ik verwijs naar een persbericht uit 2011. Samen met huidig minister Jambon hebt u toen gesteld dat Vlaanderen zelf over zijn dienstencheques moest kunnen beslissen. Ondertussen bent u twee jaar bevoegd. Doe het eens. *(Applaus bij de sp.a)*

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik beaam uiteraard dat de dienstencheques minstens een triple win betekenen. De werkenden krijgen wat zuurstof en kunnen met een betaalbare poetshulp werk en privéleven combineren. Dat past volop in het werkbaar werk waar we volop naar streven. Het helpt laaggeschoolden aan de slag en het heeft, zoals u hebt vermeld, het zwartwerk aangepakt.

Wat de activeringsmaatregelen betreft, hebt u aan ons een medestander: we willen daar volop mee voor strijden. De puzzelstukken zijn er. Er zijn een aantal nieuwe maatregelen en plannen aangekondigd. The proof of the pudding is in the eating. Ik wil even aan de alarmbel trekken. Ik heb bij VDAB de recente cijfers van het invullingspercentage van de vacatures opgevraagd. We zitten op 70 procent, maar als we naar de details kijken, blijkt dat een derde van de vacatures is geannuleerd omdat de werkgevers geen mensen vinden. Dit betekent dat het reële invullingspercentage wat lager ligt. We moeten onderzoeken hoe we een tandje kunnen bijsteken voor alle vacatures, maar ook voor de vacatures die in de richting van de dienstencheques leiden.

Om te eindigen, heb ik nog een bijvraag. Waarom is de job van poetshulp zo onaantrekkelijk? Kunnen we hier iets aan doen? Zeker de mannen zijn daar ondervertegenwoordigd. Hoe kunnen we dat imago aantrekkelijker maken en meer mannen naar die jobs leiden? *(Applaus bij Open Vld)*

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik denk dat we blij kunnen zijn. Er is een kamerbrede steun voor het systeem van de dienstencheques en dat is bijzonder belangrijk. Dit is een belangrijke maatregel om arbeid en gezin te kunnen combineren die duidelijk zijn doelstelling bereikt. Eigenlijk stelt dit systeem bijna anderhalf miljoen Vlamingen in staat om arbeid en gezin te combineren. Wat ons betreft, kan die maatregel dan ook niet worden afgebouwd en al helemaal niet duurder worden gemaakt. Die maatregel moet integendeel worden versterkt door een versterkte toeleiding van mensen in de richting van de sector.

U hebt verklaard dat u al veel doet en nog meer zult doen. Dat is een goede zaak. U hebt verwezen naar de screening van de langdurig werkzoekenden, maar net vanwege de subsidiëring en de ondersteuning is er net voor deze sector nog gigantisch veel potentieel. De sector is het, bijvoorbeeld, gewend om met mensen van allochtone origine te werken. Er zijn op dit ogenblik 35.000 werkzoekenden ingeschreven die het Nederlands niet of nauwelijks machtig zijn. Daarvan zijn er 10.000 al meer dan twee jaar werkzoekend. Ik denk dat daar nog veel potentieel zit voor de dienstenchequesector.

U weet dat een beperking van de werkloosheidsuitkering in de tijd een schijnoplossing is. U bepaalt zelf wie hoelang recht op een uitkering heeft. U moet die stok achter de deur gebruiken om werkzoekenden naar de dienstenchequesector te leiden.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Uit uw antwoord blijkt duidelijk dat de doelstellingen van dit systeem niet de mist ingaan. Ik blijf erbij dat het een ideaal systeem is om langdurig laaggeschoolde werklozen aan het werk te helpen.

Ik wil graag opmerken dat het beroep van poetshulp momenteel met een imago-probleem kampt. Daar moeten we aan werken. We hebben dus werk om de aantrekkingskracht van het beroep poetshulp te versterken. Tevens moet VDAB de druk op de ketel blijven zetten en moet hij de werklozen die er nu nog zijn, blijven aanmoedigen, stimuleren en toeleiden naar de vele openstaande vacatures.

We kunnen niets veranderen aan de vrijheid van verkeer op de arbeidsmarkt. Het is nu eenmaal zo, we kunnen er echt niets aan doen. Maar als toch blijkt dat we die langdurig laaggeschoolde werklozen te moeilijk kunnen bereiken of te moeilijk kunnen aanzetten tot deze vacatures, dan ben ik het volledig eens met mevrouw Talpe dat we erover moeten nadenken om de beperking van die werkloosheidsuitkeringen in de tijd bespreekbaar te maken. Ik ben ervan overtuigd dat dat deels kan tegemoetkomen aan het tekort aan poetshulpen in deze sector.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Er werden een aantal terechte vragen gesteld. Hoe kunnen we meer mensen aantrekken? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat er juiste arbeidsomstandigheden zijn, dat er een goede omkadering is?

We kunnen het debat misschien opentrekken. Ik denk dat er een andere sector is in de thuiszorg waar soms gelijkaardige taken gebeuren, waar soms gelijkaardige vraagstukken op tafel liggen, in verband met het vinden van mensen of de arbeidsomstandigheden. Dat is dan vaak specifiek voor ouderen met een zorgnood. Maar je ziet bijvoorbeeld ook dat mensen met een handicap sinds het nieuwe systeem dat uw collega Vandeurzen invoerde, steeds meer een beroep doen op dienstencheques om hun zorg te organiseren. Dat zal waarschijnlijk ook gebeuren zodra die systemen voor ouderen er komen.

En dus is mijn vraag aan u: bent u bereid om, samen met uw collega Vandeurzen, het geheel van die systemen vast te pakken – dus niet apart te onderzoeken, maar het geheel vast te pakken – en te bekijken hoe we ervoor kunnen zorgen dat we én voor goede arbeidsomstandigheden zorgen, voor toeleiding, én voor een goede combinatie van werk en gezin, én voor een goede ondersteuning van mensen met een zorgvraag? Ik denk dat we daarin echt stappen vooruit kunnen zetten.

Minister Philippe Muyters: Mevrouw Van den Brandt, we hebben steeds gezegd dat we een onderscheid willen maken tussen wat in een dienstenchequebedrijf kan

en wat in de thuiszorg thuishoort. Ik dacht dat die scheiding vrij duidelijk was gesteld. Als u daarover vragen heeft, wil ik graag met mijn collega bekijken of daarrond nog specifieke initiatieven moeten worden genomen.

Ik heb een paar reacties voor de vraagstellers. Mevrouw Talpe, mevrouw Van Eetvelde, mijnheer Bothuyne, dank omdat jullie vinden dat de doelstellingen bereikt zijn. Ik ben het daarmee eens. Ik denk dat de doelstellingen goed bereikt zijn. Dat is een goede zaak. *(Opmerkingen van Bart Van Malderen)*

Ik heb goed begrepen dat de heer Bothuyne zegt: 'Minister, screen op die competenties en sanctioneer als het moet.' Ik ben dat ook van plan. De wetgeving is daarvoor gewijzigd. Vroeger was dat veel moeilijker. Met VDAB zetten we efficiënter en beter in op die sanctionering als laatste middel, want we willen eerst de mensen activeren.

En ja, we willen de mensen toeleiden, zoveel als we kunnen. We willen opleiding geven, zoveel als we kunnen. Zeker en vast. Jullie hebben beiden de aantrekkelijkheid van de sector naar voren gebracht. Wat mij betreft, is dat in eerste instantie een job van de sector zelf. Er zijn nog wel wat sectoren die kampen met onaantrekkelijkheid en die daardoor moeilijk mensen vinden. Ik vind dat de sector zelf een tandje mag bij steken om ervoor te zorgen dat ze profielen kunnen aantrekken. Ze kunnen de arbeidsomstandigheden ook zo maken dat ze aantrekkelijker worden, niet door meer vergoedingen te geven enzovoort, maar door het imago van de sector omhoog te trekken. Wat mij betreft, is dat in eerste instantie een job van de sector zelf.

En dan kom ik bij de heer Van Malderen. Hij heeft het een en ander gezegd. Voor mij is die doelstelling van de laaggeschoolden en van middengeschoolden zeker bereikt. Voor laaggeschoolden gaat het over 50 procent. Dat is zeer goed. En wat de middengeschoolden betreft, zal ik mijn uitleg van daarnet herhalen. Die middengeschoolden zijn vooral jongeren. Vaak zijn dat jongeren die elders niet aan de slag zouden kunnen gaan. Vaak zijn het ook, mijnheer Van Malderen, jongeren van allochtone afkomst. Dat zijn dus mensen die volgens mij hier een opstap kunnen nemen. Ik ga ervan uit dat u daar toch geen probleem mee hebt. 50 plus 46,2 is 96 procent van de dienstenchequewerknemers die laag- of middengeschoold zijn.

Op de vraag over de 30 procent inactieven heb ik wel geantwoord. Ik heb gezegd dat het niet gaat over mensen die van buiten Europa komen, want er zijn geen arbeidskaarten. Inzake mensen van binnen Europa is er vrij verkeer van werknemers. Verder is er geen enkel dienstenchequebedrijf dat specifiek die mensen gaat zoeken in het buitenland en naar hier aantrekken. Dat heb ik uitdrukkelijk gezegd. Dat zien we ook. Die 30 procent zijn mensen die niet bij de RSZ waren omdat ze het jaar voordien niet aan het werk waren. Dat zijn mensen die thuis waren of misschien in een ander circuit aan het werk waren, maar niet officieel. Dat zijn mensen zoals vluchtelingen bijvoorbeeld. Dat zijn de inactieven die ook mevrouw Talpe naar voren bracht en waarvan ze zei: probeer die toch ook verder te bereiken.

Wat ik vooral fantastisch vind, is dat u zegt dat ik niets beslist heb in deze sector. Wel, daar ben ik fier op. Ik ben daar ongelooflijk fier op! Mijn collega's in Wallonië en Brussel hebben het voor de werkende Waal en de werkende Brusselaar duurder gemaakt om van die dienstencheques te kunnen profiteren. Ze hebben de prijs verhoogd, en de fiscale aftrekbaarheid aangepast. Ik ben er fier op dat deze Vlaamse Regering, en ik in het bijzonder, de goede combinatie van werk en gezin voor de werkende Vlaming, de dertiger en veertiger, dat we daar niets aan veranderd hebben, mijnheer Van Malderen. *(Applaus bij de N-VA)*

Bart Van Malderen (sp.a): In de kranten is er een week lang ruziegemaakt en hier op woensdag komt u vertellen dat er geen probleem is, dat u niets moet

doen. Dat is een beetje de samenvatting van dit verhaal. Wij houden hier terecht een pleidooi om de aantrekkelijkheid van de sector te vergroten.

Collega's, denk eens na! Aan de ene kant zegt men dat het niet mag van Europa. Aan de andere kant krijgen we het andere cliché van de arbeidsmarkt, namelijk: 'Pak hun dop af.' De redenering is: pak hun dop af, en dan zullen ze wel gaan poetsen. Wat denkt u dat dat doet met de aantrekkelijkheid van een sector? Bij mensen thuis gaan poetsen, is een volwaardige job die kwaliteitsvol moet worden verricht. Dat is een job, geen sanctie! Alstublieft, hou op met die onzin om een job te beschouwen als een sanctie! U nekt zelf de aantrekkelijkheid van de sector, echt waar.

Meer dan 800.000 gebruikers vragen van ons kwaliteitsvol werk. 80.000 werknemers in de sector vragen een job met een goed statuut, een goede sociale bescherming, en dat kan beter dan vandaag het geval is. Minister, ik stel vast dat u niet bereid bent om uw bevoegdheid uit te putten. Wat we zelf doen, doen we niet beter, en dat is heel jammer. (*Applaus bij sp.a*)

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, ik neem graag uw uitnodiging aan om het debat te voeren over de beperking van de duur van de werkloosheidsuitkeringen. Het zal vast en zeker een cruciale rol spelen in de verhoging van de werkzaamheidsgraad. Maar terwijl we dat debat voeren, moeten we in Vlaanderen natuurlijk onze verantwoordelijkheid nemen en onze taken ten volle uitvoeren.

We zijn – voor alle duidelijkheid – conform het regeerakkoord niet voor een afschaffing van de fiscale aftrekbaarheid van de dienstencheques. Het is heel belangrijk, zoals ik al heb aangehaald, voor de werkenden om dat werkbaar werk te ondersteunen.

Het is nu zaak om de Vlaamse werkzoekenden snel te screenen zodat we hen sneller kunnen toeleiden. Misschien moeten we wat dwingender optreden richting de dienstenchequessector. Het imago moeten we inderdaad oppoetsen om het met geijkte termen te zeggen. Vergeet zeker ook de mannen niet: die kunnen dat even goed.

Ik vraag u uiteraard ook om de onbetwiste meerwaarde uit die stille arbeidsreserve te halen. (*Applaus bij Open Vld*)

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik ben blij met uw antwoorden. Ik begrijp de heer Van Malderen niet goed, want het systeem haalt inderdaad de doelstelling. Arbeid en gezin kunnen vlotter worden gecombineerd dankzij de dienstencheques.

U geeft ook aan dat er veel meer nodig is dan vandaag om het systeem in de toekomst leefbaar te houden: screening van langdurig werkzoekenden, bijkomende opleiding en begeleiding, eventueel het gebruik van de stok achter de deur: het schorsen van werkzoekenden die niet mee willen in het systeem. Ik denk dat u daar op het juiste spoor zit.

Meer is mogelijk, ook naast de vloot aan werkzoekenden die we hier in Vlaanderen nog hebben, de leefloners, mensen die op dit moment inactief zijn. Er is bijvoorbeeld ook interregionale mobiliteit. Werkzoekenden uit Wallonië kunnen allicht ook hier in deze sector een nuttige rol spelen.

We hopen inderdaad dat u dat tandje bijsteekt, dat u meer dan een tandje bijsteekt om het dienstenchequesysteem in Vlaanderen effectief versterkt uit te bouwen. (*Applaus bij CD&V*)

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Mijnheer Van Malderen, uw eigen partijgenoot was ooit createur van dit systeem en nu legt dezelfde partij een bom onder een zeer goed

systeem. Laat ons het kind niet met het badwater weggooien. We hebben de mond vol van werkbaar werk en wendbaar werk. We kampen uitziend met burn-outs. Dit systeem speelt zeer goed in op die problematieken. We komen daar zeker en vast aan tegemoet. We hebben heel veel maatregelen voor mensen die het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt, voor mensen die moeilijk staan in het leven. Dat is zeer terecht, maar laat ons alstublieft dit voordeel behouden voor mensen die werken.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Dirk de Kort aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het aantrekken van de geplande Umicore-batterijenfabriek naar Vlaanderen

De voorzitter: De heer de Kort heeft het woord.

Dirk de Kort (CD&V): Minister, we vragen ons dikwijls af hoe we in de toekomst meer kunnen inzetten op een duurzame circulaire economie en hoe we die transitie daadwerkelijk kracht kunnen bijzetten.

Ik dacht bij het lezen van de berichten dat Europa eerstdaags een beslissing wil nemen over het ondersteunen van een nieuwe fabriek voor het realiseren van de productie van Europese batterijen, dat het bijzonder belangrijk is dat Vlaanderen daar volop mee op inzet. Ik heb gelezen dat het bedrijf Umicore zich zeker kandidaat zal stellen om mee te werken aan een dergelijke Europese batterijenfabriek.

Umicore is een groot bedrijf met heel wat tewerkstelling: het telt 10.000 werknemers en heel wat competentiecentra. Op het gebied van materialentechnologie hebben ze heel wat kennis in huis. Ook op het vlak van recyclage van moeilijkere materialen, edele metalen, hebben ze heel wat kennis. Ze hebben ook in Hoboken een fabriek voor de recyclage van batterijen.

Wat er effectief ontbreekt in Europa, is een Europese producent, een Europese industriële speler voor batterijen. Het initiatief dat vanuit Europa wordt genomen om dit te ondersteunen, is dus bijzonder belangrijk.

Minister, Umicore is bezig met de opmaak van een shortlist van een aantal sites die in aanmerking komen. Daarvoor zal er zeker en vast ook worden gekeken wat er binnen Vlaanderen mogelijk is. Ik heb al gelezen dat er mogelijkheden zijn in Genk in Limburg, maar ook in Antwerpen, op de voormalige site van Opel. De Vlaamse Regering moet inzetten op het naar Vlaanderen halen van deze belangrijke investering.

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Umicore heeft zelf een vijftal punten naar voren geschoven waarop zij mogelijke sites zullen beoordelen.

Een eerste punt zijn de vergunningen. Ze willen niet ergens investeren waar het krijgen van vergunningen nog jaren op zich laat wachten. De omgevingsvergunning – iets wat ik tijdens de vorige legislatuur zelf in gang heb gezet –, de mogelijkheid om een RUP-wijziging (ruimtelijk uitvoeringsplan) en een vergunningsaanvraag tegelijk te doen, en de VIP-procedure (Vlaamse en strategische investeringsprojecten) met een coördinator en dergelijke, zijn elementen die ervoor moeten zorgen dat we op relatief korte termijn vergunningen kunnen afleveren.

Ten tweede vraagt Umicore goede energieprijzen en bevoorradingszekerheid van energie die CO₂-vriendelijk is. Minister Tommelein moet met zijn Energiepact voldoende rekening houden met dergelijke eisen, dergelijke vragen vanuit de industrie als we investeringen willen aantrekken.

Het derde zijn de loonkosten. Onze federale collega's hebben al goed werk geleverd. Ik denk dat we veel concurrentiëler zijn. Belangrijk in dezen is dat we voor innovatiepersoneel, mensen die wetenschappelijk onderzoek doen, een van de meest competitieve systemen hebben in Europa en de wereld. Men moet geen werkgeversbijdrage voor hen betalen. Vanuit Vlaanderen kunnen we daar nog innovatiesteun voor nieuwe investeringen bij voegen. U weet dat het ook nog mogelijk is om opleidingsincentives te geven aan een bedrijf dat extra investeringen doet, specifiek in die sector. Heel belangrijk, ook voor Umicore, is dat ze deelnemen aan alles wat rond innovatie gebeurt, samen met anderen. Zij zitten in de strategische onderzoekscentra (SOC's), zij werken mee met de speerpuntclusters zowel op energie als op materialen, wat u zelf hebt genoemd. Zij kennen het belang van samenwerking met die andere op het vlak van innovatie.

Ze hebben technisch personeel nodig. Er bestaan vandaag al opleidingsprogramma's met VDAB en Umicore. Ook die manier van werken kennen ze. Ik ga, niet deze vrijdag maar de vrijdag erna, naar Umicore over duaal leren: ook een systeem dat dit aspect naar voren brengt.

Het vijfde is de logistieke uitbouw, en daarvoor zal collega Weyts zeker de nodige maatregelen nemen, de dag waarop we weten welke site mogelijk in aanmerking komt.

Wat ik u kan zeggen, is dat Flanders Investment & Trade (FIT) en het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) samen al lange tijd in overleg zijn met Umicore om onze troeven op tafel te leggen, maar ook om te proberen de investeringen naar Vlaanderen te halen. We zouden het graag hebben, maar de concurrentie zal niet makkelijk zijn.

Dirk de Kort (CD&V): Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. Voorzitter, u hebt zelf mee het initiatief genomen om voor het krokusreces een inspirerende lezing mee te geven van hoe we Vlaanderen in de toekomst op het gebied van innovatietechnologie vooruitgang zouden moeten kunnen laten boeken.

Minister, ik denk echt dat we met dit dossier een bundeling van krachten zouden moeten maken met alle ministers binnen de Vlaamse Regering. We moeten een groep vormen om ervoor te zorgen dat we deze superbelangrijke investering effectief kunnen waarmaken in Vlaanderen. Persoonlijk vind ik dit veel belangrijker dan een voetbalstadion ergens te realiseren. Ik vind het superbelangrijk. Als we in Vlaanderen een transitie willen inzetten naar een duurzame economie, dan moeten we hiervoor voluit gaan en moeten er inspanningen gebeuren op diverse vlakken.

Minister, robots worden gewoonlijk ingezet om iets te maken. Hier is het zeker van belang om de kennis en knowhow van Flanders Make, ook in het ontmantelen van elektrische wagens die er in de toekomst meer en meer zullen komen, mee te ondersteunen en mee te ontwikkelen. Trek alstublieft voluit de kaart om die investering naar Vlaanderen te halen.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): Minister, ik dank u voor de uiteenzetting die net hebt gegeven. Het afgelopen jaar zijn we in het parlement heel hard bezig geweest met de industrienota '4.0: Factories of the Future', met circulaire economie, met de nota 'Internationalisering'. Het parlement heeft, samen met de minister en de collega's, al heel veel voorbereidend werk gedaan om met Vlaanderen en de economie naar de toekomst te gaan. Al die nota's kunnen vandaag in de praktijk worden belichaamd door dat initiatief van Umicore, niet alleen een fabriek maar ook een technologie die we naar Vlaanderen zouden kunnen brengen.

Het zou ook een oplossing zijn voor een oud zeer, minister. U was ook minister toen de site van Opel in 2010 is gesloten. Het is een ongelofelijke uitdaging, maar moeilijk gaat ook. Bundel alstublieft alle krachten en haal Umicore naar Vlaanderen. We hebben het nodig en we verdienen het.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Ik sluit me aan bij al het enthousiasme om Umicore hier te krijgen, en ik doe nog een bijkomende suggestie aan de minister om een argument te geven aan Umicore om dat te doen. We weten allemaal dat er met de batterijproductie een groot probleem zal zijn van grondstoffen, met name kobalt. Ik denk dat er in Vlaanderen heel wat kobalt aanwezig is, meer bepaald in de gsm's en tablets die niet meer worden gebruikt en die in allerlei lades en kasten liggen. Die heeft Umicore nodig, maar Umicore heeft geen instrumenten om die tot bij hen te krijgen. Wij hebben die wel. De Vlaamse overheid moet dan ook proberen om via statiegeld of andere instrumenten een 'urban mining' te doen van Vlaanderen. Op die manier kan ze Umicore een materialenstroom aanbieden.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, het is inderdaad zeer goed nieuws dat Umicore naar Vlaanderen kijkt. Dat heeft wellicht te maken met het feit dat Vlaanderen intussen heel wat heeft bewezen en heel wat voordelen biedt. U hebt zelf heel terecht een aantal pijnpunten aangekaart die een bedrijf opgelost wenst te zien in verband met energienorm, loonzekerheid enzovoort.

Ik vind het ook fantastisch dat u zegt dat er met verschillende ministers moet worden samengezeten, dat de bevoegdheden moeten worden samenbracht en dat één persoon daarvan de trekker moet zijn. Ik wil echter waarschuwen voor te veel hoerageroep op voorhand, hoe graag we dat ook willen. We moeten low profile, in stilte en onder de radar verder werken met bedrijven. Een bedrijf staat immers ook niet graag voortdurend in de schijnwerpers om een investering naar hier of daar te halen. Dat kan soms een omgekeerd effect hebben.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, het zal u niet verbazen dat ik even de link wil leggen naar de arbeidsmarkt, en dan zeker naar de impact van de krapte op onze arbeidsmarkt. Dat zal voor Umicore zeker meespelen. Zij zullen immers op zoek gaan naar mensen met een STEM-opleiding, en in dat segment laat die krapte zich heel erg voelen. We weten dat Umicore door zijn fabrieken al ervaring heeft in het zoeken naar arbeidskrachten. Zij zullen het volledige arsenaal aan mogelijkheden opentrekken en lonken naar ons systeem van duaal leren. In hoeverre kunnen het actieplan over de krapte op de arbeidsmarkt en de beoogde verdubbeling van IBO meehelpen bij het aantrekken van Umicore naar Vlaanderen?

Minister Philippe Muyters: Mevrouw Talpe, uiteraard kan IBO daar meehelpen. Het feit dat ze samen met VDAB opleidingen organiseren, kan een element zijn. Het duaal leren is een ander element, alsook het feit dat men bij investeringen in Vlaanderen ook opleidingssteun kan krijgen wanneer men mensen moet hervormen en aanwerven. De andere landen die in aanmerking komen, zullen wellicht niet met minder krapte op de arbeidsmarkt kampen, wanneer het gaat over technische beroepen. De ondersteuning die wij kunnen geven op dat vlak is essentieel.

Mijnheer de Kort, een van onze grootste troeven is innovatie. Met het ecosysteem dat wij hebben gecreëerd met onze strategische onderzoekscentra, met Flanders Make maar ook met het Strategisch Initiatief Materialen (SIM), de speerpuntclusters en EnergyVille hebben wij activiteiten, clusters, samenwerkingen en ecosystemen in Vlaanderen waar Umicore vandaag al aan deelneemt en waarvan ik overtuigd ben

dat ze er tijdens verdere stappen blijvend een beroep op zullen doen. Dat is een heel sterke troef.

Wat het bundelen van de krachten van de Vlaamse Regering betreft, is er geen enkel probleem. FIT en VLAIO kennen het dossier al lang. Ik ben het eens met de heer Gryffroy dat dergelijke dossiers lang genoeg confidentieel moeten worden gehouden. Dat is heel belangrijk voor een bedrijf zodat men nadien niet in de krant moet lezen welke stappen inzake investeringen zij willen zetten.

De voltallige Vlaamse Regering is bereid om de nodige stappen te zetten om een investering als die van Umicore naar Vlaanderen te halen.

Mijnheer Vanbesien, ik denk niet dat uw suggestie echt goed is. Van kobalt weet ik dat het goed is, maar Umicore doet in Hoboken de recyclage van die toestellen al. Met de meeste van die oude toestellen gebeurt weinig en men raakt al vlot aan die toestellen. Daarvoor een heel statiegeldsysteem opzetten, is niet het meest ideale, maar ik zal het in elk geval bekijken. Ik zal het opnemen met minister Schauvliege. Het zal eerder bij haar liggen.

Ik weet zeker dat de Vlaamse Regering alles zal doen om die investeringen naar hier te halen, maar ik blijf zeggen dat de concurrentie met de andere landen die in aanmerking komen, zwaar is. Ik hoop dat we toch wel wat troeven op tafel kunnen leggen. Ik weet dat FIT en VLAIO daar al heel sterk aan hebben gewerkt en dat we dat met heel de Vlaamse Regering verder ondersteunen.

Dirk de Kort (CD&V): Minister, ik ben blij om vast te stellen dat er bij u enthousiasme aanwezig is en dat u er ook van overtuigd bent dat er bij de voltallige Vlaamse Regering enthousiasme is om van dit dossier een speerpunt-dossier te maken, om er voluit voor te gaan om te trachten deze investering in Vlaanderen aan te trekken. Men kan gelijk hebben dat dergelijke dossiers in de luwte moeten worden voorbereid, maar het is evengoed van belang dat we niet altijd die Vlaamse bescheidenheid tonen, maar ook met kracht en met durf zeggen: we willen er met die kennis en die knowhow, die competentie, die Umicore ook heeft, voluit voor gaan. Dit kan effectief een belangrijke transitie zijn naar een meer duurzame economie in Vlaanderen.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– *De vergadering wordt geschorst om 17.00 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 17.15 uur.*

ONTWERP VAN DECREET houdende wijziging van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond, wat betreft de waarborgregeling voor het opsporen en winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond – 1445 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond, wat betreft de waarborgregeling voor het opsporen en winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp-a): Mijn tussenkomst dient niet zozeer om opnieuw het debat te voeren dat we in de commissie hebben gevoerd en dat wel heel correct is verlopen, maar eerder om ons stemgedrag te verduidelijken. Onze fractie zal zich onthouden, niet omdat we tegen geothermie zijn, integendeel. Wat we vooral willen, is dat er op termijn geen extra problemen zouden ontstaan met stimulansen die we misschien vandaag geven. De minister heeft zich duidelijk verantwoord dat er geen sprake kan zijn van misbruiken en dergelijke, maar toch zijn we er nog niet van overtuigd om voor te stemmen. Vandaar dat we ons zullen onthouden. Het is duidelijk dat we zeker niet tegen geothermie zijn, maar bij de stimulansen die nu worden gecreëerd, stellen we ons toch nog wat vragen en hebben de antwoorden die in de commissie zijn gekomen, ons niet echt volledig overtuigd.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Groen is voorstander van geothermie. We zijn ervan overtuigd dat warmtenetten in de toekomst in Vlaanderen een vorm van energievoorziening zullen worden die er echt toe zal doen, maar dat wil niet zeggen dat we zomaar met alles akkoord gaan wat hier rond geothermie voor komt te liggen. Zo ook dit decreet. Er zitten zeker goede elementen in, maar we gaan ons onthouden om de reden dat een aantal vragen nog niet beantwoord zijn, net zoals de Inspectie van Financiën, de Raad van State en een aantal andere adviesverlenende instanties vragen hadden waarop niet allemaal antwoorden zijn gekomen.

Fundamenteel voor ons is dat we ons zorgen maken over de verdeling van de lusten en de lasten. Wij zijn bang dat de lusten vooral naar de privésector zullen gaan en de lasten naar de overheid. Dat is een model waarin we niet willen meegaan. De Inspectie van Financiën heeft dat ook gezegd: zij stellen zich vragen over de verdeling van de risico's tussen de subsidiërende overheid en de private investeerder.

Er is ook gezegd dat we naar Nederland kunnen kijken, want daar zijn gelijksoortige regelingen van kracht, maar Nederland kunnen we op dit vlak niet vergelijken met Vlaanderen, omdat daar de kennis van de ondergrond veel beter is dan bij ons. Bijgevolg zijn de risico's daar bij het uitrollen van geothermische toepassingen veel kleiner. Het gevolg zou dus zijn dat de risicopremies die bedrijven hier betalen, eigenlijk hoger moeten zijn omdat het risico in de feiten ook hoger is, wat niet het geval is.

Voilà, dat was in het kort waarom we ons zullen onthouden. Ik hoop dat dat bij dezen duidelijk is.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Wij ondersteunen uiteraard dit ontwerp van decreet, want iedereen weet ook dat daar ongeveer 3000 gigawattuur aan potentieel is. Dat is een gigantisch getal, beduidend meer dan al onze houtkachels van tegenwoordig, die nu negatief in het daglicht komen. Dat is dus in elk geval een beter alternatief. Het gaat over heel veel innovatie, het gaat over heel veel kapitaal. In tegenstelling tot Groen vinden wij niet dat de lusten en de lasten verkeerd zijn. Men spreekt hier over een premie van 7 procent voor een borg van 85 procent. In verzekeringstermen is dat veel geld, 7 procent moeten betalen voor 85 procent borg. Ik denk dus dat hier de lusten en de lasten correct zijn verdeeld.

We hebben in de commissie wel drie randbemerkingen gemaakt, laten we zeggen om het geheel nog beter te kunnen kaderen. Ten eerste, we hebben momenteel weinig kennis van de ondergrond. Dat is het verschil met Nederland. Daar heeft

men dus een enorme kennis van de ondergrond. Daardoor is in principe het risico in Nederland ook minder groot dan bij ons, zodat bij ons de risicopremies die moeten worden betaald, ook hoger zijn.

Er is in het ontwerp van decreet ook heel duidelijk bepaald dat, als men intekent op zo'n waarborgregeling, de data die dan beschikbaar worden bij de boringen, ook openbaar worden. Ik heb me louter nog maar de kritische vraag gesteld wat we dan doen met de historische data die bijvoorbeeld de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) heeft kunnen verzamelen. Aangezien VITO toch een door de overheid gefinancierde instelling is, kunnen we die dan ook niet bemachtigen en concentreren in één databank, zodat we meer kennis van de ondergrond krijgen?

De derde kritische bemerking, waarmee men zeker rekening moet houden – en dat weet de minister ook zeer goed – betreft de discussie over de Algemene Groepsvrijstellingsverordening. Minister, u geeft zelf ook aan dat u daarmee rekening zult moeten houden. Dat gaat over de maximumbedragen en de vraag welk deel van het risico zal worden gedragen door de ondernemers. In elk geval is het zo dat we, althans volgens de Raad van State, in een ietwat grijze zone zitten. Moeten we toch een eenmalige Europese aanmelding doen, ja of neen? Mocht dat zo zijn, dan verliezen we bijna twee jaar, maar ik reken erop dat u in uw concrete uitwerking de bedragen en de risicopremies zo zult vastleggen dat we kunnen vermijden dat we een eenmalige Europese aanmelding moeten doen. Dan verliezen we immers enorm veel tijd.

Dat waren de drie kritische bedenkingen, maar voor de rest zijn we uiteraard voor honderd procent voorstander van iets dat zeer innovatief is en een steentje kan bijdragen tot de groene energie in Vlaanderen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Voorzitter, beste collega's, beste minister, er is daarnet al naar verwezen: er is inderdaad een ongelooflijk potentieel dat diepe geothermie kan opleveren wat hernieuwbare energie betreft, voornamelijk ook gericht op warmte in eerste instantie. Een groot deel van de Antwerpse Kempen en Limburg zou hier dus een heel grote sprong voorwaarts mee kunnen maken op het vlak van hernieuwbare energie. Er werd naar verwezen: diepe geothermie zou 300 gigawattuur kunnen opleveren. Als we met andere woorden uitgaan van een warmteverbruik van 23.000 kilowattuur per gezin per jaar, dan wil dat zeggen dat we 130.000 gezinnen van warmte kunnen voorzien. Stel dus dat in Limburg of in de Kempen daadwerkelijk 130.000 gezinnen overstappen van klassieke verwarming op aardgas naar verwarming met warmte uit diepe geothermie, dan hebben we niet enkel duurzame warmte, maar dan zouden we ook nog eens de CO₂-uitstoot in Vlaanderen met zo'n 370.000 ton verminderen.

Ik hoop dat hiermee iedereen overtuigd is dat diepe geothermie echt wel een belangrijke bijdrage kan leveren aan het realiseren van onze klimaatdoelstellingen. Dan heb ik nog geen rekening gehouden met de optimalisatie die mogelijk is in de geothermische systemen, waar men zelfs een vervijfvoudiging ziet van het potentieel.

Jammer genoeg is ten aanzien van Nederland, dat al een tamelijk goed beeld heeft van zijn ondergrond, de kennis van de ondergrond in Vlaanderen al groot, maar nog niet groot genoeg. Dat zorgt ook voor een aantal onzekerheden. Het is moeilijker om een goede afweging te kunnen maken over waar een boring naar diepe geothermische warmte succesvol zal zijn en waar niet.

Die onduidelijkheid creëert ook een zekere onzekerheid voor potentiële investeerders die we nodig hebben bij die diepe geothermie. Bovendien moeten

we niet onder stoelen en banken blijven steken dat diepe boringen op zich al een uitdaging zijn. Het zijn grote investeringen met hoogtechnologisch materiaal en dus altijd met een bepaald risico.

Met de waarborgregeling die vandaag ter stemming voorligt, komt de Vlaamse Regering tegemoet aan een onzekerheid en willen we een drempel wegwerken om te investeren in die diepe geothermie. De waarborgregeling die via dit ontwerp van decreet wordt ingevoerd, is een soort verzekering. Als een boring minder of niet effectief het verhoopte rendement behaalt, wordt een gedeelte van de investeringskost met een bepaald maximum terugbetaald. Je kunt dan discussiëren over lusten en lasten, maar dat zal een evenwichtsoefening zijn. Die evenwichtsoefening is hier op een goede manier gebeurd. In de commissie hebben we gezegd dat ook deze nieuwe regeling, zoals elke nieuwe regeling, een goede monitoring en opvolging vergt en ook een evaluatie met zich moet meebrengen. Men kan zeggen dat lusten en lasten niet goed zijn verdeeld en dat we dat dus niet doen, maar het is te belangrijk om de drempels voor de investeringen weg te werken.

Positief is ook dat wie een beroep zal doen op die waarborgregeling, er zich toe verbindt om de kennis over de ondergrond die werd opgedaan tijdens het uitvoeren van de boring, ook effectief te delen, zodat onze kennis van die ondergrond op een ruimere schaal wordt gedeeld en dus misschien andere potentiële investeerders mee over de streep kan trekken.

Minister, na de goedkeuring van dit ontwerp van decreet zijn ook uitvoeringsbesluiten belangrijk. Die moeten volgen, en ik begrijp dat de teksten daarvan ondertussen op de tafels liggen. We hopen dat dat op een vlotte manier wordt vervolgd. Ook daar zijn er afwegingen op het Europese niveau en aanmeldingen. We hebben kennis van wat er in Nederland werkt. Daarover heeft Europa geen opmerkingen gegeven. Ik reken er dan ook op dat de uitvoeringsbesluiten op een vlotte manier kunnen volgen en dat potentiële investeerders effectief gebruik kunnen maken van die waarborgregeling. Er zitten immers potentiële investeerders te wachten.

Minister, afgelopen maandag is de nieuwe call groene warmte opgesteld met een budget van 15 miljoen euro. Dat wordt beschikbaar gesteld als financiële ondersteuning voor projecten met groene warmte, restwarmte of biomethaan. Ik zat daar al een tijdje op te wachten, dus u hebt me maandag gelukkig gemaakt. Aanvragen moeten tegen eind volgende maand zijn ingediend. Positief voor diepe geothermie is dat nu ook projecten vanaf 1 megawattuur in aanmerking komen voor die investeringssteun, zodat er met blokken kan worden gewerkt en zodat er bouwstenen en een heel netwerk kunnen worden uitgebouwd.

Minister, bedankt voor die 15 miljoen euro, en om de historisch opgebouwde middelen te vrijwaren voor die duurzame energie. In het verleden werden die niet volledig benut. Ik hoop dat we nu die 15 miljoen euro volledig kunnen benutten zodat we een sprong kunnen maken inzake duurzame warmte.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Minister, ik heb niet deelgenomen aan het debat in de commissie, maar deze morgen hoorde ik op het radionieuws dat hernieuwbare energie geen synoniem is voor groene energie. De grote uitdaging blijft de reductie van CO₂. Ik wil de verschillende sprekers, zeker degenen die dit ontwerp van decreet mee ondersteunen, bijtreden. Met dit ontwerp van decreet zet u een belangrijke stap.

Het is een belangrijke stap, waarbij de decreetgever volgt wat er op het terrein al aan het gebeuren is. Er zijn proeven gebeurd. Er zijn putten geboord, bij de

Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), bij Janssen Pharmaceutica in Beerse. Er ligt dus een mogelijkheid om hier inderdaad verder op door te gaan.

De enige boodschap die ik in dezen wil brengen, is dat we blij zijn dat dit ontwerp van decreet straks goedgekeurd kan worden. Ik kan u verzekeren, minister, dat lokale besturen, maar ook bedrijven in de regio, potentiële afnemers, echt zitten te wachten om deze niet alleen hernieuwbare, maar vooral ook groene energiebron ten volle te benutten, om daar waar men warmte nodig heeft, de warmte er ook uit te halen.

Er zijn mensen die spreken over risico's van aardbevingen en noem maar op. Hier wordt niets aan de ondergrond onttrokken: hier wordt enkel warmte aan de ondergrond onttrokken, want elke liter water die opgepompt wordt, wordt ook weer geïnjecteerd, om vervolgens weer opgewarmd te worden.

Ik denk dat deze technologie, minister, ook een technologie is waarin nog heel wat vooruitgang kan worden geboekt. We hebben hier in Vlaanderen, en in het bijzonder in de Kempen, een potentieel dat we ten volle moeten benutten. Mijn dank gaat dan ook naar de collega's die straks dit ontwerp van decreet mee zullen goedkeuren.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Collega's, bedankt voor de opmerkingen. Eerst en vooral ben ik tevreden dat uitgerekend vandaag duidelijk wordt aangetoond met dit ontwerp van decreet dat het de Vlaamse Regering wel degelijk menens is om de transitie te maken naar een koolstofarm systeem, maar ook andere problematieken die vandaag de kop opgestoken hebben, wat betreft uitstoot en fijn stof. Sommigen willen de indruk wekken dat noch ikzelf, noch mijn collega's in de Vlaamse Regering daarmee bezig zijn, maar niets is minder waar. Dit ontwerp van decreet toont dat ook aan.

Wij hebben een Warmteplan, waar heel wat elementen in zitten, onder andere de uitbouw van warmtenetten, de stimulering van warmtepompen, maar ook diepe geothermie. Zoals de voorzitter van de commissie al gezegd heeft, is twee weken terug nog maar de call groene warmte op de ministerraad besproken, waarbij 15,4 miljoen euro wordt vrijgemaakt voor projecten van groene warmte. Dat betekent dat wij de beweging in de richting van echt groene energie willen maken.

Uiteraard zijn er een aantal problemen. Ik ga die niet zomaar even onder de mat vegen. We moeten vaststellen dat de boringen die gepaard gaan met diepe aardwarmteprojecten zeer kapitaalintensief zijn. Ten tweede zijn er zeker ook gevolgen op het vlak van geologische onzekerheid op dergelijke grote dieptes. Er is immers altijd het risico op een veel lager dan verwacht thermisch vermogen. Het is net dat geologisch risico dat na uitvoering van een uitgebreid seismisch onderzoek de grootste hindernis blijkt om dergelijke projecten te ontwikkelen. En we willen dat die projecten wel degelijk worden ontwikkeld. De technische, operationele en vraaggerelateerde risico's kunnen worden beperkt door het aangaan van een passende verzekering en een contract, maar ook door goede boorpraktijken na te leven.

Voor het geologische risico, beste collega's, bestond er tot voor kort geen enkele oplossing, want er bestaat nu eenmaal geen private verzekeringsmarkt die een substantieel risico van een misboring als gevolg van deze geologische onzekerheid dekt. Daarom hebben wij dit decretale kader uitgewerkt wat betreft de waarborgregeling. Het is niet meer dan het in ruil geven voor een door de ontwikkelaar te betalen premie van een verbintenis van de overheid om de kosten die aan het project verbonden zijn, terug te betalen aan de ontwikkelaar,

indien het gerealiseerde vermogen lager is dan het verwachte vermogen, vanwege het geologische risico.

Ik wil daar nog een aantal bemerkingen aan toevoegen. Op de eerste plaats meen ik dat het voorliggende ontwerp van decreet een win-winsituatie kan creëren voor zowel Vlaanderen als de ondernemers en de investeerders.

De waarborgregeling beoogt nieuwe diepeaardwarmteprojecten in Vlaanderen te stimuleren waarbij de ontwikkelaars daarvan de vruchten kunnen plukken. Ik denk dat er niets fout mee is dat investeerders een risico nemen en dat wij dat voor een stuk mee ondersteunen met een waarborgregeling, maar als het lukt, men daar dan ook de vruchten van kan plukken. Ik heb begrepen in de commissie dat daar wat twijfel over bestond, maar ik behoor nu eenmaal tot de groep in de samenleving die er geen probleem mee heeft dat er ook winst kan worden gemaakt.

Tegelijk zal ook de kennis over de Vlaamse diepe ondergrond worden vergroot en kunnen we de benutting van diepe aardwarmte gebruiken tot het behalen van de doelstellingen hernieuwbare energie. Ik geef eerlijk toe dat ik liever met deze elementen de doelstellingen hernieuwbare energie haal dan dat ik de discussie moet voeren van deze morgen over open haarden en houtkachels. Ik ben daar heel duidelijk in en ben daar ook vanmorgen heel duidelijk in geweest. Ik denk dat mijn collega-minister Schauvliege daar niets anders over denkt.

Op de tweede plaats zijn wij er ons uiteraard van bewust dat deze waarborgregeling moet overeenstemmen met de bestaande Europese staatssteunregels. Wij moeten dat niet aanmelden, wij moeten Europa daarvan in kennis stellen. Zo vereist ook de algemene Groepsvrijstellingsverordening dat de projectondernemers ook een deel van het risico dragen en dat er binnen bepaalde maximumbedragen wordt gebleven. We zullen daar ook rekening mee houden bij de nadere uitwerking in het besluit van de Vlaamse Regering.

Ten slotte wil ik aangeven voor de collega's die zich willen onthouden, dat de waarborgregeling allesbehalve een blanco cheque is voor de projectuitvoerders. Er zal immers aan de aanvragers worden gevraagd om een billijk premiebedrag te betalen. In het principiële goedgekeurde ontwerp van besluit is hiervoor, net zoals in Nederland, een premie van 7 procent van het gewaarborgde bedrag neergelegd. Men mag zeker niet zonder nuance stellen dat Nederland zoveel meer expertise heeft, want in de praktijk is het iets complexer. Het geologische risico is niet per se hoger in Vlaanderen dan in Nederland, maar Nederland heeft wel een aantal gemakkelijker voorspelbare reservoirs. Ook daar heeft men niet over alle ondergrond alle gegevens. Het is net de doelstelling om te kijken wat het geothermisch potentieel is.

Daarnaast zal bij de uitvoering van de waarborgregeling het ook van cruciaal belang zijn om de vermogens correct in te schatten. Collega's, het is altijd een inschatting. Dat betekent dat je nooit honderd procent zeker kunt zijn of die inschatting wel correct is. Dat is net zoals bij het opmaken van een begroting. Je maakt een inschatting, een prognose. Ik heb vandaag kunnen aankondigen dat die prognose van de Vlaamse Regering in 2017 iets te laag was, dat we het beter hebben gedaan, mijnheer Vandenbroucke, dan wat we hadden ingeschat. We zijn daar in de Vlaamse Regering tevreden mee.

Maar goed, de vaststelling van het verwachte vermogen moet ook gebeuren op basis van een gedegen geologische modellering, gebaseerd op realistische parameters. We moeten ook gebruikmaken van een aangeboden modelleerprogramma.

Ik zal besluiten met te stellen dat ik ervan overtuigd ben dat dit een belangrijke stap is, zeker voor die delen van het land, mijnheer Van Dijck en mevrouw Rombouts, waar het van groot belang is. Ook voor Limburg is dat niet van weinig

belang. Daar zal meer potentieel zijn dan aan onze mooie Noordzee. Ik gun het u van harte. Op die manier zullen wij de transitie naar een koolstofarm energiesysteem versnellen. Ik hoop samen met u dat wij met de geothermie in de Kempen en in Limburg goede resultaten zullen behalen in het belang van iedereen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1445/1)

– *De artikelen 1 tot en met 6 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET van Wouter Vanbesien houdende de organisatie van volksraadplegingen in het Vlaamse Gewest – 749 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 5

VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET van Tom Van Grieken, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Guy D'haeseleer, Ortwin Depoortere en Anke Van dermeersch houdende instelling van een Vlaamse volksraadpleging – 838 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 4

VOORSTEL VAN DECREET van Wouter Vanbesien betreffende de invoering van een procedure voor het geven van toegang aan burgers tot de parlementaire besluitvorming via een adviserend deliberatief proces – 917 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 4

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Willem-Frederik Schiltz, Paul Cordy, Peter Van Rompuy, Marius Meremans, Katrien Partyka en Matthias Diependaele betreffende burgerparticipatie – 1385 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Willem-Frederik Schiltz, Paul Cordy, Katrien Partyka, Marius Meremans, Peter Van Rompuy en Matthias Diependaele betreffende het stimuleren van burgerbetrokkenheid op het lokale beleidsniveau – 1386 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn het voorstel van bijzonder decreet van Wouter Vanbesien houdende de organisatie van volksraadplegingen in het Vlaamse Gewest, het voorstel van bijzonder decreet van Tom Van Grieken, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Guy D'haeseleer, Ortwin Depoortere en Anke Van dermeersch houdende instelling van een Vlaamse volksraadpleging, het voorstel van decreet van Wouter Vanbesien betreffende de invoering van een procedure voor het geven van toegang aan burgers tot de parlementaire besluitvorming via een adviserend deliberatief proces, het voorstel van resolutie van Willem-Frederik Schiltz, Paul Cordy, Peter Van Rompuy, Marius Meremans, Katrien Partyka en Matthias Diependaele betreffende burgerparticipatie en het voorstel van resolutie van Willem-Frederik Schiltz, Paul Cordy, Katrien Partyka,

Marius Meremans, Peter Van Rompuy en Matthias Diependaele betreffende het stimuleren van burgerbetrokkenheid op het lokale beleidsniveau.

De voorstellen van bijzonder decreet van de heer Wouter Vanbesien en van de heren Tom Van Grieken, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Guy D'haeseleer en Ortwin Depoortere en mevrouw Anke Van dermeersch en het voorstel van decreet van de heer Wouter Vanbesien werden door de commissie verworpen.

Bij mails van 26 januari en 7 februari 2018 hebben respectievelijk de heer Wouter Vanbesien en de heren Tom Van Grieken, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Guy D'haeseleer en Ortwin Depoortere en mevrouw Anke Van dermeersch verzocht ze op de agenda van de plenaire vergadering te plaatsen.

Conform de artikelen 62, punt 3, en 68, punt 8, van het Reglement van het Vlaams Parlement moeten wij ons bij zitten en opstaan uitspreken over het aanvatten van de beraadslaging.

De drie verslaggevers hebben meegedeeld dat ze niet het woord zullen nemen over het al dan niet aanvatten van de bespreking.

De heer Vanbesien heeft het woord over het al dan niet aanvatten van de bespreking. (*Opmerkingen van Wouter Vanbesien*)

Neen, tenzij alle partijen het erover eens dat we deze vijf punten samen behandelen. (*Opmerkingen*)

Dan hoeven we ons daar dus niet bij zitten en opstaan over uit te spreken.

De bespreking wordt aangevat.

Dames en heren, ik stel dus voor de algemene besprekingen van de voorstellen van bijzonder decreet en van decreet en de besprekingen van de voorstellen van resolutie samen te voegen tot één enkele bespreking.

Is het parlement het hiermee eens? (*Instemming*)

De algemene bespreking is geopend.

De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Collega's, voorzitter, we leven in het tijdperk van de mondigheid, van de betrokkenheid, van de openheid. Ons politiek systeem, ons systeem van collectieve besluitvorming moet zich daaraan aanpassen en daarin inpassen. Ik denk dat we dat nog te weinig doen. We moeten meer instrumenten in handen van onze burgers geven opdat ze zouden kunnen inbreken in onze besluitvorming. Ik stel er hier twee voor.

De eerste is de volksraadpleging. Dat geeft de burgers de mogelijkheid om een vraag voor te leggen aan heel de Vlaamse bevolking, niet om te beslissen, voorlopig nog niet, maar om ons, de politiek en het parlement, te adviseren.

Het is de eerste keer dat we over een voorstel over deze materie gaan stemmen. Dit moet veel mensen enthousiast maken, onder meer Open Vld. Ik ben nog niet zo oud, maar ik herinner mij toch nog het oprichtingscongres van de – toen nog – VLD. Dat was toen een van de kernpunten. Er is dus een mogelijkheid om een van die kernpunten hier te ondersteunen.

Maar de mensen die zeker en vast enthousiast zullen zijn, zijn natuurlijk alle burgers, alle Vlamingen die hierdoor meer impact kunnen krijgen op de politieke besluitvorming. Het is de eerste keer dat we erover kunnen stemmen. Dat heeft

natuurlijk te maken met het feit dat het voor het eerst mag, want het is de zesde staatshervorming die het mogelijk heeft gemaakt dat er op Vlaams niveau een gewestelijke volksraadpleging kan worden georganiseerd – indien natuurlijk het parlement dat een goed idee vindt.

In de debatten die we hebben gevoerd, kwamen er argumenten tegen een dergelijke volksraadpleging naar boven. Ik wil daar anticiperend al enige antwoorden op geven. Ik beperk mij tot de drie belangrijkste argumenten.

De eerste kritiek is dat zo'n volksraadpleging niets oplost. Men zegt dat het mensen zijn die tegen iets zijn, die beginnen te mobiliseren, die stokken in de wielen steken enzovoort. Het klopt dat een volksraadpleging vaak een noodrem is, dat burgers een project of een beslissing op zich zien afkomen en het daar absoluut niet mee eens zijn. Ze willen overduidelijk maken aan de politieke besluitvormers dat zo'n beslissing het best niet genomen wordt. Een noodrem is positief. We zien ze ook in treinen, en daar hangen ze om een reden: het is om te voorkomen dat er een stommitieit wordt begaan, dat de burgers vergeten worden. Het geeft een duidelijk standpunt, een ja of neen waar de politiek dan opnieuw mee aan de slag kan. Ik denk dus dat dat een positief element is en geen argument tegen een volksraadpleging.

Ten tweede zegt men dat de materies veel te ingewikkeld zijn om te reduceren tot een ja- of neen-vraag. Het is allemaal te ingewikkeld, er wordt op een andere vraag een antwoord gegeven dan op de vraag die gesteld wordt enzovoort. Ik roep dit parlement op om de Vlamingen niet te onderschatten. Men is heus wel in staat om een opinie te vormen en die te uiten. Dat kan men zeker als er een inhoudelijke vraag is waarover bovendien – en daarin wordt voorzien in mijn voorstel van decreet – op een evenwichtige manier informatie ter beschikking wordt gesteld van iedereen die wenst mee te doen aan de volksraadpleging. Het vertrouwen in de burger is natuurlijk wel nodig, maar ik denk dat we dat kunnen en moeten geven.

Het derde argument dat wel eens tegen een volksraadpleging wordt gebruikt, is dat dit het debat individualiseert. Elke burger moet dan voor zichzelf uitmaken wat hij denkt en op welke manier hij wil stemmen. Op zich is het niet zo dat een volksraadpleging zich enkel en alleen richt tot individuen. Het systeem dat ik voorstel, waarbij handtekeningen worden verzameld, vereist een groep van mensen die zich organiseren om zowel die handtekeningen te verzamelen als om goede argumenten bij elkaar te halen om hun zaak te stofferen. Dit stimuleert middenveldorganisaties, en een goede democratie heeft een sterk middenveld nodig.

Ik zal kort de twee amendementen toelichten die ik zelf op mijn eigen voorstel van decreet heb ingediend.

Volgens mij is het belangrijk in deze tijd, naar aanleiding waarvan we dit debat ook voeren, hiervan in de eerste plaats een instrument voor de burgers te maken. In mijn oorspronkelijk voorstel van decreet staat ook de mogelijkheid voor de Vlaamse Regering of voor een derde van het Vlaams Parlement om een volksraadpleging te organiseren. Hier zijn in de commissie en van buitenaf verschillende commentaren op gekomen. Organisaties die al lang met directe democratie bezig zijn, hebben me laten weten dat recente voorbeelden hebben aangetoond dat door de politiek geïnitieerde volksraadplegingen vaak een element in een politiek spel en minder een versterking van de positie van de burger vormen. Zo is de brexit, bijvoorbeeld, die was gestart door toenmalig premier Cameron om zijn eigen politieke positie te versterken, door andere politici gebruikt om hun positie te versterken. Het lijkt me logischer, zuiverder en beter de burgers de initiatiefnemers te laten zijn.

Ik heb nog een ander, meer technisch amendement ingediend. Het voorstel van decreet voorziet in een toetsing door het Grondwettelijk Hof of de voorgelegde vraag wel degelijk past in wat mag worden gevraagd, namelijk de gewestelijke materies. In mijn amendement staat dat dit vooraf gebeurt en dat de initiatiefnemers niet eerst 80.000 handtekeningen moeten verzamelen om vervolgens een njet te krijgen en de vraag niet te mogen stellen: ze moeten dat vooraf weten.

Iemand zou me nu kunnen vragen of ik dat dan niet vroeger wist, toen ik het voorstel van decreet heb ingediend. Het antwoord is neen. Ik ben met verschillende mensen in gesprek gegaan. Het is belangrijk om in dit parlementair proces de nodige openheid te hebben.

Mijn tweede voorstel van decreet betreft de mogelijkheid burgerjury's op te richten. Die twee voorstellen van decreet moeten samen worden bekeken. Ook in dit geval geef ik de burgers, als ze hier zelf voor kiezen, een mogelijke bijkomende rol in de besluitvorming. Een volksraadpleging is een statement, een uitspraak en een richting waarin de politiek nadien een nieuwe oplossing moet zoeken. De samenstelling van burgerjury's en de deliberatieve democratie vormen een ander instrument. We geven de burgers de mogelijkheid om samen met ons oplossingen te zoeken.

De initiatiefnemers moeten vooraf een keuze maken. Ze kunnen kiezen tussen de duidelijke uitspraak van een volksraadpleging of voor de creatieve zoektocht naar oplossingen in een burgerpanel. Ze hebben hiervoor even veel handtekeningen nodig en ze moeten dezelfde procedure volgen. Het is niet zo dat het ene instrument misschien gemakkelijker zal worden gehanteerd omdat het gemakkelijker kan worden gehaald. Het is een inhoudelijke keuze die de initiatiefnemers nemen. Op welke wijze willen ze instappen in de besluitvorming op het niveau van de Vlaamse overheid?

Voor burgerjury's is het essentieel dat de burgers dit zelf kunnen initiëren. Op dit ogenblik bestaan al wat instrumenten en activiteiten, bijvoorbeeld het Burgerkabinet van minister Gatz. Dit is echter door de minister geïnitieerd. In mijn voorstel van decreet kunnen de Vlamingen dit in gang zetten.

Ik rond mijn betoog af. Laat 21 februari 2018 een feestdag van de democratie en de burgerparticipatie in Vlaanderen worden. Ik doe een warme oproep om te stemmen voor de volksraadpleging en voor de burgerpanels.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, zoals de vorige spreker heeft vermeld, heeft de zesde staatshervorming Vlaanderen de mogelijkheid gegeven om gewestelijke volksraadplegingen te organiseren. Het Vlaams Parlement moet dan wel een bijzonder decreet goedkeuren waarin het praktisch verloop van een volksraadpleging wordt vastgelegd. Zonder een dergelijk decreet kunnen in Vlaanderen immers nog geen volksraadplegingen worden georganiseerd.

We zien echter dat de meerderheidspartijen een jaar voor de Vlaamse verkiezingen niet bereid zijn om een dergelijk bijzonder decreet goed te keuren en geen gebruik willen maken van de bevoegdheid die de Grondwet Vlaanderen ter zake toekent. Dat is althans in de commissie gebleken. De meerderheidspartijen hebben er immers voor geopteerd geen voorstel van bijzonder decreet in te dienen om een volksraadpleging mogelijk te maken. De voorstellen van bijzonder decreet die het Vlaams Belang en van Groen hebben ingediend, zullen straks worden weggestemd.

En als zoethoudertje zullen dan wel enkele voorstellen van resolutie worden goedgekeurd waarin gepleit wordt voor het stimuleren van burgerparticipatie. Die

burgerparticipatie kan mijns inziens wel een meerwaarde bieden voor ons politiek systeem – al is het maar omdat zo bepaalde ideeën die niet al te vaak aan bod komen in de politiek alsnog op de agenda kunnen worden gezet –, maar ze staat natuurlijk ver af van een effectieve volksraadpleging.

En wat zien we? Terwijl in andere Europese landen de bevolking wél de gelegenheid krijgt om zich uit te spreken over fundamentele politieke kwesties, wordt de Vlaming dit recht alsnog ontnomen. Zelfs de invoering van door de Grondwet inmiddels toegelaten adviserende volksraadplegingen op gewestelijk niveau blijkt voor de regeringspartijen ongewenst. Blijkbaar is men – zo vraag ik me dan af – op de partijhoofdkwartieren van CD&V, de N-VA en Open Vld bang van de mening van de burger.

Mijn partij betreurt inderdaad dat veel fundamentele kwesties, zoals het open-grenzenbeleid, maar ook de sluipende uitbreiding van de EU-bevoegdheden, nog steeds al te vaak worden beslist boven de hoofden van de mensen en mogelijk zelfs tegen de wil van een meerderheid van de bevolking in. Zonder volksraadplegingen blijft dit land al te veel een partitocratie, waarbij de belangrijke beslissingen genomen worden door de partijhoofdkwartieren in plaats van door het volk.

Dat het politieke establishment geen volksraadplegingen wil toelaten, is allicht geen toeval. Volksraadplegingen zouden, collega's, wel eens kunnen aantonen dat er een kloof gaapt tussen de standpunten die de politieke elite inneemt en de mening van de gewone burgers.

Wij hadden dus graag gezien dat Vlaanderen nu zou gebruikmaken van de mogelijkheid tot het organiseren van volksraadplegingen. Het bestaande kader is wat ons betreft zelfs nog te beperkt, maar het is in elk geval een eerste aanzet. Want, collega's, wat is er nog mooier en democratischer, als instrument van besluitvorming, dan een referendum waarbij de mensen zich rechtstreeks kunnen uitspreken over een fundamentele zaak die hun toekomst en de toekomst van hun dierbaren aanbelangt? Volksraadplegingen zwengelen bovendien het debat aan over concrete en bij voorkeur maatschappelijk fundamentele kwesties.

Het geeft de kiezer de mogelijkheid om buiten de parlementsverkiezingen, die, zoals het ernaar uitziet, slechts om de vijf jaar gehouden worden, het beleid desgewenst bij te sturen. Volksraadplegingen verfijnen dus in mijn ogen de democratie, ze zijn er een aanvulling van.

En daarom, voorzitter, wil ik, in tegenstelling tot in de commissie, de collega's, iedereen die de directe democratie een warm hart toedraagt, toch oproepen om onze voorstellen goed te keuren.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Goedemiddag, collega's. We leven in veranderende tijden. Of zoals Bob Dylan het zei: 'Times They Are A-Changin'', ook met betrekking tot onze eigen democratie, ons parlement, onze gemeenteraden, zelfs onze provincieraden.

Participatie is niet langer een sympathieke toegeving aan een handvol enthousiaste, geëngageerde burgers: het is steeds meer een echt instrument en een middel om de kloof tussen burgers en beleid te dichten. Die kloof, daar hebt u al vaak van gehoord. Wel, met deze voorliggende voorstellen van resolutie maken we daar werk van. Meer draagvlak, dat zou ons als muziek in de oren moeten klinken.

Als je burgers mede-eigenaar maakt van een beslissing die je samen neemt, dan is het ook veel gemakkelijker en veel efficiënter wanneer die beslissing moet

worden uitgevoerd. Wanneer iedereen aan tafel mee de kans heeft gehad om zijn zeg te hebben, zijn er achteraf veel minder procedures voor rechtbanken mogelijk.

Het is bovendien, collega's, een goede manier om politici af en toe eens uit hun ivoren toren te halen, ook van onder deze mooie glazen stolp.

Maar er moet me wel iets van het hart, collega Janssens: het enige ultieme instrument voor participatie is níet het referendum.

Collega Vanbesien, het deliberatie-instrument dat u hebt gelanceerd, is interessant. Maar opnieuw: deliberatie-consultatie – tenminste: consultatie – is geen participatie.

In Antwerpen, weet u, collega's, hebben wij een burgerbegroting, al enkele jaren. Een van de eerste stappen daartoe was... *(Opmerkingen)*

Collega Janssens, als we het echt menen met de stem van de burger, dan is een keer ja of nee stemmen voor mij niet de oplossing, maar effectief luisteren naar de burger en ook ervoor zorgen dat de burgers met elkaar en met de politiek in dialoog gaan, zodat wat er uiteindelijk wordt beslist, een beslissing is. Dat vond ik het mooie aan de burgerbegroting in Antwerpen, mijnheer Vanbesien, dat de uitkomst bindend is. In een deliberatief proces is dat niet altijd zo.

De voorstellen van resolutie die vandaag voorliggen, zowel één die betrekking heeft op meer lokale aspecten als één op Vlaamse aspecten, bieden een rist mogelijkheden aan de regering, waarvan helaas niemand meer aanwezig is, maar we zullen het hard genoeg zeggen zodat ze het horen, en tal van instrumenten om echt werk te maken van participatie. Er zijn verschillende tools om dit doel te bereiken. Niet alleen maar wollig taalgebruik of schijnvertoningen waarbij snel een onlineconsultatie wordt gelanceerd – die zijn ook nuttig, die zijn ook belangrijk – maar participatie vergt veel meer.

We merken overal in Vlaanderen het ontstaan van tal van initiatieven, overal in steden en gemeenten. Zij zijn de drijvende kracht achter deze nieuwe evolutie, het lijkt ons dan ook logisch om de VVSG als partner te beschouwen. Daarom roepen we de regering op om een kenniscentrum op te richten. Er bestaat vandaag al een centrum voor Vlaamse steden dat niet zo heel actief is, het lijkt ons nuttig om dit centrum te laten omvormen tot een heus kenniscentrum waar ervaring en kennis worden gebundeld zodat we kleinere steden en gemeenten die niet over de administratieve slagkracht beschikken om degelijke en kwalitatieve participatietrajecten en -experimenten kunnen bijstaan vanuit de overheid. Uiteraard, de Antwerpse burgerbegroting, is het voorbeeld bij uitstek in mijn ogen. Het zou mooi zijn als de Vlaamse Regering ook eens kijkt op welke manier burgerbegrotingen tot op het Vlaams niveau kunnen komen.

Voorzitter, het zal u misschien verbazen – en daarin treed ik de heer Vanbesien bij – maar heel vaak onderschatten wij onze burgers. We onderschatten de kennis en de expertise die bij hen aanwezig is. Vanuit onze politieke logica doen wij alles wat we kunnen in het algemeen belang en om een goed beleid neer te zetten. Heel vaak zien we zaken over het hoofd. Ook administraties hebben de wijsheid niet in pacht. Het zorgvuldig consulteren en betrekken van de bevolking bij belangrijke beslissingen is daarbij zeer belangrijk.

Om dit allemaal mogelijk te maken, collega's, is het niet voldoende om alleen maar een kenniscentrum op te richten. Dat is een eerste stap. Dat kan lokale overheden versterken. Het is belangrijk om een heuse participatiecultuur te hebben. Dat is meteen ook mijn repliek aan de collega's die onmiddellijk een referendum willen. In Zwitserland werkt het, omdat ze dat daar gewoon zijn. Het

is daar een ingewortelde cultuur en bij ons is dat niet zo. Heel snel worden referenda dan misbruikt om een snelle ja-neetegenstelling uit te lokken. Ik weet heel zeker dat het gemakkelijk is om met vraagstellingen de uitkomst van bepaalde referenda aan te sturen. Daar gaat het niet over. Een participatietraject dient ertoe conflicten te ontmijnen, expertise naar boven te halen, beslissingen beter te maken.

We leven in veranderende tijden en het is hoog tijd om ook onze democratie in een nieuw kleedje te steken of nieuwe instrumenten te geven om slagkrachtiger te zijn en de vlagen van populisme die door de wereld jagen, het hoofd te kunnen bieden. Ik hoop op uw aller steun te kunnen rekenen bij de stemming over deze voorstellen van resolutie. (*Applaus bij Open Vld*)

Wouter Vanbesien (Groen): Ik heb een vraag. U zegt dat mijn voorstel van burgerjury's niet ver genoeg gaat. Ik zou daar enkel enthousiast over kunnen zijn als die uitspraken bindend zijn en niet adviserend. U zou een voorstel steunen dat bindende burgerjury's voorstelt, dat wil ik dan morgen wel indienen. Dan wil ik wel nog zien of ik u juist begrepen heb, want als u dat dan weer wegstemt en een ander excuus zoekt, dan doe ik de moeite niet.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Mijnheer Vanbesien, ik zoek zeker geen excuses, maar ik heb in het laatste deel van mijn betoog duidelijk gezegd: hoe meer bindend en hoe intensiever de participatietrajecten moeten zijn, hoe meer participatiecultuur men nodig heeft.

Bij een referendum is de polarisatie heel snel daar en is het belangrijk dat mensen gewoon zijn om dat te doen. Als u nu aan de bevolking vraagt wat ze vindt van participatie, dan weet ze het niet. Heel vaak antwoordt men dat het op niets trekt omdat men al 20.000 keer naar een vergadering is geweest waar niemand opschrijft wat de frustraties zijn en waar er nadien niets mee gebeurt. Dat is bij heel veel mensen het beeld dat leeft over participatie.

Daarom focussen de voorstellen van resolutie ook op het stimuleren van projecten, van experimenten van onderuit en het uitwisselen van 'best practices', om op die manier de participatiecultuur te versterken. In een tweede golf ben ik dan uiteraard opnieuw bereid te kijken waar we staan en of meer bindende regionale of nationale participatie-instrumenten interessant zijn.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Ik wil corrigeren wat de heer Schiltz zei. Ik heb immers niet gezegd dat voor mij het referendum of de volksraadpleging de enige, unieke vorm is waardoor burgers meer bij het beleid betrokken kunnen worden. Ik heb zelfs met zoveel woorden gezegd dat de voorstellen die u samen met de meerderheidspartijen hebt ingediend met betrekking tot burgerparticipatie, wel degelijk een meerwaarde zouden kunnen hebben in de politieke besluitvorming. Maar ze zijn – laat ons wel wezen – geen vorm van directe democratie zoals wij die voor ogen hebben, namelijk een verfijning van de representatieve democratie waarbij we inderdaad aan de burger vragen hoe ze denken over maatschappelijk belangrijke kwesties.

Ik onderschat de burger niet. Ik denk inderdaad dat we dergelijke vragen kunnen voorleggen aan de burger. Een ja-nee-vraag beantwoorden, lijkt mij – met een boutade gezegd – misschien nog wel eenvoudiger dan te beslissen voor wie je gaat stemmen waarbij je over allerlei thema's een mening zou moeten hebben. Als je gaat kiezen voor de verkiezingen van het Vlaams Parlement, dan moet je weten hoe de diverse partijen staan tegenover Welzijn, Onderwijs, Sport, Cultuur, Inburgering en noem maar op.

Als je een vraag die goed geformuleerd is, voorlegt aan de burgers waarbij ze de politiek in deze of gene richting kunnen sturen, dan zou dat absoluut een meerwaarde kunnen zijn voor onze representatieve democratie. Als men dat niet wil invoeren en volksraadplegingen niet mogelijk wil maken zoals de meerderheidspartijen nu hebben beslist, dan is dat een democratisch deficit. In mijn ogen geeft dat iets te veel aan dat het gaat om politici die bang zijn van de mening van hun bevolking.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Namens onze fractie zal de heer Cordy straks spreken, maar ik wil een bemerking maken bij het gegeven van het al dan niet bindend zijn van burgerparticipatie. Ik kan voorbeelden aanhalen, maar ik zal er maar één aanhalen. Twintig jaar geleden is er gestart met een burgerparticipatief traject om een oplossing te vinden voor de berging van laagradioactief nucleair afval. Via een burgerparticipatief traject is dat tot een positief antwoord gekomen. Wanneer dat goed werkt, wanneer burgers optimaal worden betrokken en men tot een resultaat komt, dan zal geen enkel gemeentebestuur of a fortiori een provincie of het Vlaams Parlement daar neen op zeggen.

Mijnheer Vanbesien, eigenlijk ben ik ervan overtuigd dat het resultaat van een goed traject, bindend of niet, altijd door het democratisch orgaan zal worden gevolgd omdat er nu eenmaal een draagvlak voor is.

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (CD&V): Voorzitter, ik wil aansluiten bij wat de heer Schiltz heeft gezegd. Participatie zal steeds vaker onderdeel zijn van een goed beleid. Daar is weinig discussie over. Het is dan ook belangrijk dat we daar aandacht voor hebben, maar ook dat we aandacht hebben voor de kwaliteit van dat proces. We mogen geen afbreuk doen aan de bestaande participatieve democratie waarvoor er zich dagelijks duizenden raadsleden en verkozenen engageren.

Het is belangrijk dat we in het Vlaams Parlement deze discussie voeren en dat we vooral oog hebben voor de rol van de lokale besturen, die een heel belangrijke schakel zijn. Zoals we weten, is dit het niveau dat het dichtst bij de burger staat. We moeten oog hebben voor de noden van de lokale besturen, voor de informatie die ze nodig hebben, en hen vooral faciliteren om een goed beleid te voeren.

Twee voorstellen die in het voorstel van resolutie staan, dragen onze bijzondere aandacht weg. Ten eerste is er de oprichting van een kennisplatform als knooppunt voor knowhow op het vlak van theorie en praktijk, zowel voor de lokale besturen, waar men pragmatisch advies kan geven, als voor de Vlaamse Regering.

Ten tweede is er het voorstel voor reguliere zones of proeftuinen om ruimte te geven, letterlijk en figuurlijk, aan een recht op initiatief, zodat verenigingen of burgers daadwerkelijk initiatief kunnen nemen en letterlijk ruimte krijgen voor procreatie en coproductie.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, ik zou nog graag even reageren op collega Janssens. Ik heb dezelfde opmerking als bij de heer Vanbesien. U zegt dat u de burgers niet onderschat, maar ja of nee zeggen, is wel gemakkelijker dan kiezen voor een partij. Wel, daar gaat het nu net exact over bij een participatietraject. Je respecteert burgers en je gaat ervan uit dat zij veel te bieden hebben aan de politiek en aan elkaar. Je organiseert een traject waarbij informatie wordt uitgewisseld zodat burgers weten wat wij weten en zodat ze meer worden betrokken in een beslissingsproces. Dat is iets totaal anders dan uiteindelijk ja of neen te moeten zeggen. Dat is net de essentie. In die zin heb ik veel meer sympathie voor het voorstel van meneer Vanbesien om meer naar

deliberatieve instrumenten te zoeken dan naar een referendum. Een referendum komt er, hoop ik, ooit wanneer we dezelfde participatiecultuur hebben als in Zwitserland, wanneer we een publiek en politiek debat hebben dat op die manier discussies naar voren brengt. Dan is dat goed. Doe je dat nu, dan is er constant 'ambras' en worden mensen tegen elkaar opgezet. Daar pas ik voor.

Ik treed mevrouw Partyka 'vaneigens' bij. Collega's, u hebt het gehoord: in het voorstel van resolutie staan tal van boeiende instrumenten en voorstellen die het wollige en het vrijblijvende en het schattige en het sympathieke al lang voorbij zijn. Als u het voorstel hebt gelezen – en dat hebt u allemaal – en als de regering werk maakt van die instrumenten, dan hebben wij over enkele jaren een ander soort democratie, een die zijn tanden kan laten zien zonder ten oorlog te moeten trekken, maar die de democratie wel bij de essentie neemt en van binnenuit kan vernieuwen.

Collega Van Dijck, ik treed u volledig bij: het hoeft niet altijd bindend in een wet of een decreet te staan. Een kwalitatief participatietraject zal uiteindelijk leiden tot een consensus of meestal leiden tot een consensus waar geen enkel verstandig politicus zich tegen zal verzetten, en dat is een goede zaak.

De voorzitter: De heer Cordy heeft het woord.

Paul Cordy (N-VA): Collega's, de burger vandaag is mondig, maar ook een expert en wil vooral mede-eigenaarschap van beslissingsprocessen. Hij wil zijn expertise laten gelden. Hij wil mee denken, mee creëren, mee participeren in hoe beslissingen tot stand komen. Dat is geen concurrentiemodel met wat de normale representatieve democratie is, maar het is een proces dat elkaar moet en kan versterken.

Participatie gaat niet over het ene model tegenover het andere. Participatie gaat over hoe we de democratie levendig kunnen maken, over hoe we mensen kunnen betrekken, elk met hun eigen belangstelling, met hun waarde, met hun expertise enzovoort. Als je een participatietraject doorloopt, dan weet je dat je eigenlijk beslissingen versterkt, dat je de beslissingen die door de representatieve democratie worden genomen, versterkt. Participatie zorgt voor transparantie, want je moet mensen voorlichten, toelichten, uitleg geven en de mogelijkheid geven om zich te informeren. Het zorgt voor een bredere legitimering. Als men weet waarom bepaalde argumenten al dan niet worden meegenomen in een besluitvorming, als men ziet hoe de besluitvorming gebeurt, dan zal men inderdaad ook sneller geneigd zijn om besluitvorming, tenzij men het er helemaal niet mee eens is, mee te dragen, ook op het moment dat men het er misschien niet volledig mee eens is. Het zorgt ook voor een betere kwaliteit van de besluitvorming. Mensen die met allerhande insteken, die niet altijd door experts of mandatarissen worden gegeven, een besluitvorming kunnen ondersteunen: dat is de kracht en waarde van participatie.

Wie ooit participatieprocessen heeft doorlopen – en hier zijn heel wat lokale mandatarissen die dat inderdaad al hebben gedaan –, weet dat het geen eenvoudig proces is. Het is geen proces van ja of nee zeggen, maar het is een proces van in dialoog gaan, het is een proces van informatievoorziening, van doorstroming, wederzijds, van mandatarissen die de uiteindelijke besluitvorming nemen naar burgers die zorgen voor ondersteuning en informatie-uitwisseling met die besluitvorming.

Het vereist vooral ook deelname van heel veel verschillende actoren. Wie echt aan participatie wil doen, doet de moeite – en dat is echt niet evident, dat kan ik u als districtsburgemeester van een district van 190.000 inwoners met zeer veel verschillende invalshoeken en zeer veel verschillende bevolkingsgroepen garanderen – om groepen daarbij te betrekken. Een goed opgezet en doorlopen participatietraject kan dat garanderen, meer dan een aantal andere vormen die hier vandaag worden voorgelegd.

Het is dus geen eenvoudig proces en dat betekent ook dat we de mogelijkheid moeten laten voor processen op maat. Men zal inderdaad afhankelijk van de kwesties die voorliggen, afhankelijk van de vraagstukken die moeten worden behandeld en afhankelijk van de bevolking die daarbij moet worden betrokken, telkens op maat een proces moeten ontwerpen.

Dat is eigenlijk de kern van de twee voorstellen van resolutie die voorliggen: wij willen stimuleren, wij willen heel veel instrumenten aanbieden, wij willen vooral ruimte creëren om kennis uit te wisselen over allerhande vormen van participatie en mensen warm te maken om dit te doen. Wij moeten burgers betrekken, dat moet op lokaal maar ook – en dat is de essentie van het eerste voorstel van resolutie – op Vlaams niveau gebeuren. De Vlaamse Regering moet daarmee aan de slag, zij moet ook participatieprocessen opzetten. Die zullen anders van aard zijn dan lokale processen, maar ze zijn minstens zo belangrijk. Op dit moment loopt een proces in Antwerpen over de invulling van de overkapping en Oosterweel. Dit is participatie, dat is hoe mensen, groepen, experts mee vorm geven aan beleid, en dat is een verworvenheid die we met deze regering kunnen waarmaken.

Ik wil even kort ingaan op de andere voorstellen. Ik blijf volksraadplegingen een bijzonder botte bijl vinden daar waar men eigenlijk in de besluitvorming naar een heel ander instrumentarium moet kijken. Ik heb het over een instrumentarium waarbij de burger niet alleen passief ja of neen moet zeggen, maar over een instrumentarium waarbij de burger wordt betrokken en uitgedaagd om mee te denken, mee vorm te geven en mee voorstellen te doen. Dat is in een volksraadpleging zeer beperkt.

Wanneer ik beide voorstellen bekijk, dan zie ik dat de lat bijzonder laag ligt: 10 à 20 procent moet zich uitspreken, maar weten we dan effectief iets meer? Stel dat er een volksraadpleging wordt gehouden en 25 procent spreekt zich uit waarvan 70 of 80 procent voor of tegen is, weten we dan effectief meer over wat de bevolking wil? Is die participatie, deelname op dat moment voldoende?

Als we dan kijken naar de lokale volksraadplegingen die de afgelopen jaren zijn gehouden, dan is er op eentje na geen enkel dat 50 procent deelname heeft bereikt. Meestal ligt de deelname lager en krijgt men achteraf de discussie of het wel legitiem is en er wel rekening mee moet worden gehouden. De vraag is dan waar men mee bezig is: is men bezig burgers te betrekken bij de besluitvorming of is men bezig met het voortzetten, op een andere manier, van de politieke discussie die misschien in andere gremia efficiënter kan worden gevoerd?

Ik heb nog een kleine opmerking bij het voorstel van collega Vanbesien. Wanneer ik de voorwaarden bekijk om deel te nemen aan een volksraadpleging, dan zie ik daar toch een groot verschil met de voorwaarden om deel te nemen aan verkiezingen, bijvoorbeeld voor het Vlaams Parlement. Dan vraag ik me af of het opzet is om aan sluipende besluitvorming te doen of niet. Ik heb daar zo mijn twijfels over.

Wat het voorstel van de loting betreft: als je lotelingen mee laat beslissen, blijf ik daar als burger die niet uitgeloot is, op mijn honger zitten. Hoe kan ik aan dat proces deelnemen? En is dit wel het efficiënte, moderne instrument dat we nodig hebben om burgers en expertise te betrekken? In deze tijden die op het vlak van technologie heel wat mogelijkheden bieden, zijn er veel betere manieren om dat te doen dan via een proces waarmee we in de 19e eeuw onze jury's voor rechtbanken samenstelden.

Ik hoop dus dat u deze twee voorstellen van resolutie zult steunen. Ik denk dat we daarmee een heel krachtig signaal geven aan de lokale besturen, maar ook aan de Vlaamse Regering, dat de burger moet betrokken worden, mee moet

worden genomen in de besluitvorming. Helaas moet ik tegen de indieners van de andere initiatieven zeggen dat onze fractie de voorstellen voor de volksraadpleging of de deliberatieve democratie niet zal steunen. (*Applaus bij N-VA*)

Chris Janssens (Vlaams Belang): Mijnheer Cordy, ik heb uit uw betoog inderdaad begrepen dat u een volksraadpleging als instrument van directe democratie niet ziet zitten in Vlaanderen. Dat verwondert me een beetje omdat, zoals u ook weet, de voorbije jaren in het buitenland referenda zijn gehouden over bijvoorbeeld kwesties die u en ik toch nauw aan het hart liggen, zijnde de onafhankelijkheid van bepaalde regio's. We hebben dergelijke referenda gezien in Schotland, in Catalonië, en mogelijk komt er binnenkort zelfs opnieuw eentje in Schotland. Telkens opnieuw, wanneer dergelijke referenda over onafhankelijkheidskwesties aan bod komen in andere landen, zie ik partijgenoten van u met Schotse of Catalaanse vlaggen zwaaien en dat referendum een heel warm hart toedragen. Dan vraag ik me toch af hoe u nu van mening kunt zijn dat een referendum in Schotland of in Catalonië blijkbaar wel een scherp instrument is om institutionele knopen door te hakken, terwijl u vindt dat het in Vlaanderen een botte bijl is. Die houdingen vind ik moeilijk in overeenstemming te brengen met elkaar.

Ten tweede, u hebt ook gezegd dat de meeste referenda zelfs geen 50 procent deelname van de bevolking hebben. Ik wil er alleen maar op wijzen dat bij de laatste verkiezingen voor het Europees Parlement, in 2014, de gemiddelde opkomst ook lager lag dan 50 procent, omdat in de meeste landen zelfs geen opkomstplicht meer bestaat, in tegenstelling tot in België. Wat is dan het alternatief? Gaan we de verkiezingen voor het Europees Parlement ook afschaffen?

Paul Cordy (N-VA): Om te beginnen met uw tweede vraag: er is een verschil tussen een volksraadpleging en een verkiezing. Bij een verkiezing heeft men de mogelijkheid om zich over kandidaten uit te spreken, men weet dat dat regelmatig terugkomt, op vaste tijdstippen. Men kan daar al dan niet aan deelnemen. Als een volksraadpleging wordt georganiseerd, en ik eigenlijk geen voorstander ben van de vraag die wordt voorgelegd, waarom zou ik dan, op vraag van een andere burger, mij daarover moeten uitspreken? Er is een verschil met een verkiezing. Een verkiezing stelt een gremium samen waarvan we weten dat het beslissingen zal nemen, maar bij een volksraadpleging wordt een advies gegeven. Het is nooit bindend, want we spreken over volksraadplegingen, niet over referenda. Waarom zou ik als tegenstander van de vraagstelling daar überhaupt aan deelnemen? Waarom moet ik dat gaan doen? Met andere woorden: het resultaat van een volksraadpleging kun je niet vergelijken met het resultaat van een verkiezing.

Om op uw eerste vraag te komen: het is een mooi retorisch trucje, maar ik trap er niet in. U gaat met uw voorstel tot gewestelijke volksraadplegingen de Vlaamse onafhankelijkheid geen millimeter vooruit brengen. Het gaat dus over iets heel anders. Er zijn referenda waar je een heel fundamentele vraag stelt over een grondwet, over onafhankelijkheid, een vraag waarvan je vindt dat zich effectief een groot stuk van de bevolking moet over uitspreken. Gewestelijke referenda gaan over heel andere kwesties. Dat gaat over zaken die eigenlijk de politiek tot een besluit zou moeten kunnen vormen. De politiek kan voor een stuk vermijden dat het tot een volksraadpleging of tot een dergelijk protest komt op het moment dat men op een goede manier aan participatie doet. Een referendum of volksraadpleging over onafhankelijkheid, dat is iets heel anders dan wat hier wordt beoogd. Dat gaat niet over participatie in de normale beleidsvoering. Dat gaat over een heel ander vraagstuk, dat je inderdaad misschien niet zomaar met een gewone meederheid-minderheidsstemming in een parlement kan doordrukken. De twee mag je absoluut niet door elkaar gooien.

Wouter Vanbesien (Groen): Een paar korte reacties. Ik heb altijd alle respect voor elke mening, dus ik heb er respect voor dat u tegen een volksraadpleging

bent, en tegen burgerjury's. Ik vond wel dat uw argumentatie niet altijd overtuigend was. Ik had veeleer de indruk dat u misschien eerst een positie had bepaald en dan was gaan zoeken welke argumenten daarbij passen. U zegt dat een volksraadpleging een passief gebeuren is, met de burger die eens ja of eens neen kan zeggen. Het mobiliseren door een burger, vanuit een burgerbeweging dan – want alleen kun je dat nooit – het verzamelen van handtekeningen, het zorgen voor argumenten, het voeren van een campagne, dat is door en door actief. Het is een ongelooflijke activering. Dat is een energie die loskomt bij mensen en die maatschappelijk en politiek gericht is. Dat is dus een heel goede zaak en dat is heel actief.

Over het andere voorstel, over de loting van de burgerjury's zegt u 'ja, ik kan daar niet aan meedoen'. Volgens het voorstel dat ik heb ingediend, kan iedereen die dat wil, zelf zo'n jury afdwingen, als hij daar natuurlijk genoeg steun voor vindt, als hij daar de handtekeningen voor vindt. Op die manier is dat net aan iedereen een mogelijkheid geven om, mee met de politiek, want die is ook vertegenwoordigd in die jury's, zoals u weet, rechtstreeks in debat te gaan en samen een oplossing te zoeken. U zegt dat die loting eigenlijk wat voor problemen zorgt, dat dat een negentiende-eeuws systeem is. Uw argument tegen een volksraadpleging was dat dat niet representatief genoeg is. Door een loting ga je ervoor zorgen dat mensen met verschillende achtergronden, met verschillende insteken, ook mensen die niet zelf en spontaan naar zo'n proces zouden komen, nu worden uitgenodigd en door die uitnodiging – dat zien we bij buitenlandse voorbeelden – ook de stap zetten om het te doen.

Ten slotte zegt u dat we hier aan sluipende besluitvorming doen door een voorstel van decreet in te dienen. Er is niks zo duidelijk, er is niks zo openbaar, er is niks zo bekend voor iedereen – we zijn er al maanden in commissies over bezig – als een voorstel van decreet. Daar is dus niks sluipends aan. Er staat inderdaad in het voorstel om mensen vanaf 16 jaar te laten meestemmen bij volksraadplegingen. Wij zijn er ook voorstander van om dat bij een andere verkiezing, een verkiezing van een parlement of een gemeenteraad, ook op 16 jaar te brengen, maar het is ook perfect mogelijk om dat verschil te maken. Daar is niks sluipends aan. Dat heet: de mening en de overtuiging dat mensen van 16 en 17 jaar ook capabel zijn om mee aan politiek te doen.

Paul Cordy (N-VA): Sluipend is het natuurlijk in die zin dat je voor besluitvorming op een bepaald niveau opeens criteria gaat hanteren die je niet hanteert voor de verkiezingen. Ik vond op dat punt het voorstel van collega Janssens evenwichtiger, omdat men daar gewoon dezelfde criteria hanteert. Maar goed, dat is een veeleer technische kwestie.

Wat de andere twee vragen betreft: als ik zeg dat ik niet kan deelnemen aan die loting, dan maak ik even abstractie van het feit dat ik hier mandataris ben. Dan spreek ik als iemand die enkele jaren geleden geen mandaat had. Er wordt geloot. Ik zie dat mensen verzaken of niet verzaken, daaraan deelnemen, maar waar is dan mijn inbreng als burger? Ik zou daar ook graag iets over te zeggen hebben op dat moment. Hoe kan ik daarbij worden betrokken? Dat kan via andere vormen van participatie wel, maar een loting, dat zijn 75 mensen. En ik dan? Hoe kan ik mijn ei kwijt? (*Opmerkingen van Wouter Vanbesien*)

Wat uw eerste vraag betreft, het is inderdaad zo dat dat grote groepen mobiliseert, net zoals verkiezingen trouwens. Die mobiliseren nog veel grotere groepen. Van alle mensen die gaan stemmen, vormen die mensen die zijn gemobiliseerd om daaraan deel te nemen, echter natuurlijk een relatief kleine groep, en je blijft altijd zitten met die rest van mensen die inderdaad niet deelnemen. Als je met een heel klein deelnamepercentage zit voor een volksraadpleging die dan toch een advies moet geven, dan staan we eigenlijk niet

verder. We weten op dat moment niet wat de bevolking, wat het volk, wat de burger eigenlijk wil. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Wij zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de voorstellen van resolutie houden.

VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET van Wouter Vanbesien houdende de organisatie van volksraadplegingen in het Vlaamse Gewest – 749 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 5

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van bijzonder decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 749/1)

– *Artikel 1 wordt zonder opmerkingen aangenomen.*

Er zijn amendementen op artikel 2. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 749/5)

De stemmingen over de amendementen en over het artikel worden aangehouden.

– *De artikelen 3 tot en met 9 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

Er is een amendement op artikel 10. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 749/5)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– *De artikelen 11 tot en met 18 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van bijzonder decreet houden.

VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET van Tom Van Grieken, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Guy D'haeseleer, Ortwin Depoortere en Anke Van dermeersch houdende instelling van een Vlaamse volksraadpleging – 838 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 4

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van bijzonder decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 838/1)

– *De artikelen 1 tot en met 26 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van bijzonder decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Wouter Vanbesien betreffende de invoering van een procedure voor het geven van toegang aan burgers tot de parlementaire besluitvorming via een adviserend deliberatief proces – 917 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 4

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 917/1)

– De artikelen 1 tot en met 27 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

MOTIE van Yasmine Kherbach, An Moerenhout, Joris Vandenbroucke en Björn Rzoska tot onderzoek door het Rekenhof naar het beheer van het Agentschap Integratie en Inburgering – 1462 (2017-2018) – Nr. 1

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de motie van Yasmine Kherbach, An Moerenhout, Joris Vandenbroucke en Björn Rzoska tot onderzoek door het Rekenhof naar het beheer van het Agentschap Integratie en Inburgering.

De bespreking is geopend.

Mevrouw Kherbach heeft het woord.

Yasmine Kherbach (sp.a): We hebben in de plenaire vergadering al herhaaldelijk gediscussieerd over de malaise bij het Agentschap Integratie en Inburgering. Dat is een belangrijke discussie, omdat inburgering en integratie heel belangrijk zijn. Daarvoor is een goed werkend agentschap broodnodig.

In die discussies hebben we vastgesteld dat de feiten over de malaise binnen het agentschap zich opstapelen. Het gaat dan over budgettaire problemen – de miljoenenput – waarbij er op papier geen klaarheid is gecreëerd over de redenen van die budgettaire problemen in het afbouwen van de dienstverlening. We weten dat het aantal inburgeringscontracten sinds 2014 enorm is gestegen, namelijk met 28 procent, zelfs na het dalen van het aantal contracten voor erkende vluchtelingen en asielzoekers. Het argument van de minister op dat vlak houdt absoluut geen steek. Bovendien is er ongelooflijk veel ongerustheid op het terrein, en een vertrouwensbreuk tussen het personeel en de directie omdat men een kwart van het personeel op straat zal zetten terwijl de werkdruk gigantisch hoog is. Het zijn allemaal kwesties die om klaarheid vragen.

We hebben in de commissie en ook in de plenaire vergadering geregeld om informatie gevraagd. Voorzitter, nadat u bij het kabinet de cijfers hebt opgevraagd over het aantal inburgeraars, konden we vorige week aantonen dat de argumenten van de minister op dat vlak geen steek hielden, dus dat de werkdruk wel groot is bij het Agentschap Integratie en Inburgering.

Er is ook gebleken dat er een grote nood is aan de cursus maatschappelijke oriëntatie. Daarvoor zijn er een 5000-tal wachtenden. Dat heeft de minister altijd ontkend. Er wachten een 1500-tal inburgeraars op een inburgeringscursus. Onbegrijpelijk, zou je denken. Wij zouden er alles aan doen om nieuwkomers meteen een inburgeringscursus te laten volgen. Meer dan een jaar wachten er

1500 nieuwkomers. Het argument dat we dan te horen krijgen is: 'Dat komt omdat ze een heel specifieke taal spreken en we wachten tot we voldoende cursisten hebben om die cursus aan te bieden.' Dat is een drogreden, want in het verleden konden de nieuwkomers meteen starten omdat er tolken waren. Nu zijn die ook afgebouwd.

Het totaalplaatje bevestigt dat het personeel terecht heel ongerust is, dat er op het terrein een grote nood is aan dienstverlening en dat de afbouw van het agentschap dus vragen oproept. Het is niet aan ons om hierover te discussiëren. We hebben aan het Rekenhof gevraagd om het agentschap te onderwerpen aan een audit door het Rekenhof zodat we met objectieve cijfers kunnen discussiëren. Dat is ook het voorwerp van de motie, om de welles-nietesdiscussie te overstijgen en het Rekenhof te vragen een doorlichting te doen, zowel van de financiële situatie, als van de personeelssituatie, als van de workload.

Vorige week is dan gezegd dat die herstructurering loopt, en dat je geen audit kunt toepassen als er een herstructurering loopt. Dat argument klopt niet, collega's, want die reorganisatie is gespreid over verschillende jaren. En bovendien heeft de minister meteen ook al gecommuniceerd dat, mocht blijken dat er toch een nood is aan extra personeel, ze meteen ook weer in extra aanwervingen zou voorzien. Om die nood op een objectieve manier in kaart te brengen, heb je net zo'n audit nodig.

Onze vraag is dus om als parlement onze verantwoordelijkheid op te nemen. We zijn het er allemaal over eens dat inburgering en integratie zeer belangrijk is. We zijn het er ook allemaal over eens dat zo'n agentschap voor inburgering en integratie op een professionele manier moet worden gerund en ook op een professionele manier zijn dienstverlening moet aanbieden. Laten we er dan ook alles aan doen om dit ook in de feiten waar te maken. En de beste manier om dat te doen, is via een objectieve audit door het Rekenhof. Dat is een van de kerntaken van het Rekenhof. Het argument dat het niet zou kunnen tijdens een herstructurering, klopt niet. Men heeft dat voor de andere agentschappen wel gedaan. Het is vreemd dat men dan voor het Vlaamse agentschap zo'n audit zou weigeren.

Het weigeren van een objectieve analyse en een objectieve audit versterkt trouwens het wantrouwen op het terrein en versterkt ook de indruk die men heeft dat men geen pottenkijkers wil. Waarom geen klaarheid scheppen, als men het er allemaal over eens is dat het belangrijk is dat het agentschap op een professionele manier zou worden gerund?

Voorzitter, de motie pleit ervoor om aan het Rekenhof een doorlichting te vragen, zodat we allemaal op een transparante en objectieve manier een klare kijk krijgen op het reilen en zeilen binnen het agentschap.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Ook met Groen vragen we in deze motie een doorlichting van het Agentschap Integratie en Inburgering aan het Rekenhof. We vinden dat we daar gegronde redenen toe hebben.

Ten eerste is er de reden van ontstaan van het agentschap zelf. Het agentschap is eind vorige legislatuur opgericht door, toen nog, minister Bourgeois. Dat was tegen de wil van het veld in, maar de reden die toen aangehaald werd om het toch op te richten, waren de efficiëntiewinsten die beoogd werden. Vandaag wordt duidelijk dat die er niet zijn, integendeel. Er zijn inderdaad miljoenen aan tekorten in de begroting. Dat roept toch vragen op.

Ten tweede: de omvang van de malaise. Ik moet u niet vertellen dat al maanden de negatieve berichten over het agentschap de media beheersen, maar ook de werkvloer van het agentschap. Het is begonnen in de zomer van 2017, toen de

voorzitter van de raad van bestuur opstapte wegens een gebrek aan transparantie. Een maand later kwamen de berichten over begrotingen in het rood, al jarenlang, tot 2 miljoen euro. In oktober kwam dan het harde nieuws dat er 170 mensen ontslagen zouden worden, waardoor het wantrouwen toenam. En vorige maand was het schering en inslag: stakingen, protestacties aan het kabinet van minister Homans en dergelijke. Het enige gevolg van maanden aan alarmerende berichten is het feit dat de onzekerheid is toegenomen, op de werkvloer, tussen top en personeel en dergelijke. Dat is het enige gevolg.

Ten derde, en dat is net een reden om een doorlichting te vragen en geen reden om de doorlichting niet te vragen: de toekomstsituatie. Het ziet er immers niet naar uit dat die situatie snel rooskleuriger zal worden. De meest recente prognoses spreken nog steeds over een tekort van 2 miljoen euro bij de volgende begroting. Bovendien wordt er nog steeds gewag gemaakt van nog meer herstructureringen en nog meer ontslagen.

De minister heeft recent, in antwoord op een schriftelijke vraag, bekendgemaakt dat de afvloeiingen gefaseerd gebeuren, dat een eerste groep volgende week zal afvloeien, de 28e, maar dat het plan van afbouw nog loopt tot 2019. Die alarmerende berichten gaan dus blijven komen, en dat is, zoals mijn collega zei, een reden om die audit wél te bestellen en niet om ons hoofd in de grond te steken en te doen alsof er niets aan de hand is.

Dames en heren, ik kan vanuit onze fractie alleen maar bevestigen dat inburgering en integratie voor Groen ook te belangrijk is, voor onze nieuwkomers, maar ook voor ons allemaal, voor onze samenleving. We mogen dat niet laten afbrokkelen. We moeten nu ingrijpen. Niets doen is geen optie.

Daarom vragen wij met een audit aan het Rekenhof objectivering en transparantie, want dat is volgens ons de enige manier om het roer om te gooien om die transparantie te krijgen, om antwoorden te krijgen, om het integratiebeleid opnieuw op het goede spoor te krijgen en om het zo belangrijke vertrouwen tussen het personeel en de top van het agentschap opnieuw te herstellen.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Voorzitter, ik denk dat de standpunten van de verschillende partijen onderhand wel duidelijk zijn geworden, want we hebben ze hier al tot vervelens toe mogen uiteenzetten. Volgende week gaan we op werkbezoek naar het Agentschap Integratie en Inburgering. Ik denk dat dat het uitgelezen moment is om de vragen die op dat moment nog leven, te stellen.

Dit gezegd zijnde, vind ik deze motie een niet erg onderbouwde poging om het Agentschap Integratie en Inburgering in een slecht daglicht te stellen. Niet onderbouwd omdat de cijfers heel duidelijk bewijzen dat er een daling is in de instroom van inburgeraars. Mevrouw Kherbache, ik vind uw manier van argumenteren hoogst bedenkelijk, want u hebt dezelfde cijfers gekregen als wij en u spreekt over een stijging van 28 procent. Ik heb de cijfers hier voor mij liggen. In 2017 waren er 12.000 inburgeraars minder en het aantal inburgeringscontracten in 2017 is met 3000 gedaald. Ik zeg wel degelijk: een daling in de instroom.

Ondanks die daling is er in een hoger budget voorzien, ook in 2018, van 3,2 miljoen euro, om er zeker van te zijn dat alle trajecten kunnen worden uitgevoerd. Het merendeel van de afvloeiingen die gepland zijn in het agentschap, heeft uiteraard te maken met die daling van instroom. De betrokken personeelsleden waren uiteraard op de hoogte van deze operatie bij aanvang van hun werk.

Verder is er uiteraard ook nog de fusieoperatie. We moeten er geen tekening bij maken dat je zo een fusie uitvoert om uiteindelijk efficiëntiewinsten te boeken.

Uiteraard is dat een moeilijke oefening voor iedereen, maar een audit vragen op een moment dat je midden in die herstructurering zit, is zeer bedenkelijk en bovendien nefast voor een verdere positieve uitbouw van de organisatie. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Collega Sminate, u hebt de cijfers voor u liggen en u zou moeten luisteren naar wat ik heb gezegd. Het argument van de minister is dat het aantal inburgeringscontracten gedaald is. Ze gebruikt de instroom van vluchtelingen als argument. Dat argument van de minister houdt geen steek, geen steek. Vluchtelingen zijn nooit de grootste groep geweest. U hebt de cijfers voor u. Wat ik heb gezegd, is dat we in de periode 2012-2014, de periode voor de instroom van vluchtelingen, zaten aan 17.166 inburgeringscontracten. Dan heb je een stijging door de instroom van vluchtelingen. In 2015 waren er 19.364 inburgeringscontracten, in 2016 waren er 25.619 en in 2017 waren er 22.050. Wij hebben altijd gezegd dat er uiteraard tussen 2015 en 2016 een fluctuatie was door de instroom van vluchtelingen, maar in vergelijking met de periode voor de instroom van vluchtelingen, zit je met 28 procent meer inburgeringscontracten. Je gaat dus op het moment dat je met 28 procent meer inburgeringscontracten zit, toch een kwart van het personeel ontslaan met het argument dat men naar het personeelsbestand wil gaan van 2014. Dat is de argumentatie van de minister.

In vergelijking met de periode van 2014 is er onvoldoende personeel, want we zitten nu met bijna een derde meer inburgeringscontracten. En dan houd ik nog geen rekening met de aangekondigde stijging van inburgering door de volgmigratie, door de stijging van de instroom van Europeanen en bovendien, vanaf 1 januari 2019, door het feit dat inburgering verplicht zal worden in Brussel. Ik neem aan dat we hopen dat we dan ook heel veel inburgeraars zullen hebben die kiezen voor het Vlaamse onthaalbureau, tenzij u wilt dat al die nieuwkomers Franstaligen worden, maar ik neem aan dat dat niet de bedoeling is. Je zit dus met een gigantische stijging.

Ik vind het onverantwoord om met de wetenschap dat, terwijl we nu al zitten met een onderbenutting, een tekort aan personeel om te voldoen aan die werkdruk, en er nog gigantisch veel contracten zullen bij komen, het enige wat de minister zegt is: 'Ah ja, als de nood er is, zullen we wel opnieuw extra aanwerven.' Dat is toch geen professionele manier van aanpakken?

Daarom stellen wij voor om eerst een goede planning te maken, de workload op een objectieve manier in kaart te brengen op basis van een – in dit geval – objectieve rechter: het Rekenhof. Niet het palaver en de welles-nietesdiscussie tussen ons. Jullie lezen de cijfers op een selectieve manier en jullie zullen die op een selectieve manier blijven lezen. Dat zal niet veranderen, daarover maak ik mij geen illusie. Maar ik weet wel dat het Rekenhof dat op een objectieve manier zal doen. Dan kunnen wij ons allebei bij die objectieve analyse neerleggen. Dat lijkt mij de enige manier om de werking van het Agentschap Inburgering en Integratie effectief te onderbouwen en om ervoor te zorgen dat er aan de noden wordt voldaan. Met alle respect, al die alarmkreten die wij vanop het terrein horen, komen van mensen die ongerust zijn. Dat zijn medewerkers die inburgering belangrijk vinden. Dat afdoen als indianenverhalen, vind ik echt ongepast.

Het minste wat we kunnen doen, is niet zelf te gaan discussiëren en de cijfers te betwisten, maar het Rekenhof te vragen om een objectieve en grondige audit.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, collega's, het debat hierover loopt al enige tijd. Dat is goed want zolang er voor bepaalde collega's onduidelijkheid is,

moeten er daarover mijns inziens parlementaire vragen kunnen worden gesteld. Het is net dat wat ik wil beklemtonen. Het is volgens mij een politiek-inhoudelijke discussie waarbij cijfers en uitspraken van de bevoegde minister worden gecontesteerd. Wat mij betreft, moet die discussie worden beslecht met die bevoegde minister. We hebben daartoe in dit parlement voldoende controle-initiatieven, om die minister keer op keer desnoods het vuur aan de schenen te leggen.

Ik zie dus op dit moment geen noodzaak, geen meerwaarde voor het onderzoek door het Rekenhof dat gevraagd wordt door de collega's van sp.a en Groen. We hebben bovendien komende week, zoals al gezegd, een bezoek aan het betrokken en fel bediscussieerde agentschap. Indien dat werkbezoek op dat moment andere fundamentele elementen aan de oppervlakte zou brengen, elementen die de discussie in een nieuw licht zouden brengen en een onderzoek door het Rekenhof inderdaad zouden kunnen verantwoorden, dan wil ik dat op dat moment zeker herbekijken, maar vandaag zullen we deze motie niet goedkeuren.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Mevrouw Sminate, ik heb u horen zeggen dat het merendeel van de afvloeiingen te maken heeft met de daling van het aantal nieuwkomers. 'Het merendeel', dat is een belangrijk woordje en het is de eerste keer dat ik het u horen zeggen. Dat klopt. Het is inderdaad zo dat één vierde van het personeel wordt afgedankt terwijl de asielmiddelen die erin zijn gegaan, één vijfde bedragen. Er wordt dus effectief bespaard. Daarna heb ik u horen zeggen dat het ten behoeve van efficiëntiewinsten is. Dat frappeert mij omdat de rest van uw argumentatie, net zoals die van de rest van de meerderheid, die vandaag zwijgt, om geen audit goed te keuren is dat we op een moment van herstructurering zitten. Dan zou het nefast zijn voor de organisatie, zoals u daarnet zei.

Ik heb in mijn oorspronkelijke toelichting gesteld dat dat het plan van afbouw tot eind 2019 loopt. Dat is heel de legislatuur. Dit betekent dat de periode tussen 2014 en 2019 ongeveer een verloren legislatuur was voor inburgering en integratie. In die legislatuur hebben we enkel negatieve berichten over wantouwen en stakingen gehoord en zijn tekorten in de begroting naar boven gekomen. Dat is ontzettend jammer. Het agentschap is eind 2013, tijdens de vorige legislatuur, opgericht. Het afbouwplan is dan voor het begin van de volgende legislatuur. Een verloren legislatuur is niet inburgering en integratie verdient. Dat is belangrijker dat ons met zijn allen genoegzaam bij de huidige situatie neer te leggen.

We betreuren ontzettend de passieve politiek inzake inburgering en integratie die gedurende deze legislatuur is gevoerd. Het is heel erg jammer dat er geen steun is voor de motie van mevrouw Kherbache en mezelf.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over de motie houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Bart Nevens, Valerie Taeldeman en Wilfried Vandaele houdende wijziging van artikel 5.1.4, eerste lid, van het Energiedecreet, wat de preventie, detectie, vaststelling en bestraffing van energiefraude betreft
– 1475 (2017-2018) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Willem-Frederik Schiltz bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van decreet van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Bart Nevens, Valerie Taeldeman en Wilfried Vandaele houdende wijziging van artikel 5.1.4, eerste lid, van het Energiedecreet, wat de preventie, detectie, vaststelling en bestraffing van energiefraude betreft.

De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, ik leg hier een klein voorstel van decreet voor, dat ik kan toelichten. Het betreft de opsporing van energiefraude in het decreet.

De voorzitter: Mijnheer Schiltz, u moet toelichten waarom u de spoedbehandeling vraagt. Wat is de haast en spoed?

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, daar ben ik volop mee bezig. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Wat de vaststelling, detectie en bestraffing van energiefraude betreft, is het decreet niet werkbaar omdat in het oorspronkelijk decreet foute terminologie is opgenomen met betrekking tot de identificatiegegevens. Deze problematiek moet zo snel mogelijk worden rechtgezet om de Vlaamse Regering en de distributienetbeheerders toe te laten een efficiënt opsporingsbeleid inzake deze diefstal te kunnen voeren.

De voorzitter: Dat lijkt me een goede motivering.

Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Is het parlement het eens met dat voorstel tot spoedbehandeling? *(Instemming)*

Dan stel ik voor dat het voorstel van decreet van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Bart Nevens, Valerie Taeldeman en Wilfried Vandaele houdende wijziging van artikel 5.1.4, eerste lid, van het Energiedecreet, wat de preventie, detectie, vaststelling en bestraffing van energiefraude betreft onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? *(Instemming)*

Het incident is gesloten.

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Bart Nevens, Valerie Taeldeman en Wilfried Vandaele houdende wijziging van artikel 5.1.4, eerste lid, van het Energiedecreet, wat de preventie, detectie, vaststelling en bestraffing van energiefraude.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, geheel in de lijn van mijn vorige toespraak is het de bedoeling van dit voorstel van decreet om in artikel 5.1.4. van het Energiedecreet de woorden rijksregister en kruispuntbank sociale zekerheid in te voeren. Nu staat er bevolkingsregister en vreemdelingenregister. De eerstgenoemde twee databanken en niet het bevolkingsregister of het vreemdelingenregister zijn de enige authentieke bronnen voor identificatiegegevens van natuurlijke personen. Met dit voorstel van decreet wordt dit rechtgezet.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1475/1)

– De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Rob Beenders, Bruno Tobback en Joris Vandenbroucke betreffende de beslissing om de Vlaamse energielening te hervormen door de doelgroep te beperken tot Vlamingen die recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming
– 1489 (2017-2018) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Joris Vandenbroucke bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Rob Beenders, Bruno Tobback en Joris Vandenbroucke betreffende de beslissing om de Vlaamse energielening te hervormen door de doelgroep te beperken tot Vlamingen die recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming.

De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Voorzitter, de reden waarom we de spoedbehandeling vragen, is heel duidelijk. Er is op dit moment onduidelijkheid bij de Vlamingen over de hervormde energielening. We stellen vast dat er binnen de meerderheid geen consensus meer is over het beslist beleid. Een meerderheidspartij heeft de vraag gesteld de energielening opnieuw te herzien. Met die communicatie wordt natuurlijk een periode van instabiliteit gecreëerd en dat is nu net wat we niet nodig hebben indien we de energierenovatie willen stimuleren.

Met dit voorstel van resolutie willen we de meerderheid eigenlijk vragen wat het nu wordt. Zal de energielening al dan niet worden hervormd? Indien we dat vandaag beslissen, is het voor de Vlaming vandaag al duidelijk waar hij aan toe is. Dat is de reden waarom we de spoedbehandeling vragen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

De tegenproef.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van resolutie van Rob Beenders, Bruno Tobback en Joris Vandenbroucke betreffende de beslissing om de Vlaamse energielening te hervormen door de doelgroep te beperken tot Vlamingen die recht hebben op een verhoogde tegemoetkoming, naar de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn verwezen.

Het incident is gesloten.

ONTWERP VAN DECREET houdende wijziging van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de diepe ondergrond, wat betreft de waarborgregeling voor het opsporen en winnen van aardwarmte in de diepe ondergrond – 1445 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

97 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
73 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

Er is al toelichting gegeven bij de onthoudingen.

VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET van Wouter Vanbesien houdende de organisatie van volksraadplegingen in het Vlaamse Gewest – 749 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 5

Aangehouden stemmingsen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn de aangehouden stemmingsen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 1, van Wouter Vanbesien, op artikel 2.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

96 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
24 leden hebben ja geantwoord;
71 leden hebben neen geantwoord;
1 lid heeft zich onthouden.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 2, van Wouter Vanbesien, op artikel 2.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

95 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
24 leden hebben ja geantwoord;
70 leden hebben neen geantwoord;
1 lid heeft zich onthouden.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over artikel 2.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

97 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
29 leden hebben ja geantwoord;
68 leden hebben neen geantwoord.

Artikel 2 is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 3, van Wouter Vanbesien, op artikel 10.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

95 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
26 leden hebben ja geantwoord;
68 leden hebben neen geantwoord;
1 lid heeft zich onthouden.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over artikel 10.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

95 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
27 leden hebben ja geantwoord;
68 leden hebben neen geantwoord.

Artikel 10 is niet aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van bijzonder decreet.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

94 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
29 leden hebben ja geantwoord;
65 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van bijzonder decreet niet aan.

VOORSTEL VAN DECREET van Wouter Vanbesien betreffende de invoering van een procedure voor het geven van toegang aan burgers tot de parlementaire besluitvorming via een adviserend deliberatief proces – 917 (2016-2017) – Nrs. 1 tot en met 4

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 8

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

98 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
25 leden hebben ja geantwoord;
73 leden hebben neen geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

93 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
24 leden hebben ja geantwoord;
69 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet niet aan.

VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET van Tom Van Grieken, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Guy D'haeseleer, Ortwin Depoortere en Anke Van dermeersch houdende instelling van een Vlaamse volksraadpleging – 838 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 4

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van bijzonder decreet.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

95 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
5 leden hebben ja geantwoord;
90 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van bijzonder decreet niet aan.

VOORSTEL VAN DECREET van Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Robrecht Bothuyne, Bart Nevens, Valerie Taeldeman en Wilfried Vandaele houdende wijziging van artikel 5.1.4, eerste lid, van het Energiedecreet, wat de preventie, detectie, vaststelling en bestraffing van energiefraude betreft

– 1475 (2017-2018) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 10

Ziehier het resultaat:

96 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
96 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden. (*Applaus*)

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Willem-Frederik Schiltz, Paul Cordy, Peter Van Rompuy, Marius Meremans, Katrien Partyka en Matthias Diependaele betreffende burgerparticipatie

– 1385 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 11

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
96 leden hebben ja geantwoord;
5 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

De redenen voor onthouding zijn al toegelicht.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Willem-Frederik Schiltz, Paul Cordy, Katrien Partyka, Marius Meremans, Peter Van Rompuy en Matthias Diependaele betreffende het stimuleren van burgerbetrokkenheid op het lokale beleidsniveau

– 1386 (2017-2018) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 12

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
96 leden hebben ja geantwoord;
5 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

**MOTIE van Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Joris Vandenbroucke en Björn Rzoska tot onderzoek door het Rekenhof naar het beheer van het Agentschap Integratie en Inburgering
– 1462 (2017-2018) – Nr. 1**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 13

Ziehier het resultaat:

99 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
25 leden hebben ja geantwoord;
74 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MEDEDELINGEN VAN DE VOORZITTER

De voorzitter: Dames en heren, ik heb twee belangrijke mededelingen.

Op 14 februari 2018 is de heer Arthur Van Rompuy geboren. (*Applaus*)

Mijn ervaring is dat de jonge vaders er doorgaans heel moe uitzien. Ik heb er hier een aantal gezien, onder wie Bart Van Malderen indertijd, maar Peter Van Rompuy ziet er nog altijd heel goed uit, ondanks de wellicht korte nachten.

Een tweede belangrijke mededeling is dat mevrouw Elke Van den Brandt vandaag jarig is. Proficiat! (*Applaus*)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 28 februari 2018 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

Ik wens u een behouden thuiskomst.

– *De vergadering wordt gesloten om 18.57 uur.*

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Lionel Bajart, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Ortwin Depoortere, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Wouter Vanbesien, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Joris Vandembroucke, Koen Van den Heuvel, Francesco Vanderjeugd, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Karl Vanlouwe, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters.

Afwezig met kennisgeving

Jan Durnez, Marino Keulen, Lieve Maes, Mercedes Van Volcem, Herman Wynants: ambtsverplichtingen;

Jenne De Potter, Danielle Godderis-T'Jonck, Freya Saeys: familieverplichtingen;

Imade Annouri, Yamila Idrissi, Orry Van de Wauwer, Daniëlle Vanwesenbeeck: gezondheidsredenen.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**Stemming nr.1:****JA-stemmen:**

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyskens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Bart Nevens, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim

Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

ONTHOUDINGEN:

Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceysens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Bart Nevens, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

ONTHOUDINGEN:

Willem-Frederik Schiltz

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyskens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Bart Nevens, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

ONTHOUDINGEN:

Willem-Frederik Schiltz

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Anke Van dermeersch, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyskens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Bart Nevens, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

Stemming nr.5:

JA-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyskens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Bart Nevens, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Katrien Schryvers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

ONTHOUDINGEN:

Willem-Frederik Schiltz

Stemming nr.6:

JA-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Lode Ceyskens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Bart Nevens, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire,

Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

Stemming nr.7:

JA-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Guy D'haeseleer, Johan Danen, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Anke Van dermeersch, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Vera Celis, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Bart Nevens, Lorin Parys, Lydia Peeters, Jan Peumans, Grete Remen, Tinne Rombouts, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

Stemming nr.8:

JA-stemmen:

Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceyssens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Cindy Franssen, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Bart Nevens, Lorin Parys, Lydia Peeters, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda

Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

Stemming nr.9:

JA-stemmen:

Guy D'haeseleer, Ortwin Depoortere, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Lies Jans, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Grete Remen, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

Stemming nr.10:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

Stemming nr.11:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Lies Jans, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

ONTHOUDINGEN:

Guy D'haeseleer, Ortwin Depoortere, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch

Stemming nr.12:

JA-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Jo De Ro, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Lies Jans, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Tine Soens, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters

ONTHOUDINGEN:

Guy D'haeseleer, Ortwin Depoortere, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch

Stemming nr.13:**JA-stemmen:**

Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, An Moerenhout, Bert Moyaers, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceyssens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Jos De Meyer, Annick De Ridder, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Lies Jans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Bart Nevens, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Elke Sleurs, Nadia Sminate, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Francesco Vanderjeugd, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters